

Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění - I. etapa

(Šetření názorů budoucích absolventů VOŠ)

Bc. Ing. Jana Trhlíková

PhDr. Helena Úlovcová

Ing. Jiří Vojtěch

Praha 2005

Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění - I. etapa

(Šetření názorů budoucích absolventů VOŠ)

Bc. Ing. Jana Trhlíková

PhDr. Helena Úlovcová

Ing. Jiří Vojtěch

**Národní ústav odborného vzdělávání
Praha 2005**

OBSAH

1. Úvod	3
1.1. Předmět analýzy a cíle výzkumu	3
1.2. Metody sběru a zpracování dat	4
1.3. Struktura výběrového souboru	6
2. Celková charakteristika situace absolventů VOŠ	7
2.1. Vzdělávací cesta studentů VOŠ a důvody volby tohoto typu studia	7
2.2. Důvody volby oboru studia	9
2.3. Hodnocení studia a úrovně jednotlivých získaných kompetencí	12
2.4. Míra identifikace s oborem	14
2.5. Studijní a pracovní plány absolventů po ukončení VOŠ	16
2.6. Stabilita profesní volby	17
2.7. Hledání zaměstnání	18
3. Srovnání jednotlivých oborů (skupin oborů)	23
3.1. Vzdělávací cesta a důvody volby tohoto typu studia	23
3.2. Původní zájem o studium vybraného oboru	25
3.3. Míra identifikace s oborem podle jednotlivých oborů	27
3.4. Stabilita profesní volby	29
3.5. Hodnocení studia podle jednotlivých skupin oborů	29
3.6. Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby	32
4. Charakteristické profily jednotlivých skupin oborů	37
4.1. Strojírenství a strojírenská výroba - 23	37
4.2. Elektrotechnika a výpočetní technika - 26	43
4.3. Ekonomika a administrativa - 63	49
4.4. Gastronomie, hotelnictví a turismus - 65	55
4.5. Právo, právní a veřejnosprávní činnost - 68	61
4.6. Pedagogika, učitelství a sociální práce - 75	67
5. Závěr	73

Projekt je financován Evropskou unií a rozpočtem České republiky.

Přechod absolventů vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění - I. etapa

Bc. Ing. Jana Trhlíková, PhDr. Helena Úlovcová, Ing. Jiří Vojtěch

Vydal Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2005

Tisk a technická příprava: informační středisko odborného vzdělávání

1. Úvod

Toto šetření bylo zpracováno v rámci projektu „**Rozvoj a zdokonalení integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání - VIP Kariéra**“. V jeho rámci se vytváří integrovaný Informační Systém o uplatnění Absolventů škol na trhu práce (ISA). Tento nový systém propojí informace o školách a oborech vzdělání s poznatky o uplatnění absolventů na trhu práce a o potřebách zaměstnavatelů. Výzkum přechodu absolventů škol do praxe je jednou z jeho podstatných aktivit.

Studie je členěna, vedle úvodu, do tří základních částí, s odlišnou strukturací přinášených informací. První část - kapitola 2 - přináší celkový pohled na situaci absolventů VOŠ, hodnocení úrovně získaného vzdělání a jejich pracovních a studijních záměrů ve sledovaném vzorku jako celku. Druhá část - kapitola 3 - je věnována porovnání sledovaných jevů v jednotlivých skupinách oborů VOŠ. Tento komparativní pohled umožňuje odhalit specifika a problémy v jednotlivých skupinách oborů. Třetí část - kapitola 4 - obsahuje charakteristické profily jednotlivých sledovaných oborů nebo skupin oborů a umožňuje podrobný náhled na situaci v dané skupině oborů.

1.1. Předmět analýzy a cíle výzkumu

Uplatnění absolventů škol na trhu práce úzce souvisí s volbou vzdělávací cesty. Důvodem je skutečnost, že jak dosažená úroveň vzdělání a kompetencí získaných v průběhu studia, tak i volba studijního oboru významným způsobem determinují konkurenceschopnost absolventů a spektrum možností získat pracovní uplatnění i vlastní úspěšnost na trhu práce. Nevhodně zvolený studijní obor, který neodpovídá schopnostem a zájmům studenta nebo neumožňuje snadné uplatnění na trhu práce, zvyšuje riziko nezaměstnanosti absolventa případně jeho odchodu za pracovní činností do jiného oboru. Uvedená situace vyžaduje věnovat zvýšenou pozornost procesu rozhodování o volbě studia, zejména zpřístupnění informací o studiu i následném uplatnění. Podstatným úkolem je v této souvislosti rozšíření poskytování přímé pomoci s podporou profesionálního kariérového poradenství. K tomu je třeba vytvořit širokou informační základnu, která bude využívat nejen datové zdroje získané ze statistických údajů, ale i z výzkumů, které přímo mapují situaci absolventů škol.

Šetření „Přechod absolventů středních a vyšších odborných škol do praxe a jejich uplatnění“ je součástí projektu ISA - Informačního systému o uplatnění absolventů škol. Hlavním cílem projektu je shromažďování a analýza dat o vzdělávací nabídce škol, uplatnění absolventů, hodnocení úrovně získaných kompetencí a jejich nezaměstnanosti včetně zmapování problémů se získáním pracovního uplatnění. Důležitou podmínkou efektivity využití získaných informací je jejich dostupnost pro všechny cílové skupiny. Projekt ISA je součástí systémového projektu **Rozvoj a zdokonalení integrovaného diagnostického, informačního a poradenského systému v oblasti vzdělávání a volby povolání – VIP kariéra**. V rámci tohoto projektu budou získané informace využity jako podpora rozvoje kariérového poradenství. Základním úkolem tohoto projektu je i vytvoření multimediálního informačního výstupu, který zprostředkuje informace jak pro školskou sféru, poradenské pracovníky škol a pedagogy v oblasti kariérového poradenství a poskytovatele vzdělání při přípravě vzdělávací nabídky, tak i pro rodiče a žáky. Těm umožní orientovat se ve světě práce a vzdělávací nabídce tak, aby rozhodnutí o vzdělávací cestě a volbě budoucí profese bylo kvalifikované a zahrnovalo i otázku následného pracovního uplatnění.

Šetření, jehož předmětem je analýza situace a názorů absolventů středních a vyšších škol, je koncipováno v několika vlnách, které se postupně soustřeďují na analýzu jednotlivých kategorií vzdělání. První vlna dokončená v NUOV v roce 2003 byla zaměřena na kategorii vyučených, druhá vlna byla orientována na absolventy SOŠ. Třetí vlna, která je předmětem tohoto šetření, je zaměřena na absolventy vyšších odborných škol.

Z časového hlediska je komplexní realizace každé vlny, tedy šetření absolventů jednotlivých úrovní vzdělání, rozdělena do dvou etap.

V I. etapě jsou dotazováni studenti posledních ročníků vybraných oborů středních a VOŠ škol. Šetření zahrnuje několik důležitých oblastí. V první řadě problematiku vstupu na střední nebo na vyšší školu a procesu rozhodování o volbě vzdělávací cesty, která ukazuje jak možnost ovlivnit tento proces v rámci kariérového poradenství, tak i případné bariéry v přístupu ke vzdělání. Další oblastí, kterou se tento výzkum podrobně zabývá, je hodnocení spokojenosti absolventů s úrovní přípravy a s kompetencemi získanými v průběhu studia. Tato oblast ukazuje slabé stránky studia a představuje tak významnou zpětnou vazbu vzhledem ke vzdělávací sféře. Třetí mapovanou oblastí jsou profesní a vzdělávací plány absolventů škol, z nichž vyplývá míra profesní stability v jednotlivých oborech i problémy spojené s uplatněním na trhu práce.

II. etapa šetření následuje po třech letech po ukončení I. etapy a jejím cílem je zhodnocení původních očekávání studentů, zjištění reálné situace mladých lidí na trhu práce, a to včetně obtíží při hledání zaměstnání a délky nezaměstnanosti.

Metodologickým přínosem takto koncipovaného šetření je uplatnění longitudinálního přístupu, kdy v rámci II. etapy šetření je dotazován identický vzorek respondentů. Tento postup umožňuje identifikovat reálné změny názorů, postojů a situace jednotlivých absolventů v klíčovém přechodovém období, počínaje ukončením vzdělávání na střední nebo vyšší odborné škole do zahájení pracovní činnosti, případně vstupu do vysokoškolského studia. Odstraňuje přitom nebezpečí zkreslení výsledků v důsledku odlišného vzorku respondentů.

Cíle I. etapy

- ☐ Zmapování přechodu žáků na VOŠ včetně procesu rozhodování o volbě vzdělávací cesty a výběru studijního oboru a hodnocení míry identifikace studentů s oborem
- ☐ Zjištění problémů přechodu ze školy do zaměstnání, analýza příčin nízké identifikace se zvoleným oborem a důvodů nízké profesní stability v některých oborech
- ☐ Hodnocení úrovně studia jako celku a osvojení jednotlivých přenositelných kompetencí
- ☐ Zjištění motivace absolventů k pokračování ve studiu a dalšímu profesnímu vzdělávání
- ☐ Získání informací o názorech absolventů na profesní uplatnění na trhu práce
- ☐ Zjištění představ studentů o způsobech hledání pracovního uplatnění, případně řešení nezaměstnanosti.
- ☐ Srovnání výsledků s šetřením absolventů SOU (tzv. první vlna) a absolventů SOŠ (druhá vlna)

Šetření uvedené v této publikaci představuje třetí vlnu a soustřeďuje se na mapování situace absolventů VOŠ. V první etapě této vlny jsou zjišťovány jejich názory, hodnocení a očekávání těsně před ukončením studia.

1.2. Metody sběru a zpracování dat

Výzkumné metody a techniky

Základní výzkumnou metodou bylo dotazníkové šetření, které bylo egalizováno na základě dotazníku, aplikovaného již v předchozích vlnách šetření. Ty proběhly v letech 2000 a 2003 a 2004 a byly zaměřeny na zjišťování situace, názorů a postojů absolventů učebních

oborů a středních odborných škol¹. Použití shodné baterie otázek umožnilo provést srovnání jednotlivých vzdělanostních kategorií, zejména porovnat hodnocení dosažené úrovně vzdělání, profesní stabilitu, postoje k dalšímu pracovnímu uplatnění v jednotlivých vzdělanostních úrovních. Dotazník byl koncipován jako převážně standardizovaný. Kromě uzavřených otázek byly okrajově použity i otázky formulované jako otevřené, tak aby bylo možno postihnout co nejširší spektrum názorů a identifikovat specifika jednotlivých oborů nebo úrovní vzdělání, případně otevřít nové okruhy problémů.

Výběr vzorku

Vzorek celkem zahrnuje 1393 respondentů. Takto relativně rozsáhlý vzorek byl určen s ohledem na předpokládaný úbytek respondentů v II. etapě šetření, která bude následovat tři roky po ukončení studia na VOŠ, kdy někteří respondenti nemusí být dosažitelní, případně nemusí být ochotni se pokračování výzkumu zúčastnit.

Výběr vzorku byl proveden jako víceetapově. Zahrnul obory vzdělání a školy s ohledem na co nejširší zastoupení jednotlivých krajů a na pokrytí převážné části území ČR.²

1. Výběr oborů

Obory byly vybrány tak, aby reprezentovaly co nejširší spektrum jednotlivých typů oborů, a to z různých hledisek. Prvním kritériem byla oborová náplň, tedy zastoupení oborů technického, ekonomického i humanitního charakteru. Dalším kritériem pro výběr oborů bylo postavení absolventů na trhu práce, kdy byly vybrány na jedné straně obory s relativně nízkou mírou nezaměstnanosti, na druhé straně obory, jejichž absolventi mají s uplatněním na trhu práce problémy. Respektována byla i potřeba dostatečného početního zastoupení studentů v oboru, aby výběr mohl zahrnovat školy z různých okresů.

Z důvodu dostatečné reprezentativnosti vzorku byly údaje za některé příbuzné obory při zpracování sloučeny. Přehled všech vybraných oborů (včetně jejich agregace), za které byla provedena analýza dat, uvádí následující tabulka:

Výběr oborů			
23	Strojírenství a strojírenská výroba	2331N00X 2341N00X 2345N00X	Konstrukce strojů Strojírenství Servis a opravy strojů a zařízení
26	Elektrotechnika a výpočetní technika	2631N00X 2642N00X	Výpočetní technika a informační technologie Silnoproudá elektrotechnika
63	Ekonomika a administrativa	6341N00X 6343N00X	Ekonomika a podnikání Finančnictví a bankovníctví
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	6541N00X 6542N00X	Gastronomie Hotelnictví a turismus
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	6841N00X 6842N00X 6843N00X	Obecně právní činnost Bezpečnostně právní činnost Veřejnosprávní činnost
75	Pedagogika, učitelství a sociální péče	7532N00X	Sociální práce a sociální pedagogika

¹ Úlovcová, H., Berný, L., Šťastnová, P., Vymětalová, S.: Přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění. Praha, NÚOV 2000.

Trhlíková, J., Vojtěch, J., Úlovcová, H.: Přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění – II. Etapa. Praha, NÚOV 2003.

² Zastoupení VOŠ je ale z územního hlediska velmi nerovnoměrné a jednotlivé školy přijímají studenty z různých okresů nebo krajů. Z tohoto důvodu bylo při výběru vzorku preferováno především zastoupení jednotlivých vybraných oborů před územním hlediskem.

2. Výběr škol

Výběr škol v jednotlivých okresech, v nichž jsou uvedené obory vyučovány, byl proveden ve spolupráci s garanty jednotlivých oborů. Při výběru škol byly vybírány do vzorku jak okresy s vysokou, tak i střední a nízkou mírou nezaměstnanosti, zahrnuta byla i Praha.

Metodické vysvětlivky

Relativní ukazatele

Míra identifikace s oborem - vyjadřuje podíl budoucích absolventů daného oboru, kteří by si podruhé zvolili stejný studijní obor.

Míra profesní stability - vyjadřuje podíl budoucích absolventů daného oboru, kteří chtějí pracovat ve stejném nebo příbuzném oboru na všech dotazovaných budoucích absolventech tohoto oboru.

Sběr dat

Sběr dat byl realizován v období dubna až května 2005 na pomoci dotazníku, který byl respondentům zadán ve škole v rámci vyčleněné vyučovací hodiny. Tazatelé byli pracovníci NÚOV, případně škol, kteří byli podrobně seznámeni s cíli, metodikou výzkumu i konstrukcí dotazníku.

Zpracování dat

Nejprve byla vložení dat do počítačového formuláře vytvořena databáze. Následně byla provedena kontrola dat a opravy chyb. Dále bylo provedeno statistické zpracování 1. a 2. stupně a analýza zjištěných dat a vzájemných souvislostí.

1.3. Struktura výběrového souboru

Výběrový soubor zahrnuje celkem 1393 respondentů a je tvořen studenty posledních ročníků VOŠ vybraných oborů, ve věku kolem 21 let. Z hlediska pohlaví v souboru převažovaly ženy - počet dotázaných žen činil 930, což je přibližně 67 % a podíl mužů dosáhl asi 33 %.³ Rozložení výběrového souboru z hlediska oborového složení ilustruje následující tabulka:

Tabulka 1.1: Struktura výběrového souboru

Kód oboru	Obor	Počet dotázaných	Procento dotázaných
23	Strojírenství a strojírenská výroba	115	8,3
26	Elektrotechnika a výpočetní technika	199	14,3
63	Ekonomika a administrativa	273	19,6
65	Gastronomie, hotelnictví a turismus	219	15,7
68	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	274	19,7
75	Pedagogika, učitelství a sociální práce	313	22,5
	Celkový počet dotázaných	1393	100,0

³ Zastoupení mužů a žen ve vzorku přibližně odpovídá nestejnému zastoupení obou pohlaví na VOŠ, kde podíl dívek činí přibližně 69 % a podíl chlapců 31 %.

2. Celková charakteristika situace absolventů VOŠ

Na úvod uveďme několik základních údajů o tomto typu poskytovaného vzdělání a podívejme se do poměrně krátké historie vyšších odborných škol. VOŠ byly ustanoveny novelou školského zákona z roku 1995. Jejich cílem bylo především vytvořit nabídku neuniverzitního terciárního vzdělání.

V současné době provozuje vyšší odborné studium přibližně 160 škol v ČR a v roce 2004 bylo na VOŠ přijato celkem asi 13,4 tisíc uchazečů, z tohoto počtu skutečně nastoupilo asi 11,3 tisíc studentů. Tento typ studia je určen pro studenty s ukončeným středním vzděláním s maturitou a studium je ukončeno absolutoriem. VOŠ byly většinou zřízeny na středních odborných školách jako náhrada za zrušená pomaturitní studia a jejich původním smyslem bylo vytvořit základ neuniverzitního, výrazně profesně orientovaného sektoru vzdělávání.

Jaká je ale dnes situace v oblasti tohoto typu vzdělávání? Statistiky ukazují, že počet přihlášených do tohoto typu studia se v posledním roce snížil. Zatímco v předchozích letech se počty nově přijímaných žáků pohybovaly kolem 12-13 tisíc, v posledním roce jejich počet mírně klesl na 11,3 tisíc. Otázkou je, zda tento pokles může být začátkem trendu snižování počtu studentů VOŠ zejména v důsledku zvyšování nabídky bakalářského studia. Důvodem může být i skutečnost, že někteří zaměstnavatelé dávají ve srovnání s diplomovanými specialisty z VOŠ přednost titulu získanému na základě bakalářského studia. Na snížení poptávky po tomto typu studia řada škol reaguje například nabídkou speciálních oborů studia, spoluprací se zahraničními školami, včetně zahraničních stáží, nebo umožněním návazného studia v zahraničí. Součástí strategie škol usilujících o dostatek kvalitních studentů je i transformace na bakalářský typ studia.

V následujícím textu se budeme zabývat situací absolventů VOŠ jako celku i rozdíly v jednotlivých vybraných oborech, a to zejména z hlediska důvodů volby tohoto typu vzdělání, spokojenosti se studiem i jednotlivými získanými kompetencemi a dalšími studijními a pracovními plány absolventů VOŠ. Zjištěné údaje ukazují, jaké je postavení VOŠ v nabídce vzdělání, očekávání studentů i očekávané zhodnocení přínosu absolutoria VOŠ z pohledu dalšího pracovního uplatnění.

2.1. Vzdělávací cesta studentů VOŠ a důvody volby tohoto typu studia

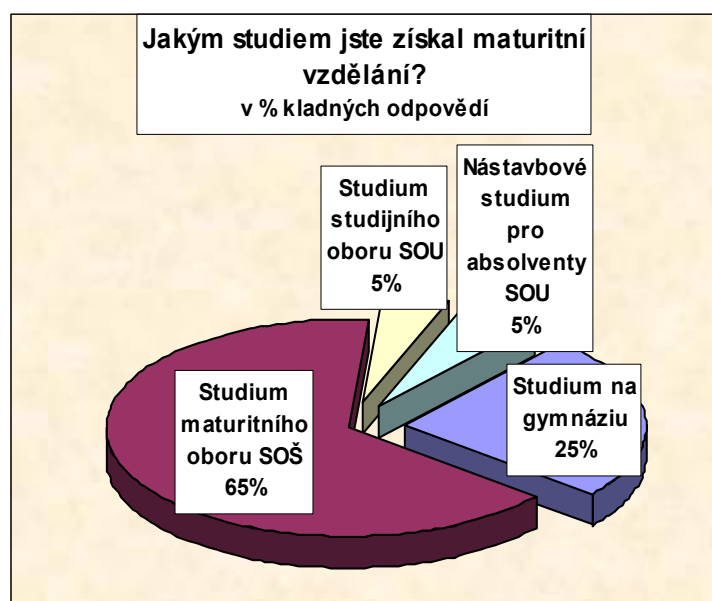
Z pohledu studenta představuje volba vzdělávací cesty zásadní životní rozhodnutí. V procesu vzdělávání a přípravy na povolání musí žáci i jejich rodiče učinit řadu postupných rozhodnutí o volbě studijního oboru, úrovni vzdělání, typu školy i výběru konkrétní školy. Ve značné míře tato rozhodnutí determinují další životní dráhu i možnost pracovního uplatnění, ovlivňují kariéru, pracovní pozici i budoucí peněžní příjmy. Vystudovaný obor i úroveň dosaženého vzdělání zvyšují nebo naopak snižují i riziko případné nezaměstnanosti, protože na obecné úrovni platí, že čím vyšší je dosažené vzdělání, tím nižší je pravděpodobnost nezaměstnanosti. Tento vztah platí zejména u dlouhodobé nezaměstnanosti, která s sebou přináší výrazné negativní sociální účinky. V zásadě tedy můžeme konstatovat, že dosažené vzdělání významně ovlivňuje životní úroveň mladých lidí a jejich sociální status.

Vzhledem k tomu, že dosažení dostatečné úrovně vzdělání a využití individuálního potenciálu vytváří základ pro úspěšný start na trhu práce, je potřeba, aby výběr typu školy a vzdělávací dráha vycházely ze zájmů a schopností studenta, odpovídaly jeho možnostem a ambicím. Volba vzdělání, které neodpovídá profesním ambicím, způsobuje problémy, počínaje nevyužitím individuálního potenciálu a nespokojeností v zaměstnání, přes odchody do jiných profesí. V řadě případů může vést k výběru složitější a delší vzdělávací dráhy, s opakovanými pokusy o realizaci původních představ. Problémy mohou nastat i v opačném

případě, kdy jsou rozhodnutí o studiu ovlivněna přehnanými ambicemi rodičů, které neberou v úvahu reálné možnosti a pracovní nasazení studenta, kdy hrozí nadměrné riziko studijních neúspěchů a odchodů ze vzdělávání.

Vzdělávací cesta studentů VOŠ, zjištění důvodů, které k výběru právě tohoto typu studia vedou, jsou zajímavou výzkumnou problematikou vzhledem ke skutečnosti, že tento typ vzdělání byl do školského systému uveden poměrně nedávno a jeho role ve vzdělávacím systému i přijetí ze strany zaměstnavatelů nejsou úplně jednoznačné. Důvody volby studia na VOŠ tak do značné míry ukazují, jaká jsou očekávání studentů ve vztahu k tomuto typu vzdělání a jakou funkci VOŠ ve struktuře školského systému plní. Ukazují i na existenci určitých bariér, které ovlivňují vzdělávací volbu studentů, zejména tam, kde je určitý typ školy nebo obor vzdělání zvolen jako náhradní varianta.

Obrázek 2.1: Maturitní vzdělání absolventů VOŠ

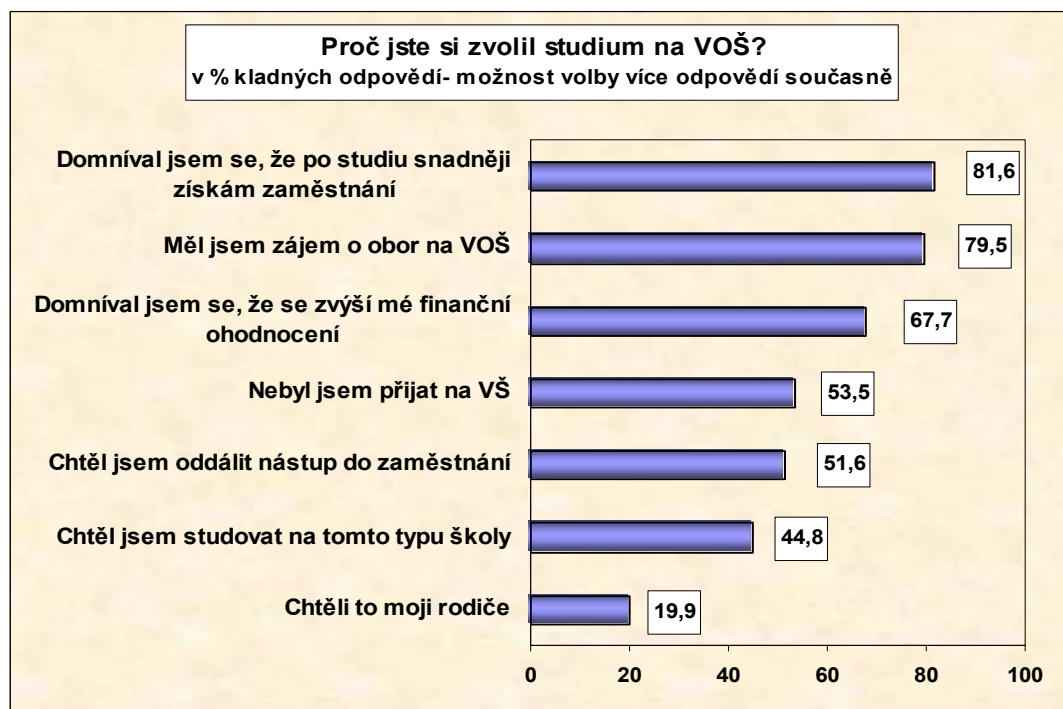
Zásadní otázkou je pak následná spokojenost s absolvovaným studiem, se získanými kompetencemi a uplatněním na trhu práce, tedy otázka, zda se rozhodnutí o tomto typu studia, případně o volbě studijního oboru zdá zpětně správné a účelné. Podívejme se nejprve na strukturu studentů, kteří vstupovali na VOŠ, a to z hlediska předchozího získaného vzdělání. Můžeme konstatovat, že mezi studenty VOŠ převažovali absolventi maturitních oborů SOŠ, jejichž podíl činil 65 %. Přibližně 25 % studentů VOŠ absolvovalo gymnázium. Podstatně nižší je podíl absolventů VOŠ – konkrétně 5 %, kteří získali maturitní vzdělání na

studijním oboru SOU a stejné procento pak nástavbovým studiem pro absolventy SOU.

Zaměříme-li se na důvody a očekávání, které ovlivnily rozhodnutí studentů přihlásit se právě ke studiu VOŠ, můžeme konstatovat, že nejvíce studentů vycházelo při svém rozhodnutí z předpokladu, že zvýšení kvalifikace a absolvování VOŠ se pozitivně promítne do jejich startovní pozice na trhu práce. Pozitivní přínos očekávali jak z hlediska snadnějšího získání zaměstnání (81 %), tak i z pohledu vyššího finančního ohodnocení (68 %). Dalším podstatným motivem většiny studentů byl zájem o studovaný obor, který jako jeden z důvodů volby studia na VOŠ uvedlo téměř 80 % budoucích absolventů VOŠ.

Zásadní otázkou ve vztahu k funkci VOŠ ve vzdělávacím systému je skutečnost, do jaké míry měli studenti zájem studovat přímo tento typ školy a jakou roli v jejich rozhodnutí sehrály případná vnější omezení a bariéry. Jako problematickou můžeme v této souvislosti hodnotit skutečnost, že podíl studentů, kteří měli původně zájem studovat VOŠ, není příliš vysoký a dosahuje jen 45 % (Obr. 2.2). Naopak u vysokého procenta studentů byla důvodem volby studia na VOŠ vnější bariéra, kterou představuje nízký počet míst na vysokých školách. Více než polovina studentů z našeho vzorku, konkrétně 53 %, totiž začala studovat VOŠ právě z důvodu nepřijetí na VŠ. Volba studia na VOŠ tak pro ně představovala jakousi „náhradní variantu“ v původně zvolené vzdělávací cestě. Výraznější je tato situace u studentů, kteří vstupovali na VOŠ z gymnázia, kde podíl studentů, kteří se neúspěšně hlásili ke studiu na vysoké škole, dosahoval dokonce 65 %.

Obrázek 2.2: Důvody volby studia na VOŠ

Jedním ze zajímavých osobních motivů pro studium na VOŠ byla pro značnou část studentů (asi 52 %) i snaha prodloužit si dobu studia a oddálit nástup do pracovního života.

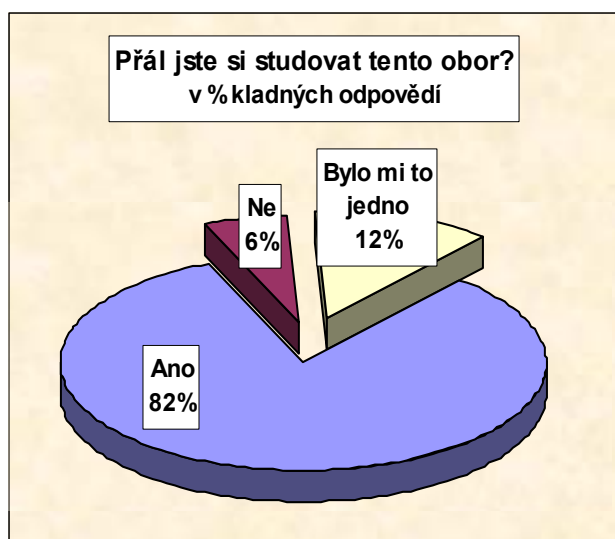
2.2. Důvody volby oboru studia

Volba oboru studia bezesporu představuje důležité rozhodnutí o budoucím povolání a kariéře. Vzhledem k rozdílům v míře nezaměstnanosti jak v jednotlivých oborech, tak i regionech v České republice, ovlivňuje absolvovaný obor studia významně možnost následného uplatnění na trhu práce a podstatně zvyšuje nebo naopak snižuje riziko nezaměstnanosti. Důležitost správného výběru studijního oboru přitom zahrnuje nejen otázku individuální spokojenosti v práci, ale i využití získaných znalostí a dovedností a stabilitu v zaměstnání. Nevhodný výběr studijního oboru, který neodpovídá zájmům nebo schopnostem studenta, se totiž negativně promítá i do vyššího podílu absolventů, kteří po skončení školy odcházejí mimo vystudovaný obor. Hledají si tak pracovní uplatnění v oboru, který je více zajímavý nebo poskytuje atraktivnější pracovní a finanční podmínky, ale kde odborné znalosti a dovednosti získané v průběhu studia vůbec nevyužívají.

Výsledná volba oboru je zpravidla průsečíkem několika faktorů, a to jak faktorů subjektivních na straně studenta, tak i vnějších okolností a podmínek. Na jedné straně stojí profil studenta, jeho schopnosti, zájmy, ambice, úspěšnost při přijímacím řízení. Na straně druhé pak existují limitující omezení, z nichž závažný dopad mají například nižší kapacita studijních míst v některých oborech nebo omezená nabídka vzdělávacích příležitostí v místě bydliště. Určitou roli hraje i vliv rodiny, příklad rodičů nebo dokonce tradice určitého povolání v rodině, nezanedbatelný je i vliv učitelů, školy nebo poradenských institucí.

Specifickým faktorem, který ovlivňuje výběr studijního oboru na VOŠ, je předchozí studijní dráha a studijní obor absolvovaný na SOŠ nebo SOU. Pro řadu studentů je samozřejmým motivem pro výběr studijního oboru na VOŠ snaha zvýšit si kvalifikaci a pokračovat ve studiu oboru vybraného již na střední škole.

Obrázek 2.3: Původní zájem o studium oboru

Nejprve se podívejme na to, **jaký byl původní zájem studentů věnovat se vybranému studijnímu oboru**. Jako pozitivní můžeme označit skutečnost, že **naprostá většina studentů (82 %) si přála studovat zvolený studijní obor**. Přibližně 12 % studentů zastávalo vůči studijnímu oboru spíše neutrální nebo lhostejný postoj a jen 6 % studentů začalo na VOŠ studovat obor v rozporu se svým zájmem. Volba oboru v souladu se zájmem studentů je v této věkové kategorii velmi pozitivní, zejména s ohledem na skutečnost, že zde již můžeme předpokládat vyšší zájmovou vyhraněnost, větší orientaci v profesi i představu o situaci na trhu práce, vyplývající např. z absolvování praxe v průběhu předchozího studia.

Vysoký zájem o studovaný obor u studentů VOŠ je zřejmý při srovnání se studenty SOŠ, kde podíl studentů, kteří začali studovat obor v souladu se svými zájmy, je jen asi 67 % a naopak vyšší je podíl studentů, kterým je volba oboru lhostejná (20 %), nebo těch, kteří studují obor, o který původně zájem neměli.

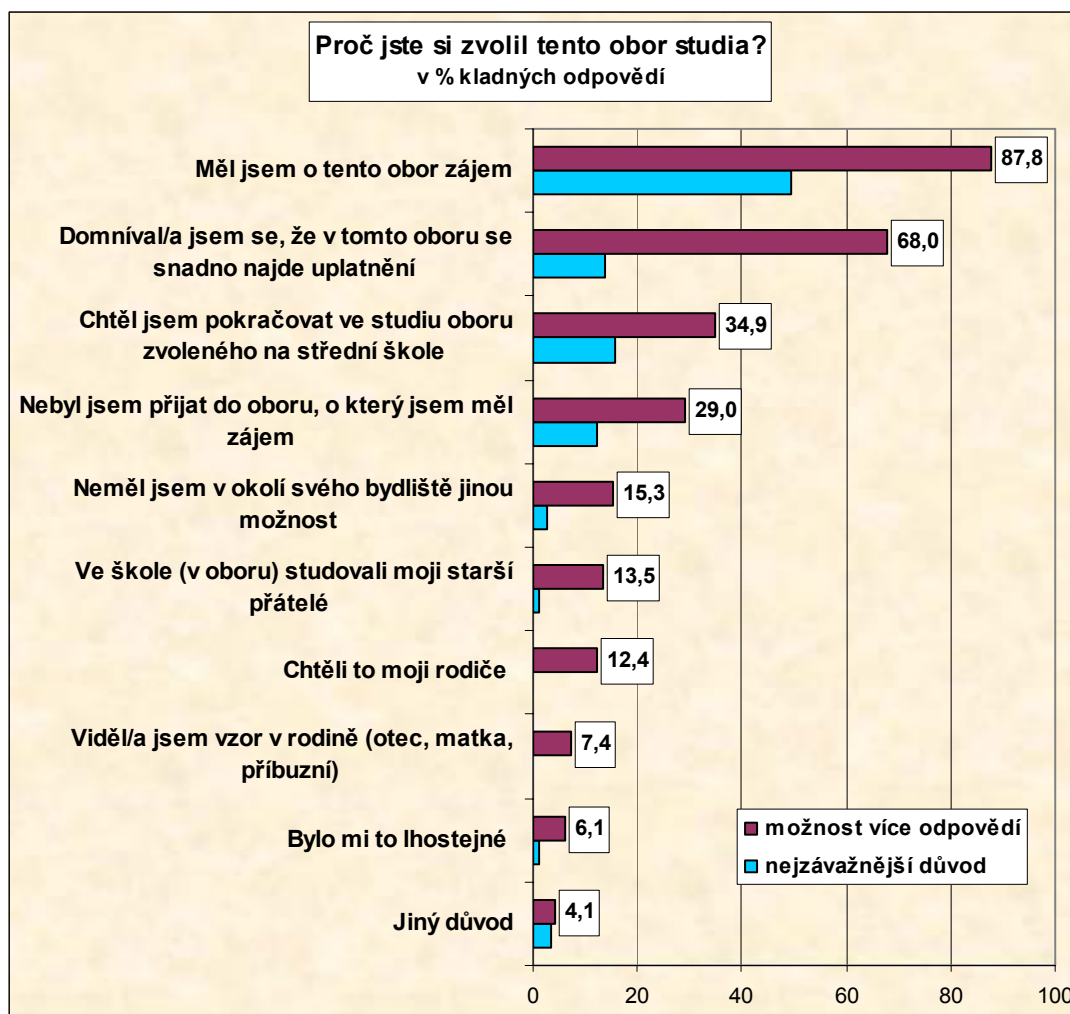
V následujícím textu se zaměříme podrobněji na jednotlivé faktory, které výslednou volbu oboru ovlivnily, jak je ukazuje obr. 2.4. Zde jsou znázorněny odpovědi na otázku, jaké důvody výběr studijního oboru ovlivnily, a to jednak s možností vyjmenovat všechny důvody, které studenti při svém rozhodování vzali v úvahu, a jednak je zde uveden rozhodující důvod, kdy studenti byli omezeni pouze na výběr jediné odpovědi.

Pohled na tento graf potvrzuje skutečnost, že většina studentů si zvolila obor v souladu se svým zájmem, protože právě zájem o obor byl nejfrekventovanějším důvodem volby studijního oboru. Tento důvod uvedlo 88 % a přibližně pro 50 % studentů byl zájem o obor vůbec nejdůležitějším důvodem pro rozhodnutí o studijním oboru. Relativně vysoký je podíl studentů, kteří při svém rozhodnutí vzali v úvahu i možnost dalšího pracovního uplatnění na trhu práce (68 %). Přibližně 35 % studentů bylo motivováno snahou zvýšit si kvalifikaci a možnost uplatnění v oboru, kterému se věnovali na střední škole.

Na druhé straně část studentů narazila při svém rozhodování na určité vnější bariéry – 29 % studentů nebylo přijato na obor, který původně chtěli studovat (na VOŠ nebo VŠ), z toho pro 6 % studentů byl neúspěch při přijímacím řízení na jiný obor zásadním podnětem pro výběr tohoto studijního oboru. Přibližně 15 % studentů se rozhodovalo o volbě oboru ve vztahu k omezeným studijním možnostem v místě bydliště. Z pohledu zásadních důvodů pro volbu oboru je ale význam posledně jmenovaného faktoru vcelku zanedbatelný. Ukazuje se tak, že dostupnost studijních oborů na tomto typu školy nepředstavuje z územního hlediska zásadnější problém.

Důležitou otázkou, která se vztahuje k procesu rozhodování o studijním oboru, je způsob rozhodování a vliv jednotlivých subjektů na toto rozhodnutí. Problémem je především přístup studentů, rodičů i dalších subjektů k informacím, které jsou pro volbu oboru relevantní a které se týkají nejen vlastního studijního programu a školy, ale i možností následného uplatnění na trhu práce. Podstatným úkolem je i zvýšení kvalifikovanosti rozhodování, schopnosti tyto informace najít a správně interpretovat, včetně širšího využití služeb v rámci kariérového poradenství.

Obrázek 2.4: Důvody volby oboru studia

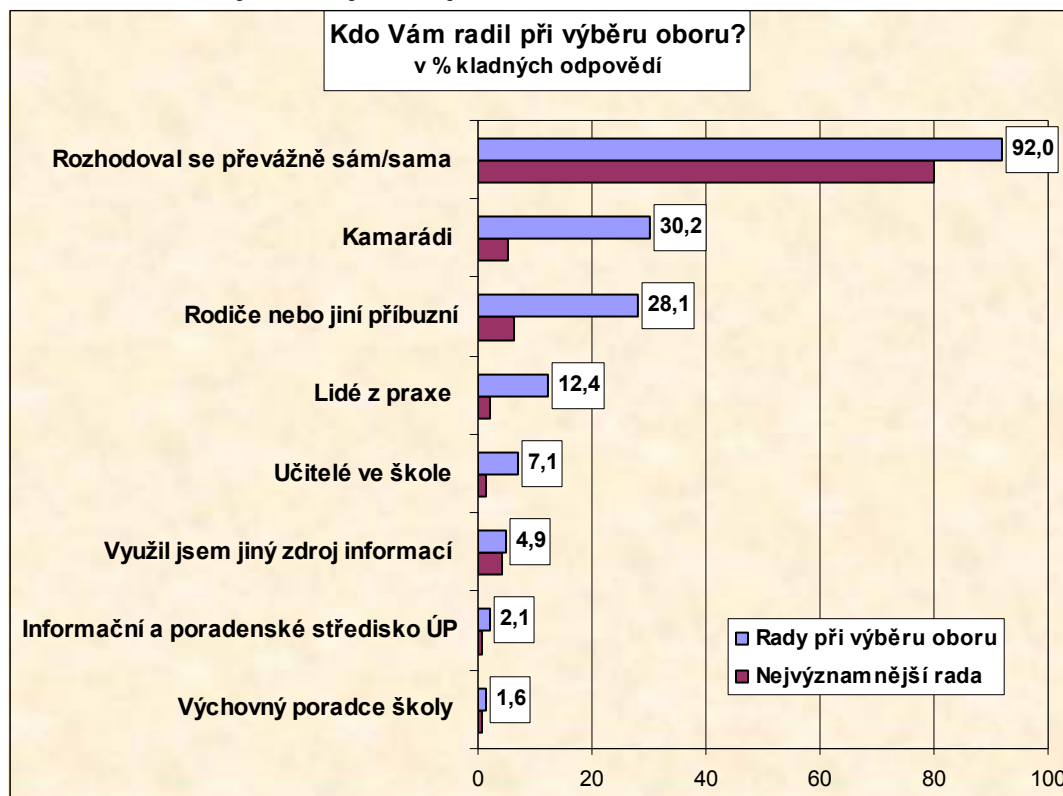

Podíváme-li se na obr. 2.5, který ilustruje vliv subjektů na rozhodnutí o výběru oboru, můžeme konstatovat, že naprostá většina studentů se rozhodovala při výběru studijního oboru samostatně (92 %). Část z nich, asi 30 %, se při svém rozhodování orientovala i na základě názoru nebo doporučení kamarádů a rodiny. Zajímavé je, že vliv kamarádů a vrstevníků a váha jejich informací byla v této skupině srovnatelná s vlivem rodičů. To ukazuje na budování vlastních sociálních sítí vrstevníků, růst významu jejich informací a naopak nižší závislost na původní rodině.⁴ Lidé z praxe ovlivnili výběr oboru asi u 12 % studentů a učitelé asi 7 %.

Poměrně nízký byl podíl studentů, kteří byli přímým způsobem ovlivněni poradenskými institucemi úřadu práce nebo výchovným poradcem školy, i když lze předpokládat, že řada studentů se s informacemi pocházejícími z těchto zdrojů seznámila a vzala je při svém rozhodování v úvahu. Z uvedených zjištění je zřejmé, že k rozhodování o volbě oboru v mnoha případech dochází na základě neformálních informací, tedy na základě „ústního podání“ pocházejícího například od vrstevníků, rodičů, lidí z praxe a podobně. Tyto skutečnosti ukazují na potřebu zpřístupnit informace o uplatnění absolventů co nejširší veřejnosti, na nutnost propagace a rozšiřování kvalifikovaného kariérového poradenství a zdůrazňování racionálního přístupu k této důležité volbě.

⁴ Podle šetření Trhlíková, J. – Úlovcová, H. – Vojtěch, J.: Přechod absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění – SOS – I. etapa uvedlo při výběru oboru na SOS vliv rodičů 44 % studentů, zatímco vliv kamarádů na toto rozhodnutí byl pouze 28 %.

Obrázek 2.5: Podíl jednotlivých subjektů na volbě oboru

2.3. Hodnocení studia a úrovně jednotlivých získaných kompetencí

Důležitou zpětnou vazbu pro školskou sféru představuje otázka, do jaké míry splnilo studium očekávání studentů a jak hodnotí celkovou úroveň a přínos studia vzhledem k předpokládaným požadavkům trhu práce.

Obrázek 2.6: Celkové hodnocení studia

Zaměříme-li se nejprve na celkovou spokojenost se studiem, můžeme na základě obr. 2.6 konstatovat, že studium na VOŠ splnilo očekávání většiny studentů - souhrnně asi 76 %. Z nich rozhodně spokojeno bylo 13 % studentů a spíše spokojeno 63 %. Naopak 20 % budoucích absolventů bylo spíše nespokojených, z toho ale pouze 4 % vyjádřila zásadní nespokojenost.⁵

⁵ Mírně podprůměrně byli nespokojeni ti studenti, kteří se hlásili na VŠ a nebyli přijati. Podíl zcela spokojených byl přibližně 12 %, spíše spokojených asi 61 %, podíl spíše nespokojených v této kategorii dosahoval 22,5 % a zcela nespokojených bylo 4,1 %.

Ve srovnání s absolventy SOŠ můžeme konstatovat, že spokojenost studentů na této úrovni vzdělání je vyšší. Podíl spíše nespokojených dosahoval u absolventů SOŠ téměř 28 % a rozhodně nespokojených bylo 8 %.

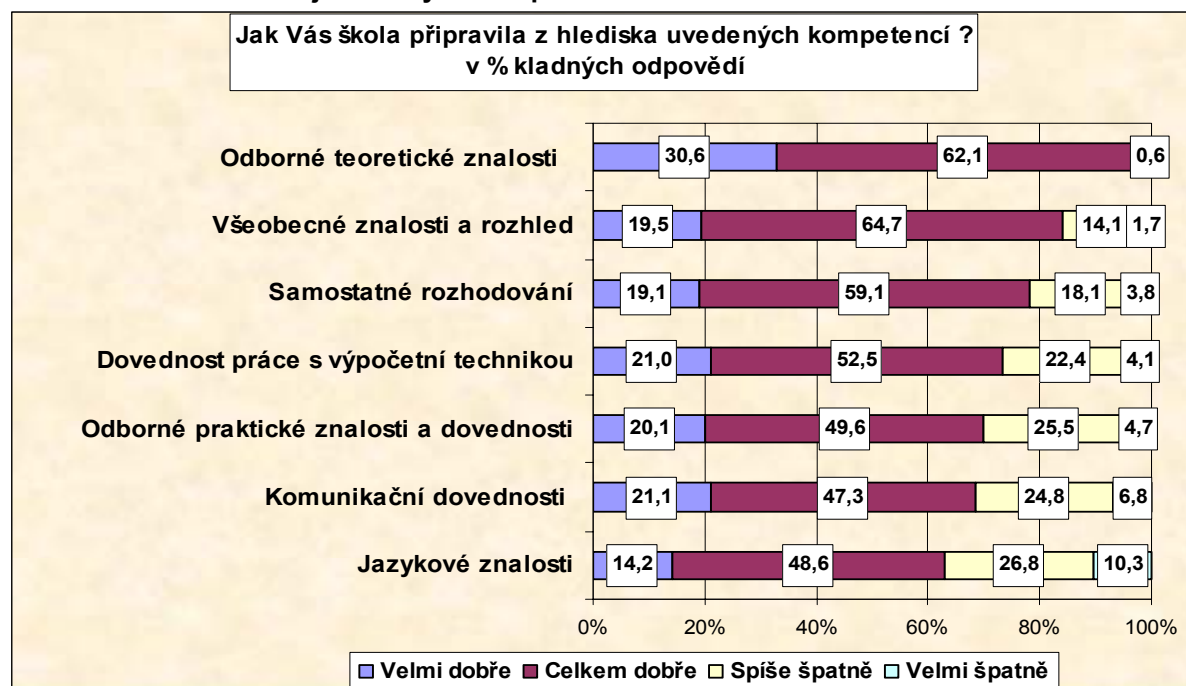
Důležitým předpokladem úspěšného uplatnění absolventů na trhu práce a jejich konkurenceschopnosti ve vztahu k pracovníkům s delší praxí je nejen vysoká úroveň získaných odborných znalostí a dovedností, ale i tzv. klíčových kompetencí. Klíčové kompetence, které zahrnují například komunikační schopnosti, dovednosti práce na PC nebo schopnost komunikovat v cizím jazyce, vytvářejí předpoklad pro schopnost reagovat na dynamicky se vyvíjející potřeby trhu a flexibilně se přizpůsobovat požadavkům zaměstnavatelů. Klíčové kompetence mají pomoci nakládat s odbornými znalostmi a dále je rozvíjet. Vzhledem k tomu, že jednou získané odborné znalosti zaměřené na řešení konkrétních problémů zastarávají ve stále kratším čase, je vybavení absolventů klíčovými kompetencemi základem pro jejich dobrou uplatnitelnost ve vystudovaném oboru v delším časovém horizontu, umožňuje reagovat i na změny a vývoj v profesi.

V souhrnném pohledu můžeme konstatovat, že studenti hodnotí úroveň získaných kompetencí pozitivně, ve všech oblastech je podíl spokojených nadpoloviční. Na druhé straně je třeba zdůraznit, že v hodnocení jednotlivých kompetencí existují poměrně výrazné rozdíly.

Jednoznačně nejlépe je hodnocena úroveň získaných odborných teoretických znalostí. Kladně posuzují jejich úroveň téměř všichni dotázaní studenti. Podle 31 % studentů je jejich úroveň velmi dobrá, spíše dobrá je podle dalších 62 % dotázaných absolventů VOŠ.

Hodnocení ostatních kompetencí je již diferencovanější, s vyšším podílem nespokojených studentů. **Kladné hodnocení převažuje u všeobecných znalostí a rozhledu.** Jejich získanou úroveň posuzuje negativně jen asi 16 % studentů, z toho 1,7 % ji pokládá za velmi špatnou. **Vcelku kladné je i hodnocení schopnosti samostatně se rozhodovat,** o které se příznivě vyjádřilo asi 79 % absolventů.

Obrázek 2.7: Hodnocení jednotlivých kompetencí

Celkově průměrné hodnocení, s relativně vyšším podílem nespokojených nacházíme u dovednosti pracovat s PC. Procento nespokojených zde dosahuje 26 %, z toho 4 % studentů hodnotí získanou úroveň velmi špatně. I když hodnocení je založeno na subjektivním posouzení a může odrážet i příliš vysoké očekávání studentů, není průměrné

hodnocení vzhledem k úrovni vzdělání a využití této kompetence v praxi příliš pozitivní. Naprostá většina zaměstnavatelů totiž od absolventů VOŠ očekává, že budou schopni s výpočetní technikou pracovat na dobré úrovni a považují zvládnutí této kompetence za důležité, 62 % zaměstnavatelů dokonce považuje tuto dovednost pro absolventy VOŠ za naprosto nezbytnou.⁶ Jako překvapivou můžeme hodnotit skutečnost, že ačkoli VOŠ představuje typ školy orientovaný (na rozdíl od univerzitního typu studia) především k praktickému a profesně orientovanému vzdělání, **podíl studentů, kteří nejsou spokojeni se získanou úrovní odborných praktických znalostí a dovedností je poměrně vysoký a dosahuje asi 30 %.**

Závažnou skutečností je, že největší nespokojenost studenti VOŠ vyjadřují s připraveností v jedné z nejdůležitějších a široce využitelných klíčových kompetencí, kterou je zvládnutí cizího jazyka. Nedostatečné jazykové znalosti jsou tak i z pohledu studentů VOŠ (podobně jako ostatních vzdělanostních kategorií) neuralgickým bodem získaného vzdělání. Zcela spokojeno je s nimi jen 14 % studentů a spíše spokojeno asi 49 %. Zároveň ale 37 % studentů s nimi vyjádřilo nespokojenost, z toho 10,3 % hodnotí získanou úroveň znalosti cizího jazyka velmi špatně. Závažnou je tato skutečnost jak z pohledu vstupu ČR do EU, kdy může znesnadňovat integraci a omezovat uplatnění našich pracovníků v rámci rozvíjejícího se evropského trhu práce, tak i vzhledem k požadavkům firem působících na tuzemském trhu práce, z nichž podle výzkumů považuje zvládnutí cizího jazyka u této úrovně vzdělání za důležité 96 % zaměstnavatelů.

Srovnáme-li hodnocení úrovně získaných kompetencí na úrovni SOŠ a VOŠ, pak můžeme konstatovat, že žebříček hodnocení jednotlivých kompetencí je zcela shodný a i hodnocení v rámci jednotlivých kompetencí je obdobné. Větší rozdíl je v hodnocení všeobecných znalostí, které jsou na úrovni VOŠ hodnoceny příznivěji, naopak hodnocení práce na PC je překvapivě pozitivnější u absolventů SOŠ.

2.4. Míra identifikace s oborem

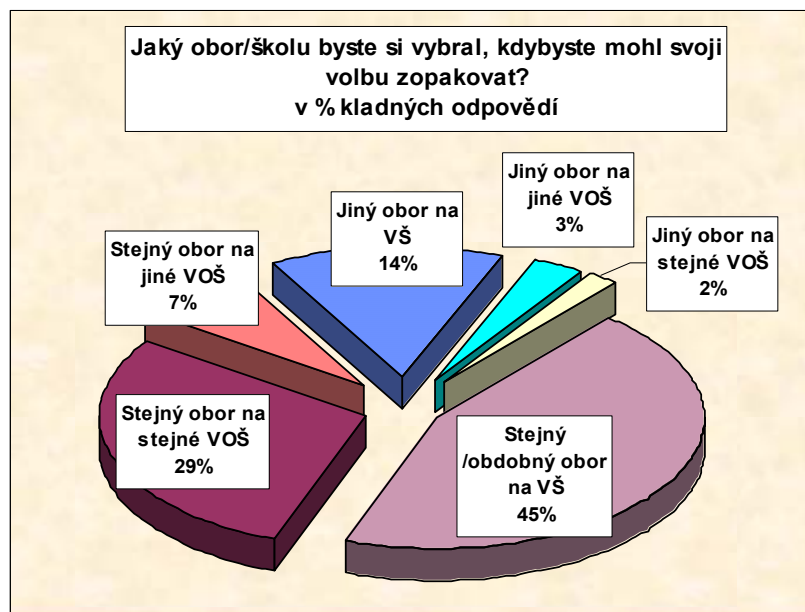
Důležitou otázkou je míra identifikace s oborem, která je posuzována jako podíl studentů, kteří by si v případě, že by mohli svoji volbu zopakovat, zvolili znovu stejný obor.

Celkově je míra identifikace s oborem u absolventů VOŠ vysoká a dosahuje přibližně 81 %, což je v porovnání např. s absolventy SOU nebo SOŠ velmi příznivé číslo. Uvedená skutečnost zřejmě souvisí s vyšším věkem této kategorie studentů, vyhraněnými zájmy a i s reálnější představou o obsahu studovaného oboru, například vzhledem ke studiu tohoto nebo podobného oboru na střední škole, ale i s dostupností oboru, o který mají zájem. **Jiný obor by si zvolilo jen 19 % absolventů VOŠ.**

Podrobný pohled na následující graf, který ukazuje rozložení odpovědí zahrnujících kromě výběru oboru i opakovaný výběr školy a typu studia, ale ukazuje poněkud problematičtější Obrázek. Z něho je zřejmý vysoký podíl studentů, kteří by si vybrali stejný studijní obor, ale dali by přednost studiu tohoto oboru na vysoké škole. Důsledkem této skutečnosti je, že stejný obor na stejné VOŠ by si zvolilo jen 29 % studentů a stejný obor na jiné VOŠ by chtělo studovat dalších 7 % studentů. Největší skupinu pak tvoří právě ti studenti, kteří by nezměnili volbu oboru, ale dali by přednost studiu stejného nebo podobného oboru na vysoké škole; jejich podíl dosahuje 45 %. Studium na vysoké škole by preferovalo i dalších 14 % studentů, kteří by se změnou typu školy změnili zároveň i obor studia. Z uvedeného vyplývá, že **podíl absolventů VOŠ, kteří by dali přednost vysokoškolskému studiu, ať už stejného nebo jiného oboru, je velmi vysoký a v souhrnu dosahuje 59 %.**

⁶ Kalousková, P. - Šťastnová, P. - Úlovcová, H. – Vojtěch, J.: Šetření zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce – 2004. Praha, NÚOV 2004.

Obrázek 2.8: Opakovaná volba oboru a školy

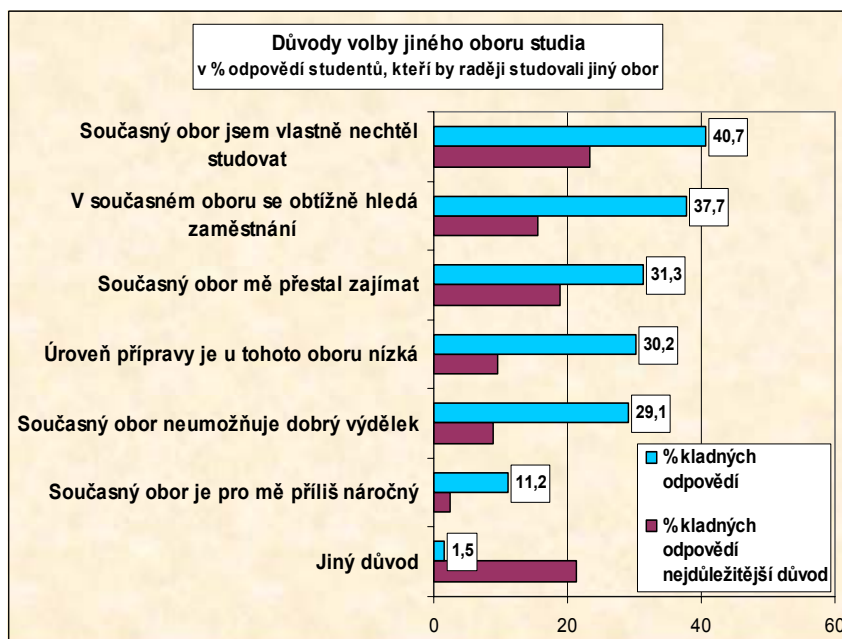
Analýza vztahu mezi původním zájmem studentů o studium na VŠ ještě před zahájením studia na VOŠ a v době provádění šetření, to znamená před absolutoriem na VOŠ, přitom ukázala, že přetrvává vyšší zájem o vysokoškolské studium. Ve skupině studentů, kteří si zvolili studium na VOŠ z důvodu neúspěchu při přijímacím řízení na VŠ, je podíl těch, kteří by preferovali vysokoškolské studium, ještě o dalších 9 p. b. vyšší a dosahuje 68 %. Z toho by při hypotetické druhé volbě

50 % studentů vybralo na VŠ stejný obor a podíl studentů, kteří by zvolili jiný obor na VŠ (ať už z důvodu zájmu o jiný obor nebo s ohledem na jinou oborovou nabídku), je 18 %.

Na závěr tedy můžeme konstatovat, že zatímco míra identifikace s oborem je u absolventů VOŠ celkově velmi příznivá a naprostá většina studentů by si zvolila stejný studijní obor, problematickou skutečností je fakt, že nadpoloviční většina studentů by při opakované volbě dala přednost vysokoškolské formě studia.

Zaměříme-li se podrobně na skupinu studentů, kteří by podruhé zvolili jiný obor studia, a to jednak na vysoké škole (14 %), a jednak na VOŠ (2 % na stejné VOŠ a 3 % na jiné VOŠ), pak k často uváděným důvodům patří původní nezájem o studovaný obor (40,7 %) nebo ztráta zájmu o obor, ke které došlo v průběhu studia (31,3 %).

Obrázek 2.9: Důvody volby jiného studijního oboru v případě opakované volby ve skupině studentů, kteří by znovu nestudovali svůj obor

K této kategorii důvodů můžeme přiřadit i skutečnost, že řada studentů sice neztratila o studovaný obor zájem, ale v průběhu studia začala preferovat jiný obor, a to zpravidla předmět, se kterým se studenti blíže seznámili jako s jedním z vyučovaných předmětů.⁷ Podstatnou skutečností, která by rovněž vedla ke změně studijního oboru asi 37,7 % studentů z této skupiny, jsou i předpokládané obtíže při získání zaměstnání.

⁷ Tyto odpovědi jsou zahrnuty v kategorii jiný důvod.

Tento údaj ukazuje, že část studentů se podrobněji zabývá možností pracovního uplatnění až ke konci studia.

V souvislosti s tím, že řada studentů by raději studovala VŠ se objevuje poměrně frekventovaná odpověď, že úroveň přípravy ve studovaném oboru je nízká. Tento důvod by ovlivnilo výběr jiného oboru asi 30 % studentů, ze skupiny těch, kteří by raději studovali jiný obor. Nejdůležitějším důvodem představuje pro asi 10 % z nich. Podíl studentů, kteří naopak hodnotí studium vybraného oboru jako příliš náročné a zvolili by si z tohoto důvodu raději jiný obor studia, je téměř zanedbatelné. Zásadní problém představuje pouze pro 3 % ze skupiny studentů, kteří by při možnosti opakovat studijní volbu obor studia změnili.

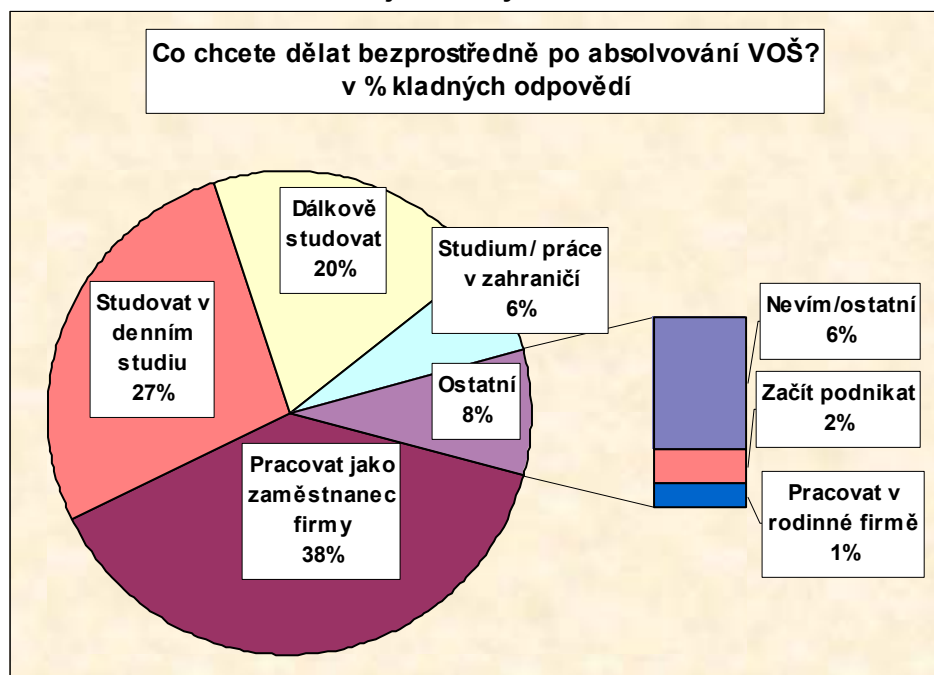
Finanční podmínky v zaměstnání v oboru jako zásadní důvod pro změnu oboru zmiňuje pouze asi pro 9 % z těch absolventů, kteří by si při druhé volbě vybrali jiný obor.

2.5. Studijní a pracovní plány absolventů po ukončení VOŠ

Z hlediska dalších pracovních a studijních záměrů můžeme absolventy VOŠ rozdělit zhruba na tři základní skupiny. První skupinu tvoří souhrnně asi 41 % absolventů, kteří se po ukončení VOŠ chtějí věnovat především pracovní a výdělečné činnosti. Do této kategorie spadá přibližně 38 % absolventů, kteří mají v úmyslu zahájit svoji pracovní dráhu a začít pracovat jako zaměstnanec firmy nebo úřadu. K této skupině absolventů dále můžeme přiřadit i 2 % absolventů, kteří plánují začít samostatně podnikat a 1 % těch, kteří předpokládají, že se uplatní v rámci rodinné firmy.

Druhou významnou skupinu tvoří absolventi, kteří chtějí pokračovat ve vzdělávání a začít studovat v denním studiu na VŠ (přibližně 27 %). Přitom zájem studentů studovat po ukončení VOŠ ještě denní vysokoškolské studium je podstatně vyšší v té skupině studentů, kteří měli původně v úmyslu studovat VŠ a studium na VOŠ zvolili jako určitou „náhradní variantu“. V této skupině dosahuje podíl zájemců o VŠ studium 30 %, zatímco ve skupině studentů, kteří se o vysokou školu dříve nepokoušeli, je tento podíl jen 20 %.

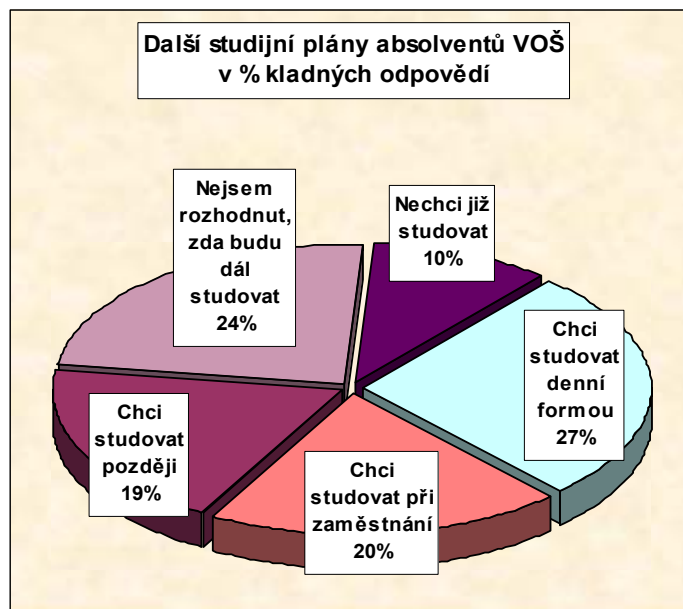
Obrázek 2.10: Pracovní a studijní záměry absolventů VOŠ

Do třetí skupiny můžeme zařadit absolventy, kteří po ukončení VOŠ chtějí kombinovat výdělečnou činnost se studiem. Ti mají v úmyslu buď studovat dálkově (20 %), nebo pracovat a studovat v zahraničí, například jako au-pair (6 %).

Na tomto místě je ale třeba zmínit, že studijní i pracovní plány absolventů jsou výrazně diferencované podle jednotlivých studijních oborů.

Obrázek 2.11: Studijní plány absolventů po ukončení studia VOŠ

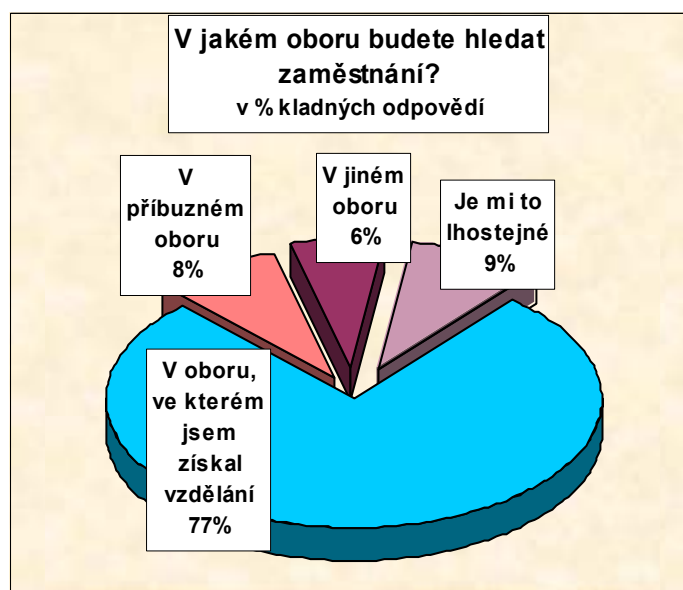

Zaměříme-li se přímo na otázku pokračování ve studiu a ochoty účastnit se vzdělávání, pak můžeme konstatovat, že většina absolventů VOŠ předpokládá, že se bude dále vzdělávat. Kromě studentů, kteří mají zájem pokračovat v denním studiu na VŠ (27 %) a studentů, kteří chtějí studovat při zaměstnání (20 %), předpokládá vysoké procento studentů - 19 % - že se bude věnovat studiu později. Přibližně 24 % není rozhodnuto, zda se ještě bude studiu věnovat. Podíl studentů, kteří vůbec nemají zájem dál studovat, se pohybuje kolem 10 %.

2.6. Stabilita profesní volby

Stabilitu profesní volby absolventů VOŠ můžeme charakterizovat jako velmi vysokou. Přímou ve vystudovaném oboru se chce pracovně uplatnit 77 % z nich a dalších 8 % má v úmyslu pracovat v příbuzném oboru..

Obrázek 2.12: Profesní stabilita absolventů VOŠ

Celková míra profesní stability, tedy podíl absolventů, kteří chtějí zahájit svou pracovní dráhu ve vystudovaném nebo alespoň příbuzném oboru dosahuje tedy souhrnně 85 %. Hledat si pracovní uplatnění v jiném oboru je rozhodnuto jen 6 % budoucích absolventů VOŠ. Zbývajících 9 % uvedlo, že je jim lhostejné, zda budou pracovat ve vystudovaném nebo jiném oboru

Uvedená poměrně příznivá zjištění odpovídají zjištěním, že míra profesní stability stoupá s rostoucí úrovní vzdělání. Podle dříve provedených výzkumů⁸ má v úmyslu

⁸ Trhlíková, J. – Vojtěch, J. - Úlovcová H.: Přejít absolventů středních škol do praxe a jejich uplatnění – II. Etapa. Praha, NÚOV 2003.

pracovat ve vystudovaném oboru 61 % absolventů SOU a u absolventů SOŠ se toto procento pohybuje kolem 64 %. Vysokých hodnot naopak dosahuje profesní stabilita v kategorii vysokoškoláků, kde se podíl mladých lidí pracujících ve vystudovaném oboru pohybuje rovněž kolem 77 %.

Tato tendence souvisí zřejmě jednak s tím, že k volbě studia na VOŠ a podobně i na VŠ dochází ve vyšším věku studentů a tedy v situaci, kdy mladí lidé už mají vyhraněné zájmy i konkretizované představy o své budoucí profesi. Stabilitu profesní volby pak zřejmě podporuje i větší důraz na seberealizaci ve své profesi i doba strávená studiem a s tím spojená snaha zužitkovat vyšší časové a další investice do vzdělání.

2.7. Hledání zaměstnání

Ačkoli většina absolventů VOŠ je rozhodnuta hledat uplatnění ve vystudovaném oboru, jejich názor na situaci na trhu práce a dostatek pracovních míst ve studovaném oboru je spíše pesimistický. Přibližně dvě třetiny, konkrétně 66 % budoucích absolventů VOŠ se domnívá, že v jejich oboru je pracovních míst málo, 3 % dokonce vyjádřila obavu, že v jejich oboru žádná volná pracovní místa nejsou. Naopak asi třetina dotázaných studentů se nedostatku pracovních míst na trhu práce ve vystudovaném oboru neobává. Zde je ale nutno upozornit na velmi výrazné rozdíly mezi jednotlivými obory. Zatímco nadpoloviční většina absolventů oboru Elektrotechnika, konkrétně 56 % předpokládá, že volných míst v tomto oboru je dostatek, a jen 43 % si myslí, že volných míst je málo, v jiných oborech je tento poměr zcela obrácený. Extrémně pesimisticky vnímají situaci na trhu práce absolventi oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost, kde situaci na trhu práce ve svém oboru hodnotí příznivě dokonce jen 11 % dotázaných.

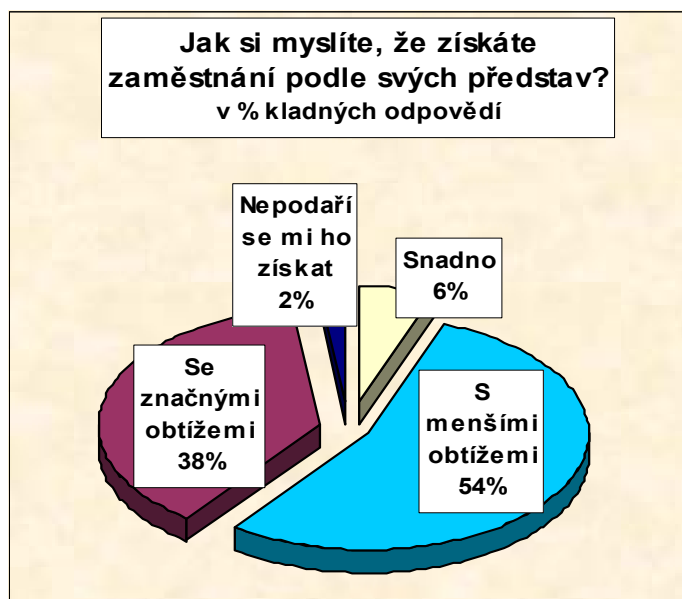
Obrázek 2.13: Hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

Tomuto poměrně pesimistickému názoru na množství volných míst ve vystudovaném oboru odpovídá i obava významné části absolventů z potíží při hledání zaměstnání. Pouze 6 % absolventů předpokládá, že získá zaměstnání snadno, 54 % počítá při hledání pracovního uplatnění s menšími potížemi, dalších 40 % se domnívá, že získat pracovní místo bude obtížné. Krajní názor, že se jim nepodaří získat zaměstnání, zastávají 2 % dotázaných.

Podíváme-li se, jaké jsou šance absolventů VOŠ na uplatnění na trhu práce z hlediska míry nezaměstnanosti absolventů VOŠ, můžeme konstatovat, že ta je poměrně nízká, v dubnu 2005 činila 10,6 %. Z porovnání se situací v nezaměstnanosti v jednotlivých oborech je ale zřejmý nesoulad, budoucí absolventi nemají dobré představy o uplatnění – např. míra nezaměstnanosti v oborech Elektrotechnika a Právo, právní a veřejnosprávní činnost je stejná (nadprůměrná – 13,5 %), přitom studenti mají zcela odlišné očekávání. Zdá se, že své

ambice posuzují na základě situace absolventů maturitního studia, kde jsou skutečně výrazné rozdíly u uvedených oborů, nízká míra nezaměstnanosti je u elektrotechnických oborů, vysoká u skupiny Právo, právní a veřejnosprávní činnost.

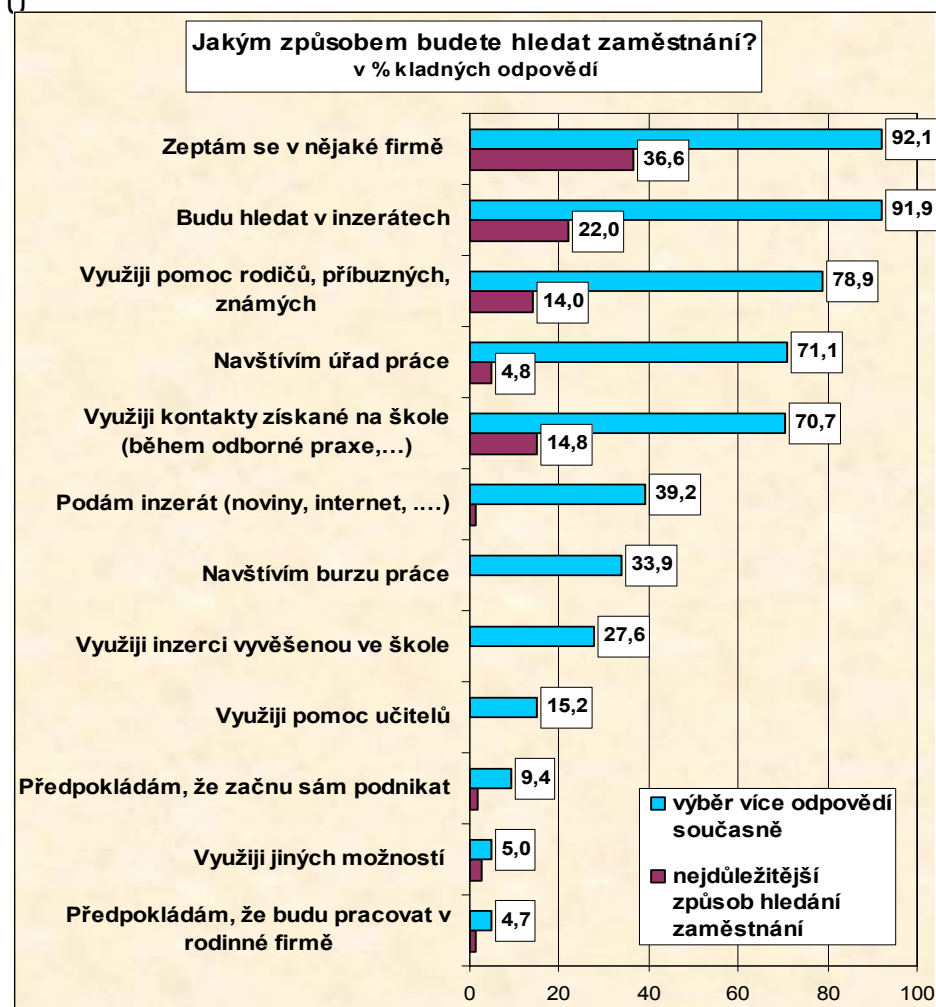
Obrázek 2.14: Hodnocení perspektivy získání zaměstnání

Srovnáme-li hodnocení nabídky volných míst v oboru a představu o možnosti získat zaměstnání u absolventů SOŠ a VOŠ, ukazuje se, že absolventi VOŠ hodnotí nabídku volných pracovních míst hůře (pouze 31 % z nich se domnívá, že volných míst ve vystudovaném oboru je dost, zatímco stejný názor zastává 40 % absolventů SOŠ). Na druhé straně osobní vyhlídky na získání zaměstnání hodnotí absolventi VOŠ optimističtěji a předpokládají, že se svým vzděláním získají pracovní uplatnění snadněji. Značných obtíží při hledání zaměstnání se obává 40 % z nich ve srovnání s 48 % u absolventů SOŠ.

Obrázek 2.15: Způsoby hledání zaměstnání

Uspěšnost hledání zaměstnání závisí kromě dosažené úrovně vzdělání a poptávce po nových zaměstnancích ve vystudovaném oboru i na osobním přístupu k hledání zaměstnání.

Podstatná je aktivita absolventa, schopnost využít kontakty získané například prostřednictvím praxe. Důležité je neomezovat se jen na jeden způsob hledání zaměstnání a využívat celou širokou škálu možností. Zároveň je ale třeba respektovat soulad mezi hledanou pozicí a zvoleným způsobem

hledání zaměstnání, protože jednotlivá média, agentury nebo úřady práce se soustřeďují na zprostředkování určitého typu pracovních pozic. **V souvislosti s tím můžeme hodnotit pozitivně, že absolventi VOŠ mají v úmyslu kombinovat různé přístupy hledání zaměstnání i skutečnost, že vysoký podíl z nich má v úmyslu samostatně oslovit firmy.** Jaké jsou předpokládané strategie hledání pracovního uplatnění ilustruje následující obr. 2.15.⁹

Přímé oslovení firem jako nefrekventovanější způsob hledání zaměstnání předpokládá naprostá většina budoucích absolventů VOŠ (92 %) včetně těch, kteří mají ještě v úmyslu pokračovat ve vysokoškolském studiu). Z toho jako nejdůležitější aktivitu si tento postup zvolilo přibližně 37 % budoucích absolventů. Ve skupině studentů, kteří si chtějí bezprostředně po ukončení VOŠ najít pracovní uplatnění je tento podíl o něco vyšší, dosahuje 42 %. Tento aktivní přístup můžeme hodnotit velmi pozitivně, protože přímé oslovení firem představuje úspěšnou a efektivní strategii. Firmy si totiž často vybírají pracovníky z řad zájemců, kteří je sami kontaktují, protože u nich předpokládají jak aktivnější přístup a větší samostatnost, tak i skutečný zájem o práci v dané konkrétní firmě.¹⁰

Většina budoucích absolventů VOŠ (téměř 92 %) rovněž předpokládá, že bude hledat pracovní místo v nabídce inzerátů v tisku, případně na internetu. Přitom ale jen 22 % pokládá tento pasivnější způsob hledání zaměstnání za nejdůležitější.

Vysoký je i podíl studentů (79 %), kteří mají v souvislosti s hledáním zaměstnání v úmyslu aktivovat síť rodičů a známých a využít jejich pomoci. Reálná pomoc rodičů a přátel je ale, jak naznačují podrobnější údaje, zřejmě podstatně nižší. Procento studentů, kteří na tuto pomoc spoléhají jako na základní způsob hledání zaměstnání, je jen 14 % a ve skupině studentů, kteří chtějí bezprostředně po škole zahájit pracovní dráhu, dosahuje jen 7 %, což ukazuje na posun vyplývající z reálného zhodnocení možností. Kontakty získané během studia školy a absolvované praxe se pokusí využít asi 71 % budoucích absolventů, jako nejdůležitější způsob hledání zaměstnání je přitom uvádí necelých 15 %. S bližší perspektivou vstupu do pracovního procesu je zde naopak podíl studentů, kteří předpokládají využít kontakty získané na škole a během odborné praxe podstatně vyšší (28 %). Vysoké procento budoucích absolventů je rozhodnuto v rámci hledání zaměstnání kontaktovat úřady práce (71,1 %), pozitivní je, že jen velmi nízké procento z nich (4,8 %) na tuto pomoc spoléhá a považuje uvedený způsob hledání zaměstnání za nejpodstatnější. I když na druhou stranu u studentů, kteří vstupují do praxe, je toto procento poněkud vyšší (9 %).

Srovnáme-li údaje zjištěné v této skupině absolventů s absolventy SOŠ, je zřejmé, že absolventi VOŠ při hledání pracovního uplatnění projevují větší aktivitu, preferují samostatné vyhledávání a oslovování firem, naopak méně spoléhají na vnější pomoc, ať už ze strany rodičů a přátel nebo institucí, jako je úřad práce. Vyšší je ve srovnání s absolventy SOŠ i podíl absolventů VOŠ, kteří mají v úmyslu využít kontakty získané během praxe.

A jaká je skutečná dosavadní aktivita studentů VOŠ v hledání pracovního uplatnění v době před ukončením studia? Podíváme-li se na to, jaké kroky v hledání zaměstnání studenti VOŠ před ukončením studia podnikli, pak můžeme konstatovat, že více než polovina absolventů se soustředila na zmapování trhu práce a četbu inzerátů (59 %). Přibližně polovina budoucích absolventů jednala o možnosti získat pracovní uplatnění přímo s firmou, přitom 32 % z nich se zatím nepodařilo získat příslib zaměstnání, zatímco asi 19 % bylo úspěšných a má již před ukončením studia na VOŠ přislíbeno pracovní místo. Přibližně 8 % budoucích absolventů jako jeden z kroků pro hledání pracovního uplatnění navštívilo úřad práce. Vůbec žádný zájem o získání pracovního místa ani o zmapování trhu práce ve vystudovaném oboru neprojevovalo 15 % budoucích absolventů.

⁹ Údaje zahrnují odpovědi všech absolventů, tedy i těch, kteří si bezprostředně po ukončení VOŠ nechtějí hledat zaměstnání, například z důvodu pokračování ve studiu na VŠ a pod. Ti byli rovněž dotázáni na strategie, které by vybrali, pokud by si museli hledat zaměstnání.

¹⁰ Kalousková, P. - Šťastnová, P. - Úlovcová, H. – Vojtěch, J.: Šetření zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce – 2004. Praha, NÚOV 2004.

Obrázek 2.16: Aktivita při hledání zaměstnání

Přirozeně větší aktivitu vyvíjejí ti budoucí absolventi, kteří plánují po ukončení VOŠ nastoupit do zaměstnání, ať už ve firmě, úřadě nebo jiné instituci. Srovnání aktivity studentů, kteří chtějí po ukončení VOŠ pracovat, a studentů, kteří mají v úmyslu pokračovat v denním studiu, ukazuje následující tabulka. Vyplývá z ní, že aktivita budoucích absolventů, kteří chtějí zahájit svou pracovní činnost po ukončení VOŠ, je poměrně vysoká. Pouze 8 % absolventů z této skupiny se o zaměstnání dosud nezajímal. Přibližně 21 % mělo již před závěrečnými zkouškami slíbené

pracovní místo a 40 % uvedlo, že v rámci hledání zaměstnání kontaktovali firmy. Určité kroky, i když zaměřené spíše na monitorování situace, podnikla i část studentů, kteří předpokládají, že budou studovat v denním studiu. Poměrně vysoké procento z nich – 28 % - se ale o získání pracovního místa vůbec nezajímal.

Tabulka 2.1: Srovnání aktivity studentů, kteří chtějí studovat v denním studiu a aktivity studentů, kteří mají v úmyslu začít pracovat, při hledání zaměstnání ¹¹

	Chci dál studovat v denním studiu	Chci pracovat jako zaměstnanec firmy, úřadu,..
Jednal jsem s firmou a mám slíbené místo	13 %	21 %
Jednal jsem s firmou, ale příslib místa nemám	20 %	40 %
Byl jsem se informovat na úřadu práce	6 %	8 %
Četl jsem si inzeráty a vývěsky	54 %	63 %
Zatím jsem se o získání pracovního místa nezajímal	28 %	8 %

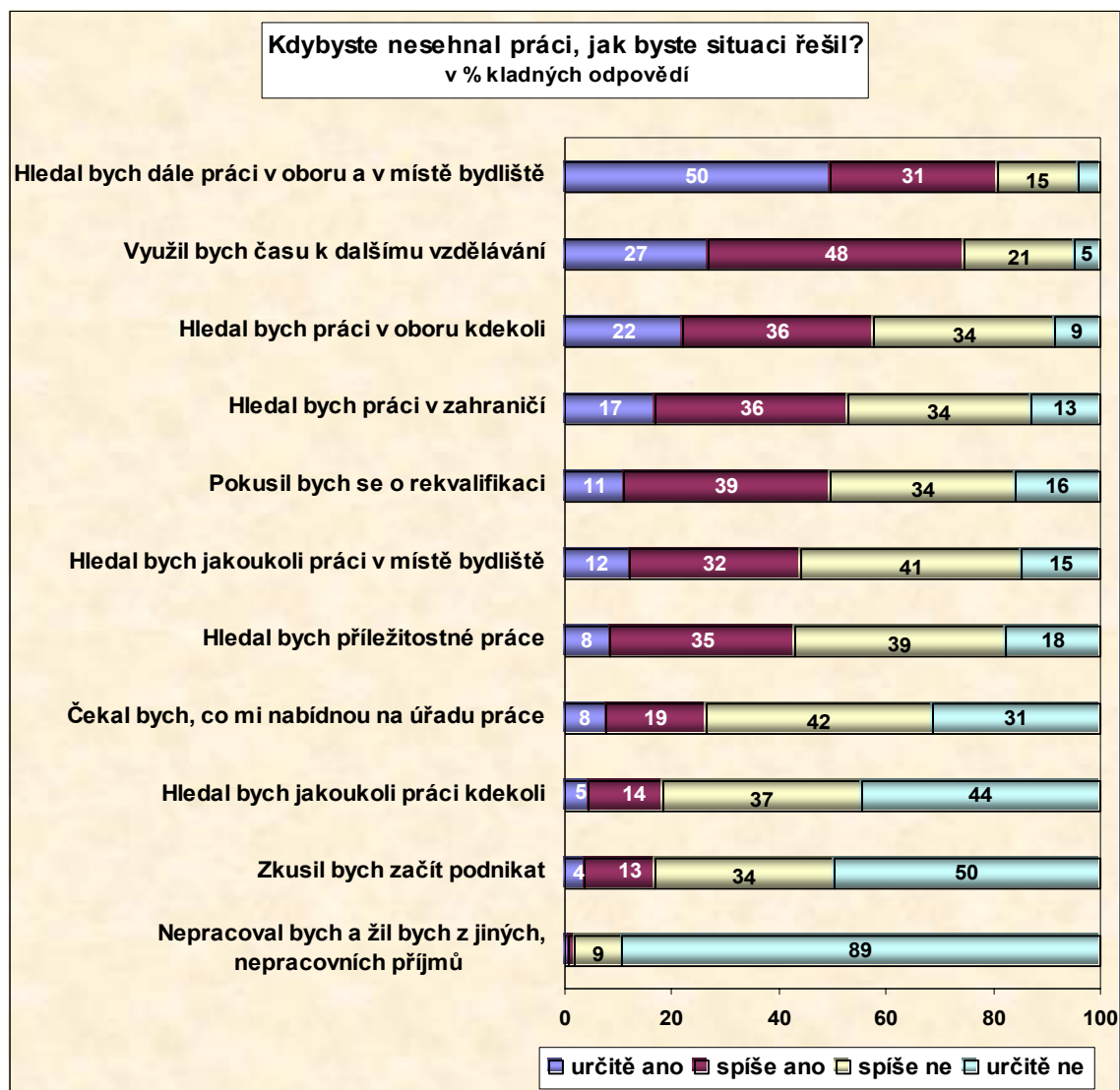
¹¹ Dotázaní měli možnost uvést všechny aktivity, které při hledání zaměstnání využili.

Na závěr této kapitoly se podívejme, jaké strategie by absolventi VOŠ zvolili v situaci nezaměstnanosti, tedy v případě, že by se jim zaměstnání nepodařilo získat. Většina absolventů by v této situaci pokračovala v hledání zaměstnání ve svém oboru a v místě bydliště. Tuto strategii by jednoznačně zvolilo téměř 50 % absolventů VOŠ. Vysoké procento by se snažilo využít čas k dalšímu vzdělávání, což představuje druhou nejfrekventovanější odpověď. Více než polovina budoucích absolventů by si v případě nezaměstnanosti hledala práci ve svém oboru i mimo bydliště. Souhrnně takto odpovědělo 57 % absolventů, z toho 22 % by tuto strategii určitě zvolilo a 35 % spíše ano. To ukazuje relativně vysoký zájem o vykonávání své profese i větší ochotu ke stěhování a prostorovou mobilitu. S tím souvisí naopak nízký podíl studentů, kteří by dali přednost změně profese a raději zůstali v místě bydliště, který se pohybuje kolem 12 %. O větší mobilitě a podnikavosti svědčí i skutečnost, že 17 % studentů by se v případě nezaměstnanosti snažilo získat pracovní uplatnění v zahraničí a dalších 36 % by tuto možnost alespoň zvažovalo.

Mezi okrajové strategie patří v případě nezaměstnanosti rekvalifikace nebo vykonávání příležitostných prací, které by ve větší míře zvažovalo jen 11 %, resp. 8 % dotázaných.

Jako pozitivní můžeme označit zjištění, že jen nízké procento absolventů by pasivně čekalo na nabídku pracovního uplatnění z úřadu práce. Tento postoj by zaujalo asi 8 % absolventů. Nízká je i ochota vykonávat příležitostné práce.

Obrázek 2.17: Strategie řešení nezaměstnanosti

3. Srovnání jednotlivých oborů (skupin oborů)

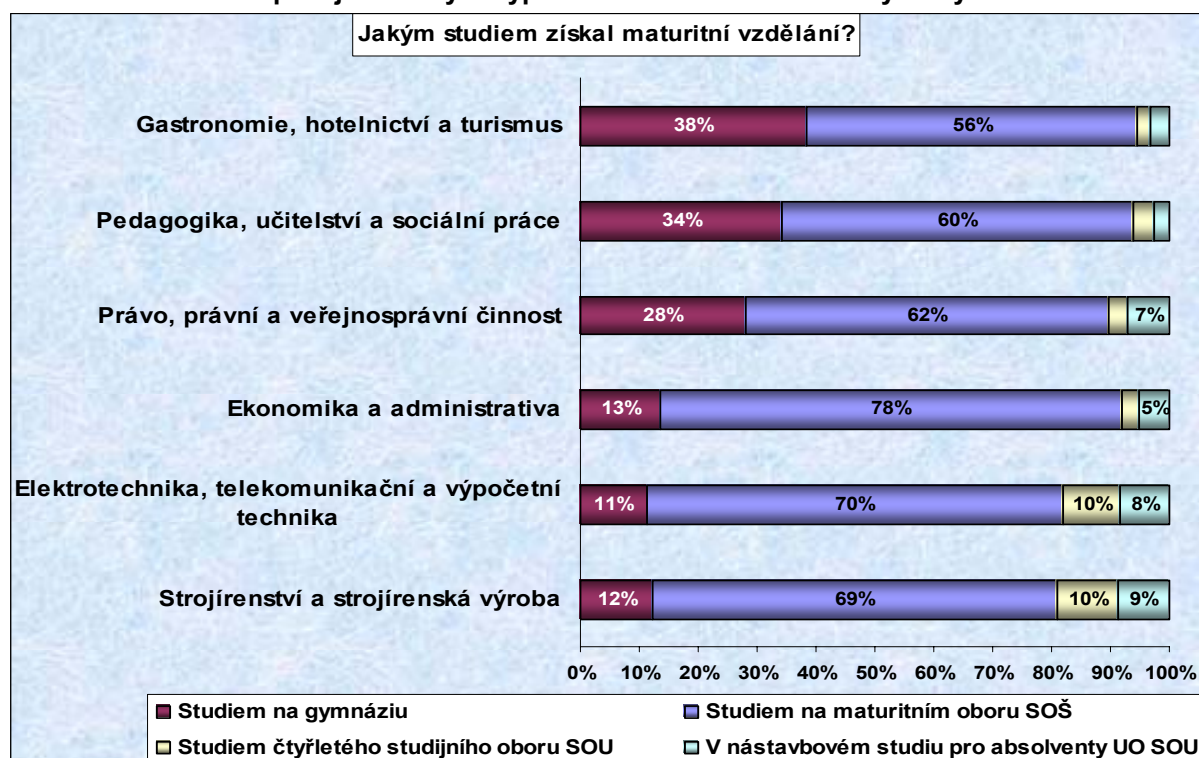
V této kapitole se zaměříme na srovnání situace studentů v členění podle jednotlivých vybraných oborů. Tento přístup umožňuje odhalit difference mezi jednotlivými skupinami oborů a upozornit tak na jejich specifický charakter, případně na problémy, které se v nich vyskytují.

Na úvod můžeme konstatovat, že **mezi studenty jednotlivých zkoumaných oborů byly zjištěny výrazné difference v řadě oblastí**. Rozdíly jsou zřejmé už při pohledu na odlišnou motivaci k výběru studia na VOŠ, míru zájmu studentů o zvolený studijní obor i další studijní ambice. Výrazné odlišnosti nacházíme i ve spokojenosti studentů s úrovní získaných znalostí a dovedností i s celkovým přínosem studia pro jejich profesionální dráhu. Podstatnou skutečností jsou odlišné možnosti následného uplatnění na trhu práce, ve kterých se odráží míra nezaměstnanosti absolventů daného oboru. Z komplexního hlediska tak vystupuje do popředí rozdílnost vzdělávacích drah charakteristických pro jednotlivé obory i skutečnost, že různé obory na VOŠ jsou spojeny s diferencovaným očekáváním studentů a plní tak do jisté míry odlišné funkce. Z pohledu na závažné rozdíly mezi jednotlivými obory je zřejmá i důležitost zodpovědné a kvalifikované volby studijního oboru, typu školy i jednotlivých stupňů vzdělání v průběhu celé vzdělávací dráhy. Z tohoto hlediska je zřejmá potřeba zpřístupnění důležitých informací o jednotlivých oborech pro školskou sféru, pedagogické a poradenské pracovníky i pro nejširší veřejnost.

3.1. Vzdělávací cesta a důvody volby tohoto typu studia

Podívejme se nejprve na to, jaký typ maturitního studia absolvovali studenti jednotlivých oborů VOŠ, tedy z jakých typů středních škol vstupovali do studia na VOŠ. Zjištěné výsledky ukazují rozdíly v zastoupení studentů s určitým typem středního vzdělání v jednotlivých oborech VOŠ a odlišnosti ve vzdělávacích drahách typických pro jednotlivé obory.

Obrazek 3.1: Zastoupení jednotlivých typů maturitního vzdělání ve vybraných oborech VOŠ

Situaci v zastoupení absolventů jednotlivých typů středního vzdělání v oboru VOŠ ilustruje obr. 3.1, z něhož je patrné, že zatímco v oborech Gastronomie, hotelnictví a turismus, Pedagogika, učitelství a sociální práce přichází do studia na VOŠ více než třetina studentů z gymnázií, v technických oborech Elektrotechnika a Strojírenství tvoří podíl absolventů gymnázií pouze 11, resp. 12 %, ale naopak vyšší je zde podíl studentů, kteří absolvovali čtyřletý studijní obor SOU (9-10 %) nebo k získání maturitního vzdělání využili nástavbové studium pro absolventy UO SOU (8-9 %). Využívání nástavbového studia jako cesty k získání dalšího vyššího vzdělání ukazuje na postupné zvyšování studijních ambicí části studentů především technických učebních oborů. Z této skutečnosti vyplývá **nutnost udržení flexibilního školského systému, který umožňuje průchodnost** mezi jednotlivými stupni vzdělání a podporuje získání vyšší úrovně vzdělání i u těch studentů, u nichž se vyhraněný studijní zájem a větší ambice vytvořily až v průběhu předchozího studia.

Důvody volby studia na VOŠ

Zajímavé informace vztahující se jak k charakteristice jednotlivých oborů, tak i k volbě studijní dráhy vyplývají ze srovnání důvodů, které vedly studenty k volbě studia na VOŠ z hlediska tohoto typu školy. Získané údaje do jisté míry ukazují, že v jednotlivých oborech hrají VOŠ ve vztahu k potřebám a očekávání studentů poněkud odlišnou roli. Zatímco v některých oborech převažuje mezi důvody volby tohoto typu studia zájem studentů přímo o studium na VOŠ, v jiných oborech je podstatným důvodem neúspěch v přijímacím řízení na vysokou školu a studium na VOŠ pro řadu studentů představuje náhradní řešení. Diference najdeme i u očekávání studentů z hlediska praktického přínosu studia VOŠ, například na příznivější startovní pozici na pracovním trhu, snadnější získání pracovního uplatnění nebo vyšší finanční ohodnocení.

Tabulka 3.1. Důvody volby studia na VOŠ - srovnání jednotlivých oborů¹²

Důvody volby studia na VOŠ	Strojírenství a stroj. výroba	Elektrotechnika, výpoč. technika	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví a turismus	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	Pedagogika a učitelství	Celkem (bez rozlišení oborů)
Chtěl jsem studovat na tomto typu školy	56 %	54 %	48 %	45 %	31 %	47 %	45 %
Měl jsem zájem o obor vyučovaný na této VOŠ	82 %	80 %	84 %	82 %	69 %	86 %	80 %
Nebyl jsem přijat na VŠ	25 %	35 %	65 %	48 %	68 %	60 %	54 %
Chtěl jsem oddálit svůj nástup do zaměstnání	45 %	49 %	65 %	46 %	59 %	50 %	54 %
Domníval jsem se, že se tím zvýší mé finanční ohodnocení	83 %	73 %	78 %	63 %	77 %	49 %	69 %
Domníval jsem se, že získám snadněji pracovní uplatnění	90 %	83 %	86 %	81 %	84 %	75 %	83 %
Chtěli to moji rodiče	21 %	27 %	23 %	19 %	24 %	12 %	20 %

Podíváme-li se konkrétně na jednotlivé obory, pak v oboru **Strojírenství** najdeme vysoký podíl studentů, kteří chtěli přímo studovat na VOŠ (56 %), naopak nízký (25 %) je podíl studentů, pro které bylo důvodem podání přihlášky na VOŠ nepřijetí na VŠ.

¹² V tabulce jsou relativně vysoké podíly (ve srovnání s ostatními sledovanými obory) zdůrazněny tmavší barvou políčka, nízké hodnoty jsou vyznačeny tučně.

Absolventi strojírenských oborů zároveň předpokládali, že absolvování studia na VOŠ jim usnadní získání pracovního uplatnění, tento názor mělo 90 % z nich. Dalším motivem pro 83 % studentů tohoto oboru byl předpoklad, že se tím zvýší jejich budoucí finanční ohodnocení. **Zájem o studium na tomto typu školy měli i elektrotechnici, kde se takto vyjádřilo 54 % z nich.**

Odlišná situace je charakteristická pro studenty **oboru Ekonomika a administrativa. Zde hrálo významnou roli v podání přihlášky na VOŠ nepřijetí na VŠ. Tato situace ovlivnila rozhodnutí 65 % studentů.** Nejpodstatnějšími motivy jejich volby oboru na VOŠ byl zájem o zvolený studijní obor (84 %) a předpoklad, že absolvování VOŠ usnadní získání pracovního uplatnění na trhu práce (86 %).

Pro obor **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je charakteristický celkem výrazný zájem o studovaný obor, který byl důvodem ke studiu tohoto oboru na VOŠ pro 82 % studentů. Podobné procento (81 %) rovněž předpokládá, že absolvování VOŠ jim usnadní start v zaměstnání a zlepší podmínky pro získání pracovního místa.

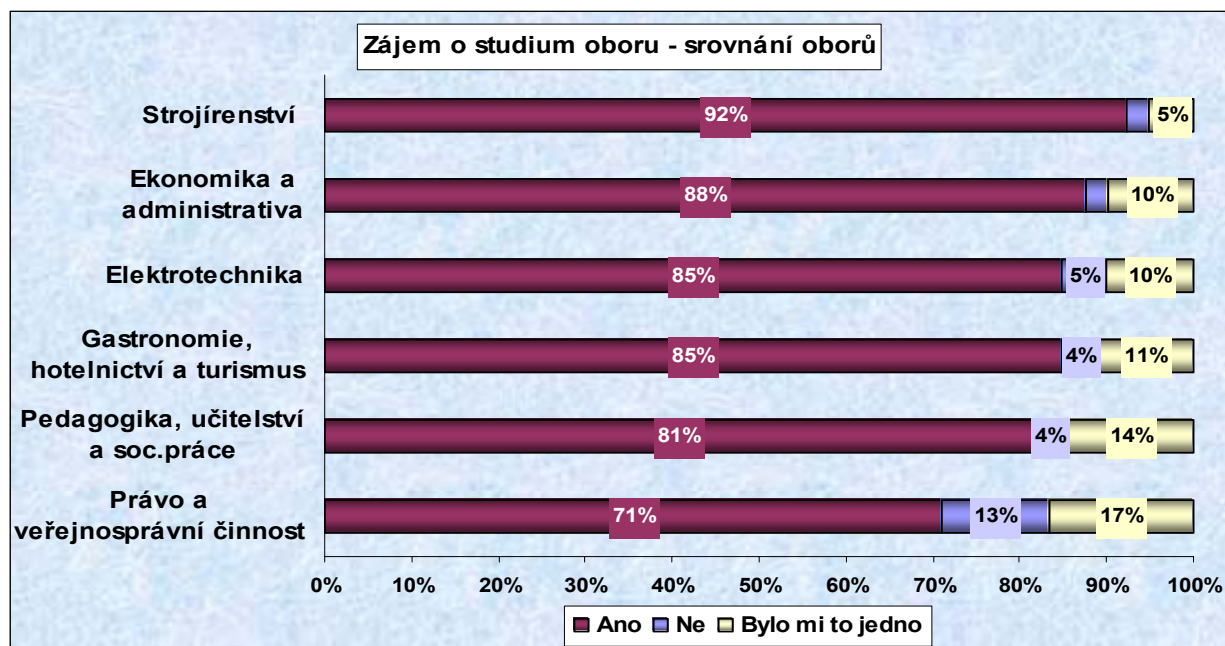
V oboru **Pedagogika, učitelství a sociální práce** se jako základní motivace pro studium na VOŠ kombinuje na jedné straně vysoký zájem o studijní obor a na straně druhé nepřijetí ke studiu na VŠ.

Nejnižší zájem o studium na VOŠ najdeme u absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost. Zájem o studium VOŠ mělo původně jen 31 % studentů tohoto oboru, zároveň je zde ve srovnání s ostatními sledovanými obory nejvyšší podíl studentů, kteří si studium VOŠ zvolili jako náhradní variantu z důvodu nepřijetí na VŠ, ten dosahuje 68 %. Na rozdíl od pedagogických oborů nacházíme u studentů tohoto oboru nejen nižší zájem o studium na VOŠ, ale i nižší zájem o vyučovaný obor.

3.2. Původní zájem o studium vybraného oboru

Významné rozdíly mezi sledovanými obory najdeme nejen v původním zájmu studovat VOŠ nebo VŠ, tedy z pohledu typu a úrovně vzdělání, ale i v oblasti důvodů pro výběr samotného studijního oboru i budoucí profese. Rozdíly v původním zájmu o studovaný obor ilustruje obr. 3.2.

Obrázek 3.2: Původní zájem o studium jednotlivých oborů

Z obrázku je zřejmé, že **nejvyšší zájem o studium vybraného oboru najdeme u absolventů Strojírenství**. Tento obor chtělo studovat 92 % absolventů. **Vysoký zájem** o studijní obor v době rozhodování o studiu je charakteristický i pro studenty oborů **Ekonomika a administrativa, Elektrotechnika a Gastronomie, hotelnictví a turismus**, kde tyto obory v souladu se svým zájmem začalo studovat přibližně 85 % absolventů a pouze asi 10 % studentů o studium vybraného oboru původně nemělo zájem.

Mírně nižší ve srovnání s předchozími zmíněnými obory je původní zájem studentů o **pedagogické obory**. O ty mělo v době podání přihlášky ke studiu zájem 81 % studentů, 5 % studentů mělo k oboru spíše negativní vztah. Vyšší je podíl studentů (14 %), kteří k oboru přistupovali lhostejně.

Nejnižší původní zájem o obor vyjádřili absolventi skupiny oborů Právo, právní a veřejnosprávní činnost. Tento obor původně nechtělo studovat 13 % studentů a dalších 17 % nemělo k oboru žádný vztah. Uvedené údaje můžeme dát do souvislosti se skutečností, že právě tento obor si zvolila řada studentů z důvodu nepřijetí na VŠ a vysoký je zde i podíl studentů, na jejichž rozhodnutí o volbě oboru se významně podíleli rodiče.

A jaké byly převažující důvody, které ovlivnily výběr oboru z pohledu jednotlivých studijních oborů? Specifické důvody pro volbu oboru v rozdělení podle zkoumaných oborů jsou patrné z následující tabulky. Souhrnně nejdůležitějším motivem pro výběr oboru byl zájem o obor. Nejfrekventovanější byl tento důvod u oboru **Gastronomie, hotelnictví a turismus**, kde byl rozhodujícím hlediskem volby pro 62 % dotázaných, a v oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce se na základě zájmu pro svůj studijní obor rozhodlo 65 % studentů. Opačná situace a naopak nízké zastoupení tohoto důvodu je charakteristické pro obory Ekonomika a administrativa a Právo, právní a veřejnosprávní činnost, kde zájem o obor sehrál rozhodující roli pro výběr oboru jen u 35 %, resp. 37 % studentů.

Tabulka 3.2. Nejdůležitější důvody volby studijního oboru v rozdělení podle sledovaných oborů¹³

Nejdůležitější důvody volby oboru	Strojírenství a stroj. výroba	Elektrotechnika, výpoč. technika	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví a turismus	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	Pedagogika a učitelství	Celkem (bez rozlišení oborů)
Chtěl jsem pokračovat ve studiu oboru zvoleného na střední škole	24 %	21 %	31 %	8 %	12 %	6 %	16 %
Měl jsem o tento obor zájem	46 %	50 %	37 %	62 %	35 %	65 %	49 %
Neměl jsem v okolí svého bydliště jinou možnost	1 %	5 %	4 %	1 %	3 %	1 %	3 %
Nebyl jsem přijat do oboru, o který jsem měl zájem	7 %	4 %	9 %	11 %	19 %	16 %	12 %
Domníval/a jsem se, že v tomto oboru se snadno najde uplatnění	16 %	17 %	15 %	11 %	21 %	6 %	14 %
Bylo mi to lhostejné	2 %	1 %	1 %	0 %	2 %	1 %	1 %

¹³ Relativně vyšší hodnoty jsou zdůrazněny tmavší barvou políčka.

Dalším důležitým motivem pro výběr studijního oboru na VOŠ byl zejména ve skupinách **Ekonomika a administrativa** a **Strojírenství** zájem pokračovat ve studiu oboru studovaného na střední škole. Větší zastoupení tohoto důvodu je zřejmě ovlivněno jak předchozí studijní dráhou a snahou zvyšovat si znalosti a kvalifikaci v již dříve zvoleném oboru, tak i vyšším podílem studentů, kteří do těchto oborů na VOŠ přicházejí z odborných škol. Ve skupině oborů **Ekonomika a administrativa** byl tento důvod nejdůležitějším motivem pro 31 % studentů a v oboru Strojírenství se na základě tohoto důvodu rozhodlo 24 % studentů.

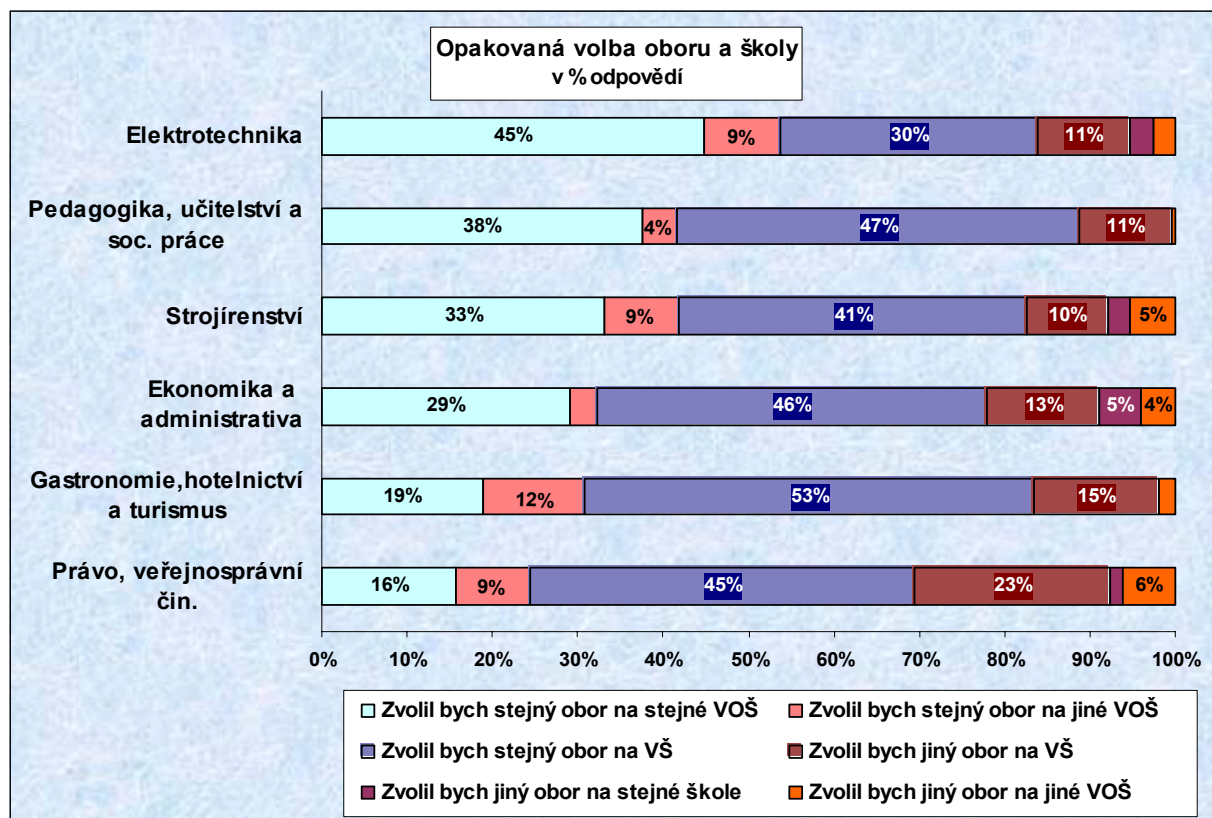
Nepřijetí ke studiu jiného oboru, o který měl student původně zájem, se častěji vyskytuje jako důvod volby studijního oboru u absolventů oborů Pedagogiky (16 %) a Práva, právní a veřejnosprávní činnosti (19 %).

Pozitivně můžeme hodnotit skutečnost, že podíl studentů, kteří si studijní obor zvolili z důvodu omezené studijní nabídky v místě bydliště, je poměrně nízký, pohybuje se od 1 do 5 %. Můžeme tedy konstatovat, že vzdělávací nabídka oborů je z územního hlediska dostačující.

3.3. Míra identifikace s oborem podle jednotlivých oborů

Míra identifikace s oborem byla zjišťována dotazem, zda by si student v případě hypotetické opakované volby oboru znovu zvolil vystudovaný obor, nebo by dal raději přednost studiu jiného oboru. Vzhledem k tomu, že studenti VOŠ si kromě oboru studia, který byl v řadě případů ovlivněn předchozí volbou oboru na střední odborné škole nebo absolvovaným učebním oborem, zároveň zvolili i typ školy, byla otázka konstruována tak, aby zahrnovala i vztah a případnou opakovanou volbu tohoto typu studia. Zjištěné údaje jsou znázorněny na obr. 3.3.

Obrázek 3.3: Míra identifikace s oborem a zájem o studium na stejném typu školy

První dvě kategorie ukazují volbu stejného oboru na stejné VOŠ, případně na jiné VOŠ. Představují tedy podíl studentů, kteří by zvolili stejný obor i stejný typ školy. Následující šrafovaná kategorie znázorňuje podíl studentů, kteří by sice chtěli studovat stejný nebo podobný obor, ale dali by přednost studiu tohoto oboru na vysoké škole. Čtvrtá kategorie zahrnuje studenty, kteří by rovněž raději studovali VŠ, zvolili by si i jiný obor. Poslední dvě málo obsazené kategorie ukazují podíly studentů jednotlivých oborů, kteří by si při opakované volbě zvolili jiný než vystudovaný obor, a to buď na stejné, nebo jiné VOŠ.

Z grafu je zřejmá poměrně vysoká míra identifikace s oborem. Pokud nebereme v úvahu typ školy (studia), pak se pohybuje u jednotlivých oborů v rozmezí 70 a 85 % podílu těch studentů, kteří by si zvolili stejný obor studovaný na stejné, případně jiné VOŠ nebo na VŠ. Při podrobnějším pohledu na volbu typu školy (studia) ale musíme konstatovat, že v řadě skupin oborů je podíl studentů, kteří by preferovali studium vybraného oboru na VŠ, podstatně vyšší než těch, kteří by si znovu zvolili studium VOŠ.

Nejvyšší podíl studentů, kteří by si zvolili stejný obor na stejné VOŠ najdeme u oboru **Elektrotechnika** (45 %). Navíc dalších 9 % by si zvolilo stejný obor na jiné VOŠ. Podíl studentů, kteří by raději studovali tento obor na VŠ, je 30 %. Podíl studentů, kteří by chtěli studovat jiný obor na VŠ, dosahuje přibližně 11 %.

Zajímavá je situace v oboru **Pedagogika**, kde by si stejný obor na stejné VOŠ zvolilo poměrně vysoké procento studentů - 38 %, ale podíl studentů, kteří by dali přednost studiu na VŠ, je vyšší a dosahuje 47 %. Podíl studentů, kteří by chtěli studovat jiný obor na VŠ, je opět kolem 11 %. Zároveň by si téměř žádní studenti nevybrali studium jiného oboru na VOŠ.

V oboru **Strojírenství** je 42 % podíl studentů, kteří by chtěli studovat stejný obor na VOŠ, z toho 33 % by si zvolilo stejnou VOŠ a 9 % jinou VOŠ. Podíl studentů, kteří by se raději věnovali studiu svého oboru na VŠ, dosahuje 41 %. Jinému oboru na VŠ by dalo přednost podobně jako v předchozích oborech asi 10 % studentů.

V oboru **Ekonomika a administrativa** dosahuje podíl studentů, kteří by svůj obor chtěli studovat znovu na VOŠ, jen asi 32 %, z toho 29 % by si zvolilo stejnou školu. Na druhou stranu vysoký je podíl těch studentů, kteří by raději studovali ekonomický obor na VŠ. Ve srovnání s předchozími obory je zde ale nižší celková míra identifikace s oborem a podíl studentů, kteří by si podruhé tento obor nezvolili, je vyšší - celkem 22 %. (13 % by zvolilo jiný obor na VŠ, 5 % jiný obor na stejné VOŠ a 4 % jiný obor na jiné VOŠ).

V oboru **Hotelnictví, gastronomie a turismus** je podíl studentů, kteří by studovali i podruhé stejný obor na stejné škole, velmi nízký – jen 19 %. Naopak nejvyšší z hlediska sledovaných oborů je podíl těch, kteří by raději studovali stejný nebo podobný obor na VŠ, ten dosahuje 53 %. Vysoké procento studentů (15 %) by se také raději věnovalo vysokoškolskému studiu jiného oboru.

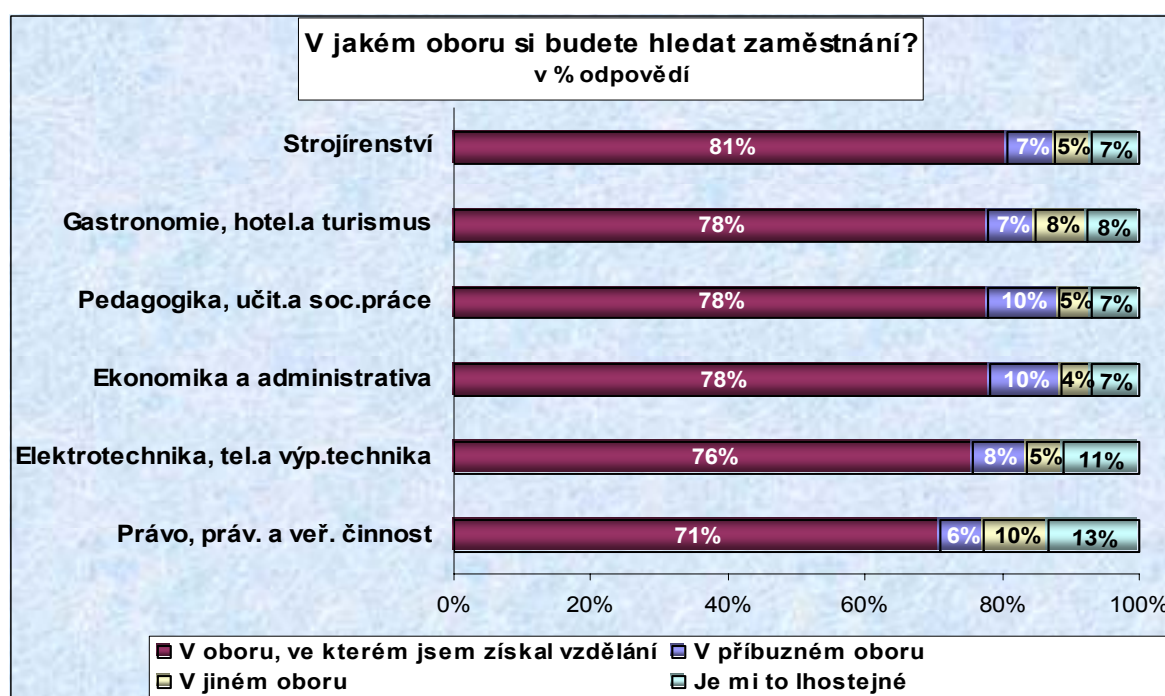
Nejnižší míru identifikace s oborem nacházíme v oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**. Stejný obor na stejném typu školy by si zvolilo jen 25 % studentů, z toho jen 16 % na stejné škole. Přibližně 45 % studentů by chtělo studovat svůj obor na VŠ. Jiný obor na VŠ by si zvolilo 23 % studentů.

Z uvedeného vyplývá, že zatímco v některých skupinách oborů je tento typ studia přijímán a přibližně polovina studentů by si znovu zvolila studium na VOŠ, v jiných oborech je studium na VOŠ považováno spíše za náhražku vysokoškolského studia, kterému by většina studentů při opakované volbě dala přednost. V souhrnu platí, že vyšší studijní ambice mají studenti, kteří chtěli původně studovat VŠ i po ukončení VOŠ. Z této skupiny má zájem pokračovat ve studiu bezprostředně po ukončení školy asi 30 % absolventů, zatímco z těch absolventů, kteří původně zájem studovat VŠ neměli, je tento podíl 20 %.

3.4. Stabilita profesní volby

Stabilitou profesní volby rozumíme skutečnost, zda si studenti vybírají pracovní uplatnění ve vystudované profesi, kde uplatňují získané znalosti a dovednosti, nebo zda odcházejí do jiných oborů. Stabilita profesní volby je na úrovni jednotlivců ovlivňována zájmem studentů o vystudovaný obor, osobními schopnostmi, flexibilitou a podobně. Z hlediska vnějších faktorů se do stability profesní volby promítají takové skutečnosti jako je míra nezaměstnanosti ve vystudovaném oboru, míra nezaměstnanosti v dané oblasti, zájem zaměstnavatelů o absolventy daného oboru a konkurenceschopnost absolventů vzhledem ke starším pracovníkům s praxí, které ovlivňují nabídku pracovních míst v daném oboru. Významnou roli hrají i pracovní a finanční podmínky, vývoj a perspektivy v oboru, které mohou zájem absolventů o uplatnění v oboru podstatně ovlivňovat jak v pozitivním, tak i v negativním směru.

Obrázek 3.4: Stabilita profesní volby

Stabilita profesní volby, jinými slovy zájem absolventů VOŠ najít si zaměstnání v souladu s vystudovaným oborem, je poměrně vysoká ve všech oborech. Největší zájem pracovat ve vystudovaném oboru mají absolventi oboru **Strojírenství** (81 %). V oborech **Gastronomie, hotelnictví a turismus, Ekonomika a administrativa a Pedagogika, učitelství a sociální práce** má zájem pracovat v oboru asi 78 % studentů. O něco nižší je zájem uplatnit se v oboru u absolventů oboru **Elektrotechnika a výpočetní technika** (78 %). Nejnížší profesní stabilitu najdeme u oborů **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**. Zde chce v oboru zůstat 71 % studentů. Naopak 10 % studentů má v úmyslu odejít pracovat do jiného oboru, což je přibližně dvojnásobek ve srovnání s ostatními obory.

3.5. Hodnocení studia podle jednotlivých skupin oborů

Pro celkové hodnocení studia jsou charakteristické výrazné rozdíly mezi jednotlivými zkoumanými skupinami oborů VOŠ. Situaci ukazuje obr. 3.5, z něhož je zřejmé, že nejspokojenější jsou studenti oboru **Pedagogika, učitelství a sociální práce**, kdy 27 %

vyjádřilo spokojenost a dalších 64 % je spíše spokojeno. Naopak podíl spíše nespokojených je jen 8 % a podíl rozhodně nespokojených je téměř zanedbatelný.

Obrázek 3.5: Celkové hodnocení studia podle jednotlivých oborů

Poměrně vysokou celkovou spokojenost nacházíme i ve strojírenských a ekonomických oborech, kde zcela převažuje hodnocení spíše spokojeni. V oboru **Strojírenství a strojírenská výroba** je podíl spíše spokojených 77 %, v oboru **Ekonomika a administrativa** je nižší a dosahuje 68 %. Podíl spíše nespokojených je 15, resp. 17 % a procento zcela nespokojených studentů je v obou oborech poměrně nízké.

Poněkud problematičtější je situace v oboru **Elektrotechnika a výpočetní technika**, kde je hodnocení diferencovanější. Na jedné straně zde opět nacházíme vysoký podíl studentů, jejichž očekávání studium splnilo, z toho 8 % je zcela spokojených a 68 % spíše spokojených, na druhé straně je zde o něco vyšší podíl těch, kteří uvedli, že studium jejich očekávání rozhodně nesplnilo (7 %).

Podstatně menší celková spokojenost je charakteristická pro obory **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**, kde studium kladně hodnotí jen 64 % studentů (z toho 10 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání a 54 % odpovědělo spíše ano), zároveň ale vysoký podíl studentů - 35 % - byl s celkovou úrovní spíše nebo rozhodně nespokojen.

Na nejnižším stupni žebříčku v hodnocení splnění očekávání najdeme obor **Gastronomie, hotelnictví a turismus**, kde je podíl spokojených jen 60 % a 40 % studentů, se k otázce, zda studium splnilo jejich očekávání, vyjádřilo negativně.

Podrobnější pohled na to, jak jsou studenti jednotlivých oborů spokojeni se získanými kompetencemi, ukazuje tabulka 3.3, ve které jsou uvedeny podíly studentů jednotlivých oborů, kteří se vyjádřili pozitivně (součet hodnocení velmi dobře a dobře) k úrovni získané kompetence. V tabulce je v každém řádku zvýrazněno vždy relativně nejvyšší a nejnižší hodnocení dovedností.

Z hlediska srovnání dosažené úrovně jednotlivých kompetencí u vybraných oborů je zřejmé, že nejlepší hodnocení téměř ve všech oblastech najdeme u absolventů oboru **Pedagogika, učitelství a sociální práce**. Výjimkou jsou jazykové znalosti, které jsou ve srovnání s ostatními sledovanými obory hodnoceny nejhůře.

V oboru **Strojírenství a strojírenská výroba** patří ke slabým místům výuky především všeobecné znalosti a rozhled a jazykové znalosti, naopak vcelku příznivě je hodnocena dovednost pracovat s výpočetní technikou (84 %) a odborné teoretické znalosti (87 %).

Tabulka 3.3. Kladné hodnocení (kategorie velmi dobře a dobře) úrovně jednotlivých kompetencí – srovnání oborů

	Strojírenství a stroj. výroba	Elektrotechnika, výpoč. technika	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví a turismus	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	Pedagogika a učitelství
Všeobecné znalosti a rozhled	76 %	82 %	80 %	87 %	84 %	94 %
Odborné teoretické znalosti	87 %	85 %	96 %	90 %	93 %	98 %
Odborné praktické znalosti a dovednosti	73 %	64 %	62 %	61 %	61 %	93 %
Jazykové znalosti	57 %	75 %	73 %	60 %	58 %	55 %
Dovednosti práce s výpočetní technikou	84 %	78 %	78 %	52 %	63 %	87 %
Komunikační dovednosti	71 %	53 %	77 %	56 %	53 %	92 %
Samostatné rozhodování	77 %	78 %	74 %	74 %	73 %	90 %

V oboru **Elektrotechnika a výpočetní technika** jsou ve srovnání s ostatními obory relativně nejlépe hodnoceny odborné teoretické znalosti (85 %) a jazykové znalosti (75 %). Naopak ke špatně hodnoceným patří komunikační dovednosti (53 %).

V oboru **Ekonomika a administrativa** je úroveň většiny sledovaných kompetencí ve srovnání s ostatními obory hodnocena průměrně. Velmi dobře jsou hodnoceny odborné teoretické znalosti (96 %), k relativně dobře hodnoceným patří i jazykové znalosti (73 %).

Obor **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je charakteristický velmi nízkou úrovní zvládnutí práce s výpočetní technikou, tu hodnotí kladně jen 52 % dotázaných. Poměrně špatně jsou ve srovnání s ostatními obory hodnoceny odborné praktické znalosti a dovednosti (61 %) a komunikační dovednosti (56 %).

Podobně nízké jako v předchozím případě je hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností v oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**, kterou kladně posuzuje 61 % dotázaných studentů tohoto oboru. Nedostatečně jsou hodnoceny i komunikační dovednosti, které hodnotí příznivě jen 53 % dotázaných. To je vzhledem k charakteru budoucího uplatnění absolventů poměrně nepříznivé zjištění.

Studijní a pracovní záměry studentů po absolvování VOŠ

Srovnáme-li studijní a pracovní plány absolventů jednotlivých oborů VOŠ, pak největší zájem začít po ukončení VOŠ pracovat najdeme u absolventů **strojírenských oborů**, kde tento podíl dosahuje 60 %. Naopak je zde spíše nižší podíl studentů, kteří chtějí bezprostředně pokračovat v denním studiu (20 %).

V oboru **Elektrotechnika** je o něco vyšší podíl studentů, kteří chtějí bezprostředně navázat na studium v denním studiu, asi 26 %, zatímco podíl těch kteří chtějí především zahájit svoji pracovní kariéru, je naopak mírně nižší - 51 %.

V oboru **Ekonomika a administrativa** najdeme ve srovnání s ostatními obory nízký podíl studentů, kteří chtějí dál studovat v denním studiu, pohybuje se kolem 18 %, ale podíl

studentů, kteří se chtějí věnovat především pracovní činnosti, není rovněž příliš vysoký – dosahuje 45 %. Naopak výrazné je zastoupení studentů, kteří po ukončení studia na VOŠ mají zájem studovat externí formou studia, jejich podíl dosahuje 24 %.

Tabulka 3.4 Studijní a pracovní záměry studentů po absolvování VOŠ

Obor	Strojrenství a stroj. výroba	Elektrotechnika, výpoč. technika	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví a turismus	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	Pedagogika a učitelství
Chci dál studovat v denním studiu	20 %	26 %	18 %	31 %	20 %	34 %
Chci pracovat a studovat dálkově	8 %	7 %	24 %	6 %	13 %	20 %
Chci pracovat (jako zaměstnanec firmy, státní správy, neziskového sektoru)	60 %	51 %	45 %	40 %	49 %	34 %
Chci pracovat v rodinné firmě	1 %	0 %	0 %	3 %	1 %	0 %
Chci začít podnikat	2 %	2 %	2 %	1 %	1 %	1 %
Nevím	3 %	6 %	2 %	6 %	4 %	3 %
Jiná možnost	6 %	6 %	8 %	14 %	11 %	26 %
Celkem	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

V oboru **Gastronomie, hotelnictví a turismus** najdeme vysoký podíl studentů - konkrétně 31 % - kteří chtějí bezprostředně po ukončení školy pokračovat v denním studiu. Podíl absolventů, kteří se chtějí pracovně uplatnit ve firmě, je kolem 40 %. Za povšimnutí stojí podíl absolventů, kteří se chtějí uplatnit v rámci rodinné firmy. Tento podíl je 3 %, zatímco v ostatních sledovaných oborech je prakticky mizivý.

V oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost** má zájem nastoupit do zaměstnání celkově asi 49 % absolventů, z toho 7 % uvedlo, že se chce uplatnit především ve státní správě.

Obor **Pedagogika** je charakteristický zejména velkým zájmem studentů o pokračování v denním studiu. Tento zájem vyjádřila více než třetina studentů tohoto oboru – konkrétně 34 % z nich. Vysoký je i podíl studentů, kteří se dál chtějí vzdělávat externě (20 %). Přibližně 34 % má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ pracovat, řada studentů se chce uplatnit v sociální oblasti nebo neziskovém sektoru. Vysoký podíl studentů má zájem se věnovat cestování nebo pracovat jako au-pair.

3.6. Hledání zaměstnání a stabilita profesní volby

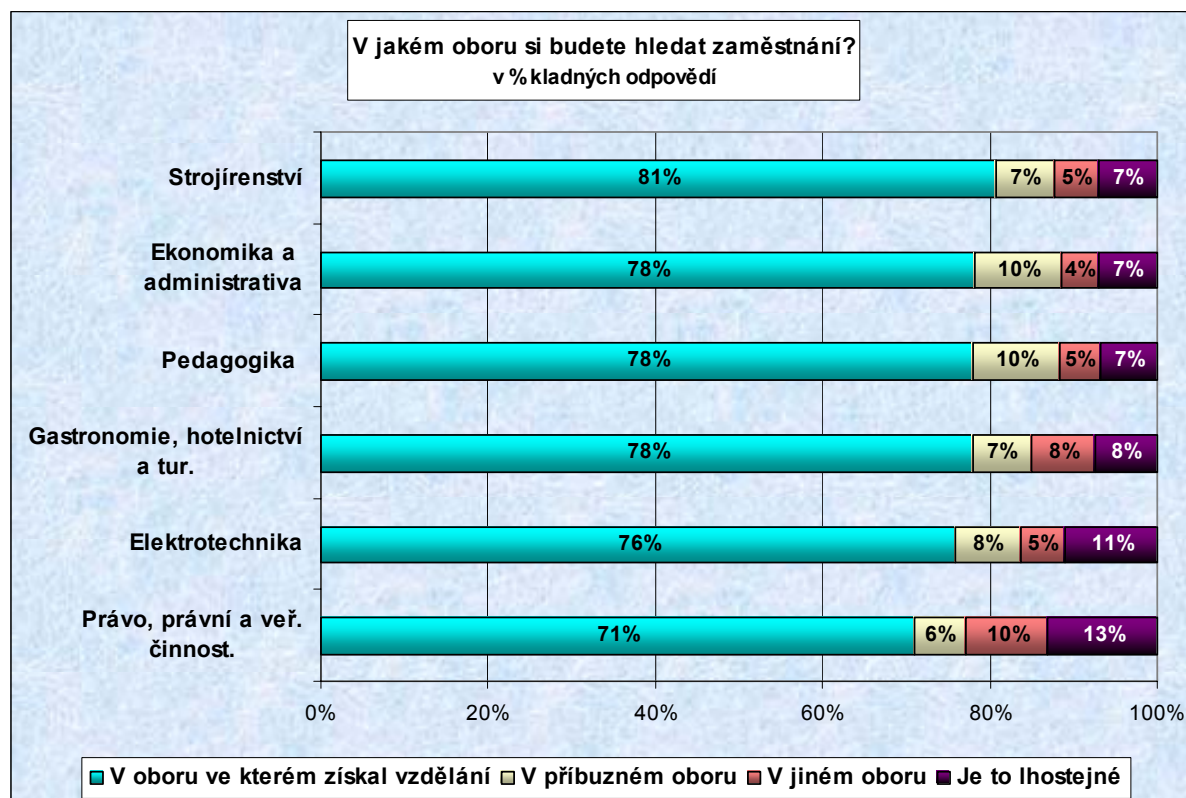
Důležitou problematikou je stabilita profesní volby, to znamená otázka, zda si absolventi škol hledají zaměstnání v oboru, který vystudovali, nebo zda odcházejí za uplatněním do jiných oborů. Stabilita profesní volby obecně roste s dosaženou úrovní vzdělání. Zájem o získání uplatnění v oboru se odvíjí od řady dalších aspektů, např. pracovních a finančních podmínek, perspektivách v oboru, vstupem zahraničních investorů. Podíl absolventů, kteří nakonec získají uplatnění ve vystudovaném oboru, závisí nejen na zájmu absolventů o práci v oboru, ale i na podmínkách na trhu práce, míře nezaměstnanosti v oboru, konkurenceschopnosti absolventů vzhledem k pracovníkům, kteří mají další praxi, zájmu

zaměstnavatelů o absolventy, nábory nových pracovníků v souvislosti se vstupem významných zahraničních investorů a budováním nových průmyslových zón a podobně.

Zaměříme-li se pouze na otázku zájmu najít si uplatnění v oboru, pak největší zájem najdeme u absolventů **strojírenských oborů**, kde přímo v oboru chce zůstat 81 % absolventů VOŠ a dalších 7 % má zájem získat zaměstnání v příbuzném oboru. V oborech **Pedagogika, Gastronomie, hotelnictví a turismus a Ekonomika a administrativa** se chce uplatnit přímo v oboru 78 % absolventů.

Nejnižší profesní stabilitu z pohledu námi sledovaných oborů najdeme v oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**, kde zájem pracovat v oboru vyjádřilo jen 71 % budoucích absolventů a 10 % je rozhodnuto odejít do jiného oboru. Zároveň je zde vyšší procento těch, kteří zatím nemají přesnou představu o svém uplatnění nebo jsou pro ně rozhodující jiná kritéria a je jim lhostejné, zda zůstanou ve vystudovaném oboru, nebo odejdou jinam (15 %).

Obrázek 3.6: Stabilita profesní volby podle jednotlivých oborů

Hodnocení možnosti uplatnit se na trhu práce

Zaměříme se nyní na opačnou stránku uplatnění absolventů ve vystudovaném oboru, kterou představuje nabídka volných pracovních míst v jednotlivých oborech. Ta ovlivňuje šanci absolventů se ve vystudovaném oboru na trhu práce následně uplatnit.

Jak tedy hodnotí situaci na trhu práce a nabídku volných pracovních míst v oboru sami absolventi?

Z pohledu subjektivního hodnocení situace na trhu práce a nabídky volných pracovních míst ve vystudovaném oboru najdeme mezi jednotlivými obory velmi výrazné rozdíly. Příznivá situace je z pohledu absolventů v oboru **Elektrotechnika**, kde nadpoloviční většina z nich - 57 % - si myslí, že volných míst je v tomto oboru dostatek, a zbývajících 43 %, že volných míst je málo.

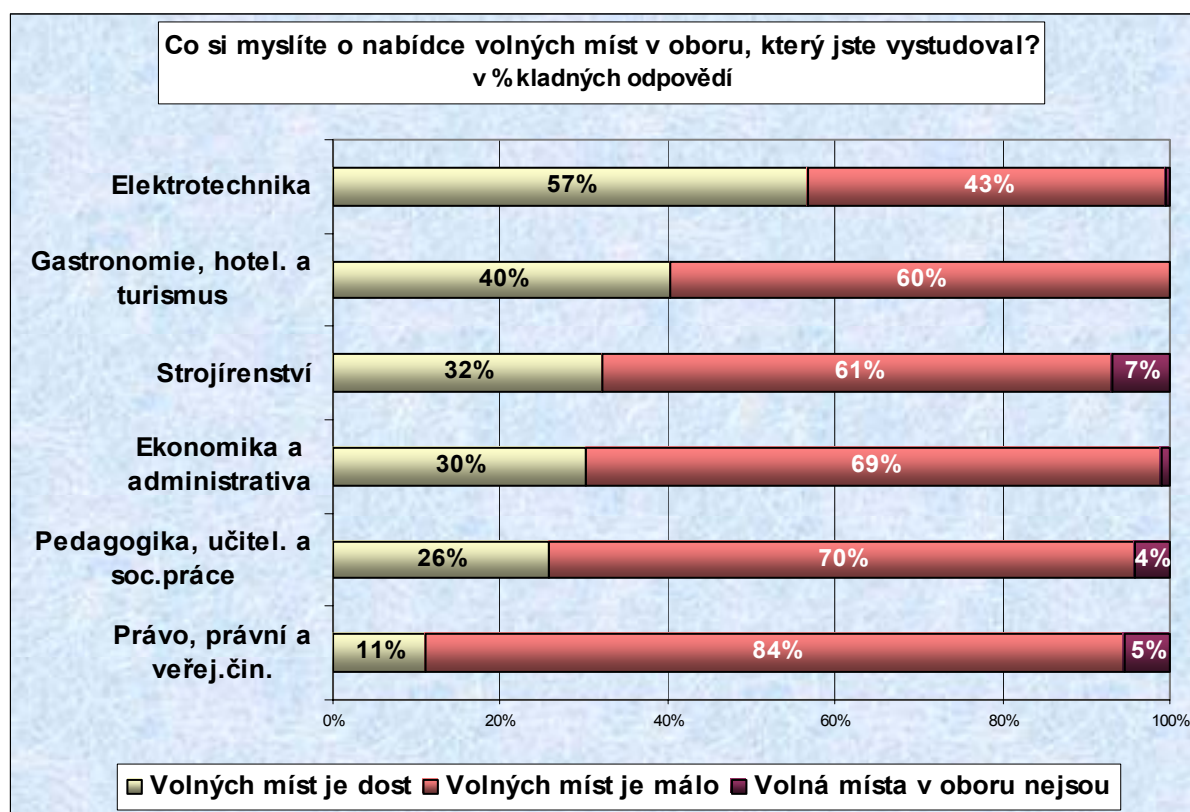
V oboru **Gastronomie, hotelnictví a turismus** předpokládá dostatečnou nabídku volných míst asi 40 % absolventů, zatímco 60 % zastává skeptičtější názor, že volných míst je v tomto oboru nedostatek.

V oborech **Strojírenství a strojírenská výroba** se nedostatku pracovních míst neobává 32 % absolventů, zatímco 61 % si myslí, že volných míst je málo a 7 % se dokonce domnívá, že volná místa v oboru nejsou.

Podobná situace je v oboru **Ekonomika a administrativa**, kde se 30 % domnívá, že volných míst je dostatek. Pozitivnější je toto hodnocení z hlediska, že zde téměř není zastoupena skupina absolventů, kteří se obávají výrazného nedostatku pracovních míst.

Mírně horší ve srovnání s předchozími skupinami je situace v oboru **Pedagogika, učitelství a sociální práce**, kde optimistický názor na možnost získat uplatnění ve svém oboru na trhu práce zastává 26 % absolventů, 70 % si myslí, že volných míst v tomto oboru je málo, a 4 % zastává pesimistický názor, že volná místa v oboru nejsou.

Obrázek 3.7: Hodnocení situace na trhu práce podle jednotlivých oborů

Nejméně příznivá je situace na trhu práce z pohledu absolventů oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**. Zde zcela převládá názor, že volných míst je málo (84 %) nebo dokonce, že volná místa v oboru nejsou (5 %). Dostatek volných míst je v tomto oboru jen podle názoru asi 10 % studentů.

Poněkud jiný je pohled absolventů na jejich vlastní osobní vyhlídky na získání pracovního uplatnění na trhu práce. Rozdíly mezi jednotlivými obory nejsou tak výrazné jako v případě hodnocení nabídky volných míst v oboru. Důvodem může být i skutečnost, že část studentů hodnotí vlastní vyhlídky na získání zaměstnání s ohledem na to, že bude pracovat v jiném oboru, kde je situace příznivější.

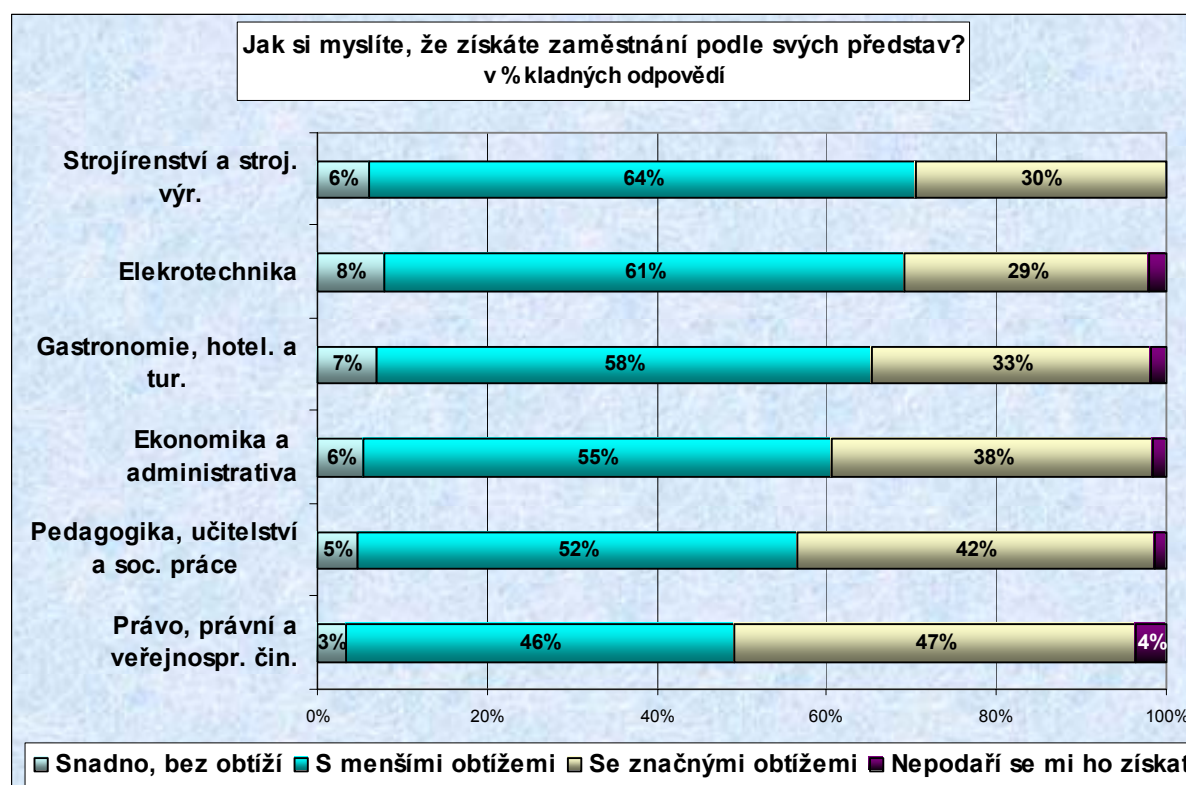
Srovnáme-li jednotlivé obory, pak nejoptimističtěji odhadují svoji situaci absolventi oboru **Strojírenství a strojírenská výroba**, z nichž 6 % předpokládá, že se získáním pracovního místa nebudou mít žádné problémy, a dalších 64 % se domnívá, že se setká jen s menšími obtížemi. Pouze 30 % z nich se obává značných obtíží.

Podobně optimistický postoj k možnostem uplatnění na trhu práce mají absolventi **elektrotechnických** oborů. Přibližně 8 % z nich předpokládá, že získají zaměstnání snadno, dalších 61 % počítá s menšími obtížemi. Opět necelá třetina - 29 % - se domnívá, že získání zaměstnání může být značně obtížné.

Poměrně optimisticky hodnotí vyhlídky na získání zaměstnání absolventi oborů **Gastronomie, hotelnictví a turismus**, kde podíl studentů, kteří předpokládají značné obtíže, činí 33 %, a 2 % uvádějí, že se jim zaměstnání podle jejich představ nepodaří získat.

Mírně obtížnější ve srovnání s předchozími obory je situace v oboru **Pedagogika, učitelství a sociální práce**, kde 5 % předpokládá, že získá zaměstnání snadno, a 52 % se neobává větších problémů. Na druhé straně poměrně vysoký podíl absolventů - 42 %- uvádí, že získání zaměstnání bude spojeno se značnými obtížemi.

Obrázek 3.8: Hodnocení možnosti získat pracovní uplatnění v oboru

Nejpesimističtější jsou z hlediska získání zaměstnání absolventi oboru **Právo, právní a veřejnosprávní činnost**, kde se problémů se získáním zaměstnání obává asi polovina absolventů, z toho 47 % předpokládá značné obtíže při získání zaměstnání a 4 % uvádějí, že se jim zaměstnání podle jejich představ vůbec nepodaří získat.

Aktivita budoucích absolventů VOŠ při hledání pracovního uplatnění

Aktivitu budoucích absolventů jednotlivých oborů ukazuje tabulka, v níž jsou zmapovány jednotlivé kroky, které budoucí absolventi sledovaných oborů podnikli před závěrečnými zkouškami.

Nejaktivnější v oslovování firem při hledání pracovního uplatnění byli studenti strojírenství, z nichž více než čtvrtině - 26% - se podařilo získat příslib pracovního místa. Toto zjištění souvisí se skutečností, že v tomto oboru je vysoký podíl studentů, kteří chtějí nastoupit do zaměstnání, naopak nízký je podíl studentů, kteří mají v úmyslu pokračovat ve studiu na vysoké škole. Specifické postavení najdeme u oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus, kde je relativně vyšší podíl těch studentů, kteří mají zajištěno místo v rodinné firmě (6%). S vlastním podnikáním chce začít přibližně 10% studentů elektrotechnických oborů.

V oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce je nejvyšší zastoupení studentů, kteří se v době před závěrečnými zkouškami nezajímali o získání pracovního místa. To je zřejmě dáno tím, že vysoký podíl studentů v těchto oborech se připravuje na další studium na vysoké škole.

Tabulka 3.4 Aktivita budoucích absolventů VOŠ při hledání pracovního uplatnění

Obor	Strojírnický a stroj. výroba	Elektrotechnika, výpoč. technika	Ekonomika a administrativa	Gastronomie, hotelnictví a turismus	Právo, právní a veřejnosprávní činnost	Pedagogika a učitelství
Už jsem jednal/a s firmou a mám slíbené pracovní místo	26 %	22 %	22 %	17 %	12 %	17 %
Už jsem jednal s firmou, ale příslib zaměstnání zatím nemám	37 %	31 %	32 %	25 %	33 %	35 %
Byl/a jsem se informovat na úřadu práce	8 %	8 %	11 %	4 %	7 %	10 %
Četl/a jsem si inzeráty a vývěsky, ale konkrétní kroky jsem nepodnikl/a	52 %	50 %	61 %	61 %	61 %	60 %
Mám zajištěno místo v rodinné firmě	2 %	1 %	1 %	6 %	3 %	2 %
Plánuji začít s vlastním podnikáním	8 %	10 %	3 %	6 %	6 %	3 %
Zatím jsem se o získání pracovního místa nezajímal/a	10 %	17 %	12 %	17 %	15 %	18 %

4. Charakteristické profily jednotlivých skupin oborů

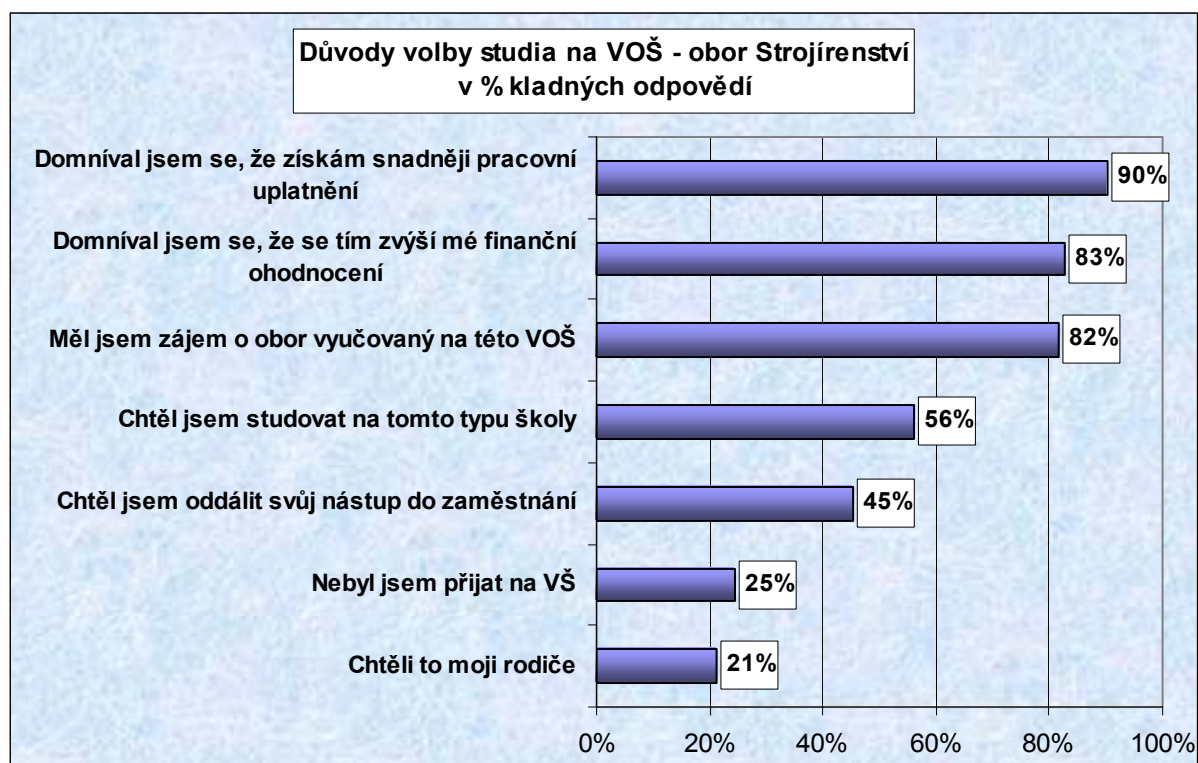
4.1. Strojírenství a strojírenská výroba - 23

Vzdělávací cesta absolventů oboru Strojírenství

Převážná většina studentů oboru Strojírenství vstoupila na VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ - jejich podíl dosahuje 69 %. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, dosahuje (v rámci našeho vzorku) přibližně 12 %. Charakteristický je pro obor Strojírenství vyšší podíl studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU, jejichž podíl tvoří 9 %.

Podíváme-li se na důvody volby tohoto typu studia, pak nejfrekventovanějším důvodem bylo usnadnění vstupu na trh práce a snadnější získání pracovního uplatnění. Poměrně častým důvodem pro volbu studia na VOŠ byl i zájem studentů o obor vyučovaný na této škole (82 %). Nadpoloviční podíl studentů měl zájem studovat na tomto typu školy (56 %).

Obrázek 4.1.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ v oboru Strojírenství

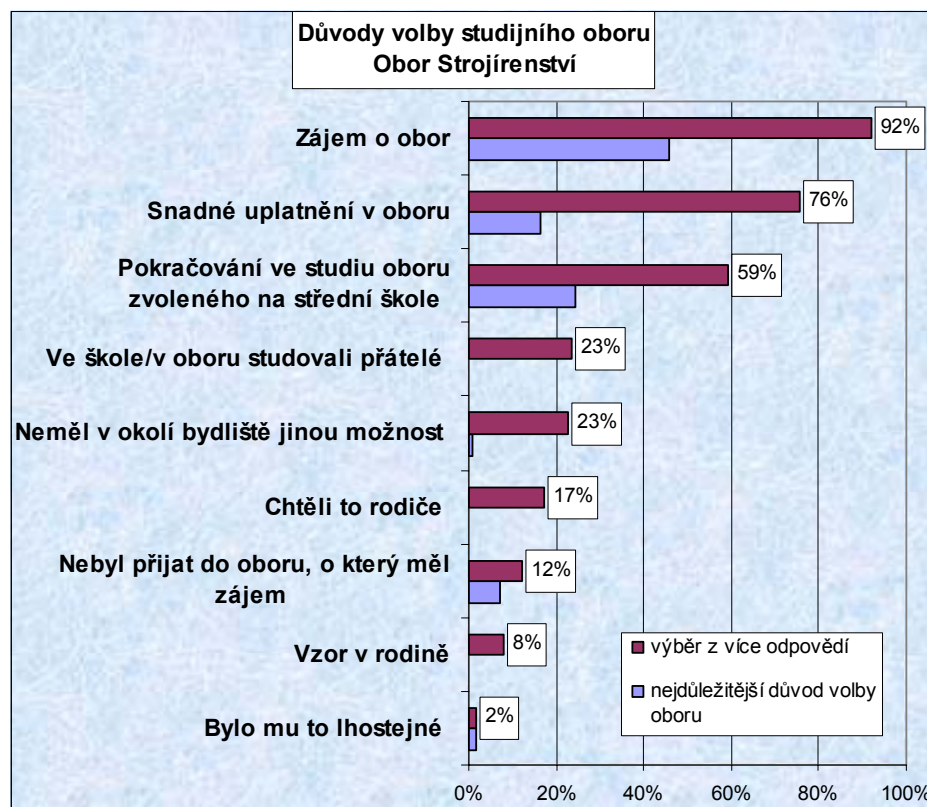

Zájem o studium a důvody volby oboru studia

Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je velmi vysoký a z hlediska námi sledovaných oborů nejvyšší. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 92 % dotázaných absolventů tohoto oboru, přibližně 5 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a jen asi 3 % studentů tento obor původně studovat nechtěla. Podíváme-li se na důvody volby studijního oboru, jak je ilustruje graf 4.1.2, je zřejmé, že právě zájem o obor byl nejčastějším motivem výběru tohoto oboru. Dalším důležitým faktorem byl předpoklad, že tento obor vzdělání umožňuje snadné uplatnění na trhu práce. Třetím nejčastějším motivem byla snaha prohlubovat si vzdělání v oboru, kterému se student věnovat na střední škole. Vyšší podíl studentů, kteří uvedli tento důvod, je možno dát do souvislosti s vyšším podílem studentů vstupujících do studia VOŠ ze středních odborných škol.

K méně důležitým faktorům patří ovlivnění volby oboru na základě doporučení přátel, které uvedlo 23 % dotázaných. Omezující důvod, že v okolí bydliště nebyla jiná možnost studia, ovlivnil sice 23 % dotázaných, ale z pohledu rozhodujících důvodů pro volbu oboru nehrál tento důvod prakticky žádnou roli.

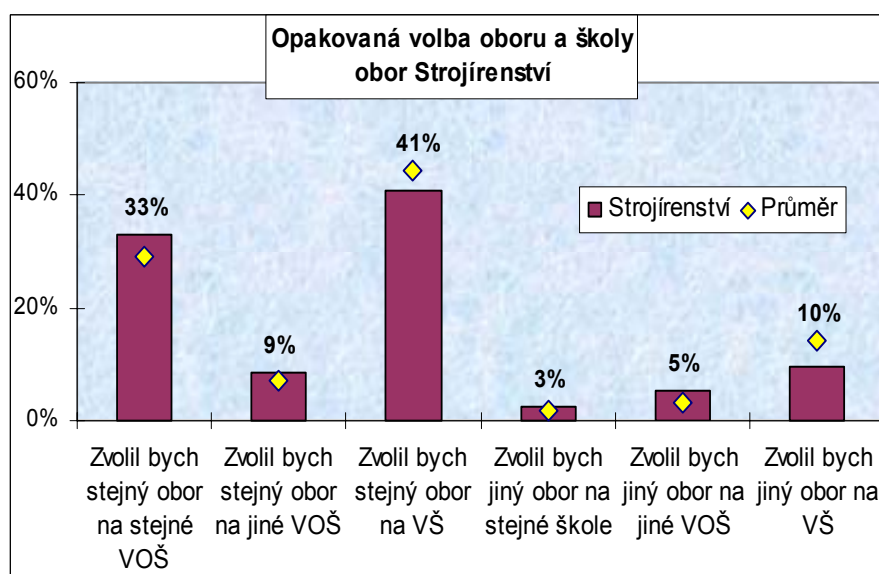
Obrázek 4.1.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Strojírenství

Z hlediska rozhodujících důvodů se objevuje jako další důvod, že student nebyl přijat ke studiu oboru, o který měl původně zájem, ten ovlivnil asi 12 % studentů tohoto oboru a rozhodující byl pro 4 % dotázaných. Vliv rodičů, stejně jako rodinná tradice byl poměrně nízký a z hlediska rozhodujících důvodů neměl větší význam.

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Obrázek 4.1.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru **Strojírenství** a **strojírenská výroba** vysoká, stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 82 % z nich. Z toho, jak ukazuje graf, by 33 % zvolilo stejný obor na stejné škole, 9 % by raději studovalo tento obor na jiné VOŠ a vysoké

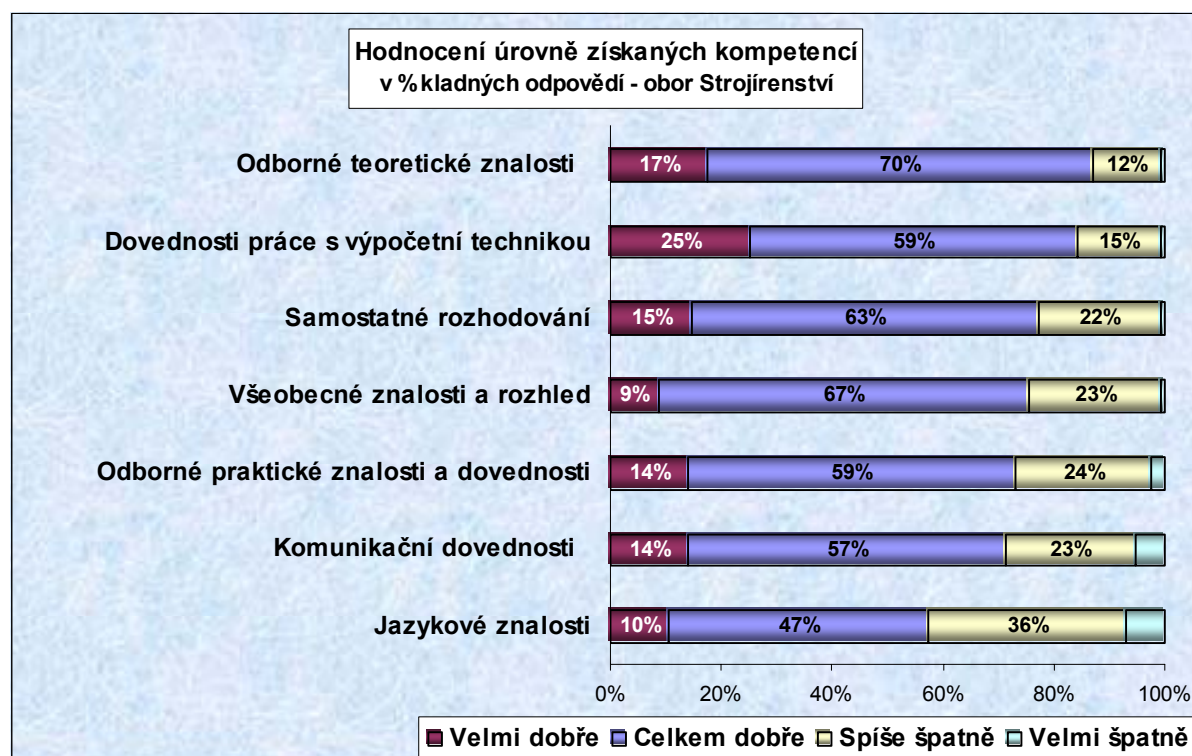
procento studentů - 41 % by dalo přednost studiu tohoto oboru na vysoké škole. Ze zbývajících 18 % studentů, kteří by raději studovali jiný obor, by 10 % preferovalo studium jiného oboru na vysoké škole.

Z pohledu výběru typu studia můžeme konstatovat, že přibližně polovina studentů (51 %) by dala přednost studiu na vysoké škole.

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení studia můžeme konstatovat, že studium tohoto oboru splnilo očekávání převážné většiny studentů – celkově 85 %, z toho 8 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání a podle 77 % spíše splnilo očekávání, které studenti měli při výběru tohoto studia. Zbývajících přibližně 15 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání spíše nesplnilo.

Obrázek 4.1.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

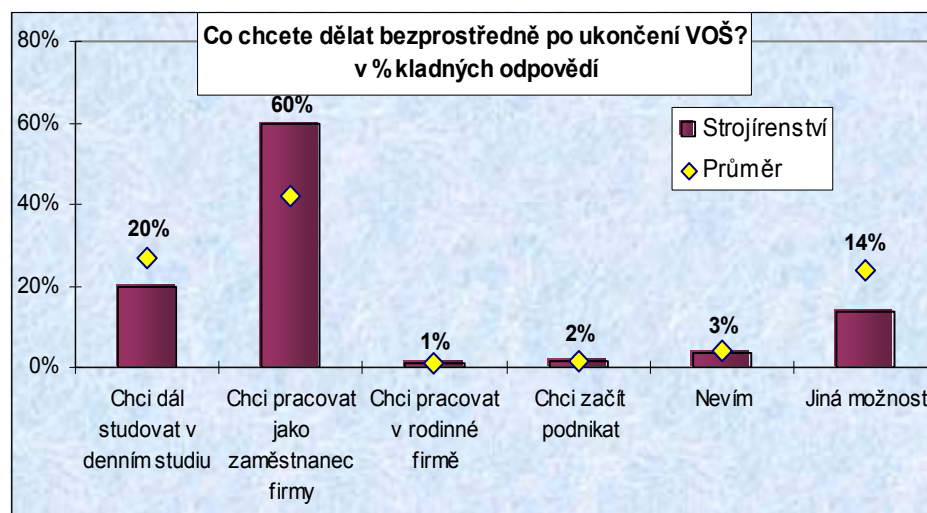

Zaměříme-li se na podrobnější hodnocení studia z hlediska úrovně jednotlivých získaných kompetencí, pak z grafu je zřejmé, že nejlépe hodnoceny jsou odborné teoretické znalosti a dovednosti práce s výpočetní technikou. Naopak nejslabší hodnocení najdeme u získané úrovně jazykových znalostí, které hodnotí velmi dobře jen 10 % absolventů a spíše dobře dalších 47 % absolventů, zatímco významná část - 43 % absolventů hodnotí úroveň získaných jazykových dovedností negativně. K hůře hodnoceným patří v tomto oboru i komunikační dovednosti a odborné praktické znalosti a dovednosti.

Studijní a pracovní plány

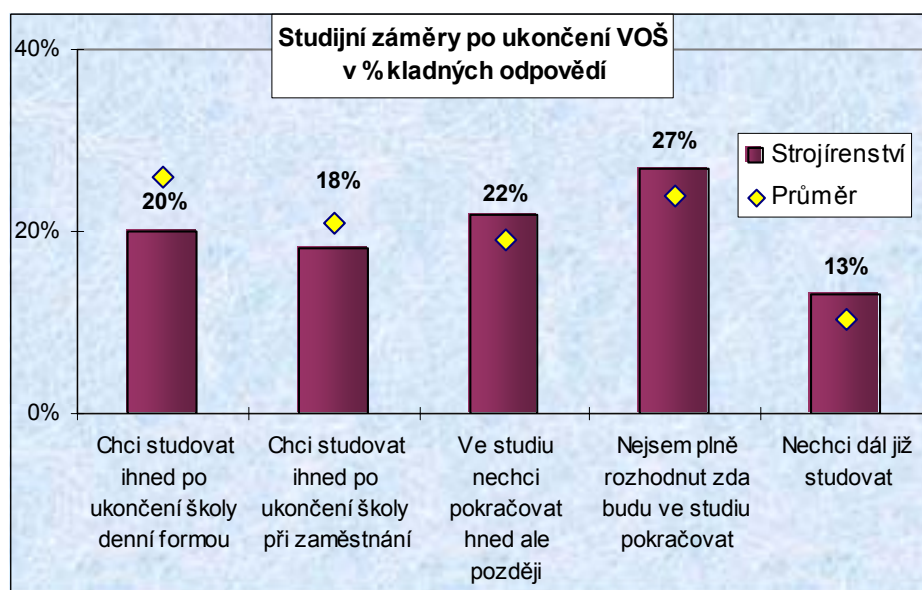
Většina absolventů oboru strojírenství má v úmyslu po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu – 60 % z nich si chce najít místo ve firmě, naopak relativně nižší je procento těch, kteří mají v úmyslu bezprostředně navázat na studium a pokračovat ve studiu na vysoké škole, toto procento dosahuje jen 20 % a pohybuje se pod průměrem z ostatních námi sledovaných oborů.

Obrázek 4.1.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

Nižší studijní ambice a větší orientaci na vstup do praxe jsou zřejmé i z dalšího grafu, který podrobně ukazuje studijní plány zaměřené nejen na bezprostřední období po ukončení VOŠ, ale i předpokládané studijní a vzdělávací aktivity v pozdějším období. Nižší je jak procento studentů, kteří chtějí studovat denní formou, tak i podíl těch studentů, kteří jsou rozhodnuti studovat při zaměstnání. Jejich podíl dosahuje 18 %.

Obrázek 4.1.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ, obor Strojírenství

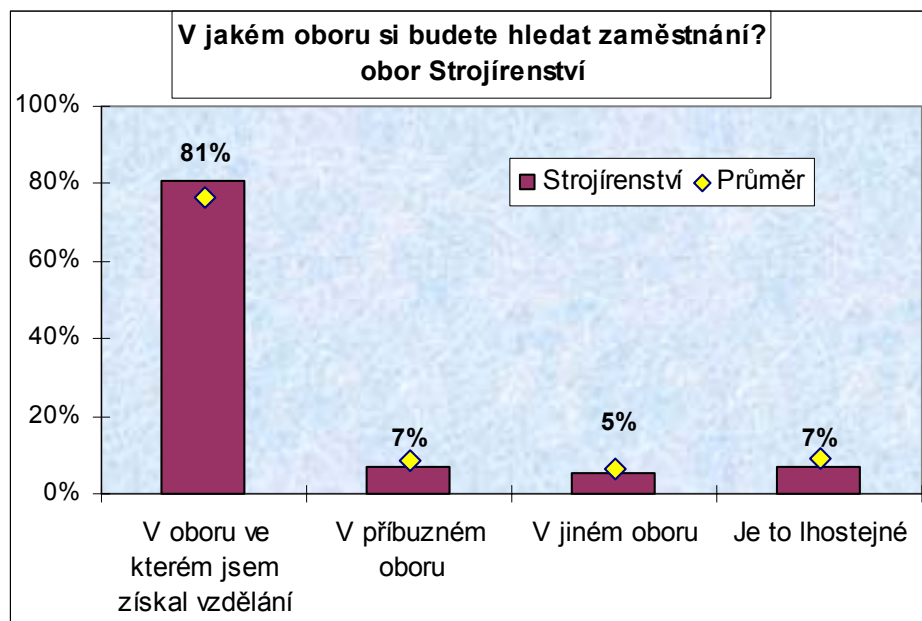
Naopak relativně vysoký je podíl studentů, kteří předpokládají, že budou případně studovat později (22 %), a těch, kteří nejsou rozhodnuti, zda budou ještě studovat (27 %). Mírně vyšší ve srovnání s ostatními obory je i podíl studentů, kteří zájem dál studovat už nemají, jejich podíl dosahuje 13 %. Zájem o denní studium se soustřeďuje především do oblasti strojírenství (studijní obory Stroje a zařízení, Strojní technologie,...), ale částečně i do oblasti ekonomiky a managementu, případně i studia jazyků.

Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

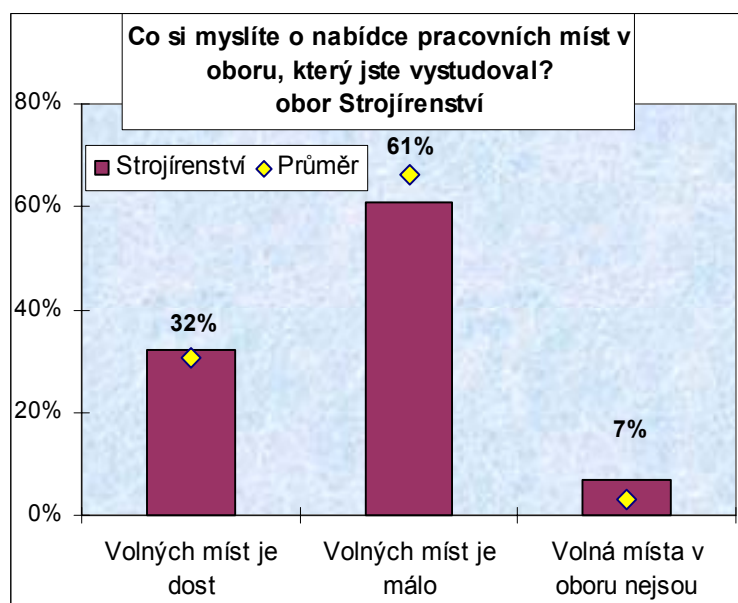
Stabilita profesní volby absolventů oboru strojírenství na VOŠ je podobně jako u ostatních oborů vysoká. V tomto oboru je dokonce mírně nad průměrem námi sledovaných oborů. Podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který studovali, dosahuje 81 % a dalších 7 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl

budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, se pohybuje přibližně kolem 5 %.

Obrázek 4.1.7: Stabilita profesní volby – obor Strojírenství

Obrázek 4.1.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Strojírenství

Situaci a možnosti uplatnění na trhu práce hodnotí absolventi oboru Strojírenství spíše průměrně. Přibližně 32 % z nich se domnívá, že volných míst je dostatek. Většina studentů se ale obává nedostatku volných míst, konkrétně 61 % uvedlo, že volných pracovních míst v tomto oboru je málo. Zcela pesimistický názor na volná místa má přibližně 7 % dotázaných.

Přestože hodnocení situace na trhu práce z hlediska dostupných pracovních míst je v porovnání s ostatními obory průměrné, subjektivní názor na možnost získat pracovní uplatnění je vcelku příznivý.

Přibližně 6 % se domnívá, že pracovní místo získají bez obtíží, 64 % očekává menší obtíže. Značné obavy má pouze 30 % budoucích absolventů tohoto oboru.

Optimistický pohled na možnost získat zaměstnání je zřejmě podložen poměrně výraznou aktivitou i úspěšností budoucích absolventů při hledání pracovního místa. Pouze 10 % budoucích absolventů tohoto oboru neprojevalo v období před závěrečnými zkouškami žádný zájem o získání pracovního místa ani se nezabývalo situací na trhu práce. Naopak vysoké procento strojařů kontaktovalo firmy, z toho 37 % budoucích absolventů zatím bez konkrétního výsledku. Dalších 26 % bylo úspěšných a podařilo se jim získat příslib pracovního místa. Přibližně 8 % absolventů předpokládá, že zahájí vlastní podnikatelskou činnost, a 2 % plánují uplatnění v rámci rodinné firmy. Více než polovina studentů (52 %) se v době šetření zaměřila pouze na zmapování situace na trhu práce, čtení vývěsek, inzerátů a podobně.

Obor Strojírenství a strojírenská výroba

- Většina studentů oboru Strojírenství (69 %) vstoupila na VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií je poměrně nízký – pohybuje se kolem 12 %. Charakteristický je pro tento obor naopak vyšší podíl studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (9 %).
- Hlavními důvody volby studia na VOŠ je snadnější vstup na trh práce a zájem studentů o obor vyučovaný na této škole (82 %). Nadpoloviční podíl studentů měl zájem studovat přímo tento typ školy (56 %).
- Původní zájem studentů o studium oboru je velmi vysoký, obor mělo zájem studovat 92 % dotázaných, přibližně 5 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný a jen asi 3 % studentů původně obor studovat nechtěla. Právě zájem o obor byl nejčastějším důvodem volby tohoto oboru. Dalším důležitým motivem byl předpoklad, že tento obor vzdělání umožňuje snadné uplatnění na trhu práce.
- Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Strojírenství a strojírenská výroba vysoká, stejný obor by opakovaně zvolilo souhrnně 82 % z nich. Z toho by 33 % zvolilo stejný obor na stejné škole, 9 % by raději studovalo tento obor na jiné VOŠ a 41 % by dalo přednost studiu tohoto oboru na vysoké škole. Ze zbývajících 18 % studentů, kteří by raději studovali jiný obor, by 10 % preferovalo studium jiného oboru na vysoké škole. Z toho je zřejmé, že přibližně polovina studentů (51 %) by dala přednost studiu na vysoké škole.
- Studium splnilo očekávání převážné většiny studentů (85 %), přibližně 15 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání spíše nesplnilo. K nejlépe hodnoceným kompetencím patří odborné teoretické znalosti a dovednosti práce s výpočetní technikou. Naopak nejslabší hodnocení najdeme u jazykových znalostí, které hodnotí velmi dobře jen 10 % absolventů a spíše dobře 47 % absolventů, negativně posuzuje jejich získanou úroveň 43 % absolventů.
- Většina absolventů oboru strojírenství (60 %) chce po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu, naopak relativně nízké jsou další studijní ambice. Nižší je jak podíl absolventů, kteří chtějí studovat denní formou (20 %), tak i těch, kteří jsou rozhodnutí studovat při zaměstnání (18 %).
- Stabilita profesní volby je v tomto oboru vysoká. Přímo v oboru má zájem pracovat 81 % absolventů a dalších 7 % se chce uplatnit v příbuzném oboru. Mimo vystudovaný obor plánuje zaměstnání jen asi 5 % absolventů.
- Situaci na trhu práce hodnotí absolventi oboru Strojírenství průměrně (32 % se domnívá, že volných míst je v oboru dostatek, nedostatku volných míst se obává 61 % absolventů, 7 % si myslí, že pracovní místa v oboru nejsou). Na druhou stranu názor na možnost získat pracovní uplatnění je vcelku příznivý. Výraznější obavy z problémů vyslovilo pouze 30 % budoucích absolventů tohoto oboru.

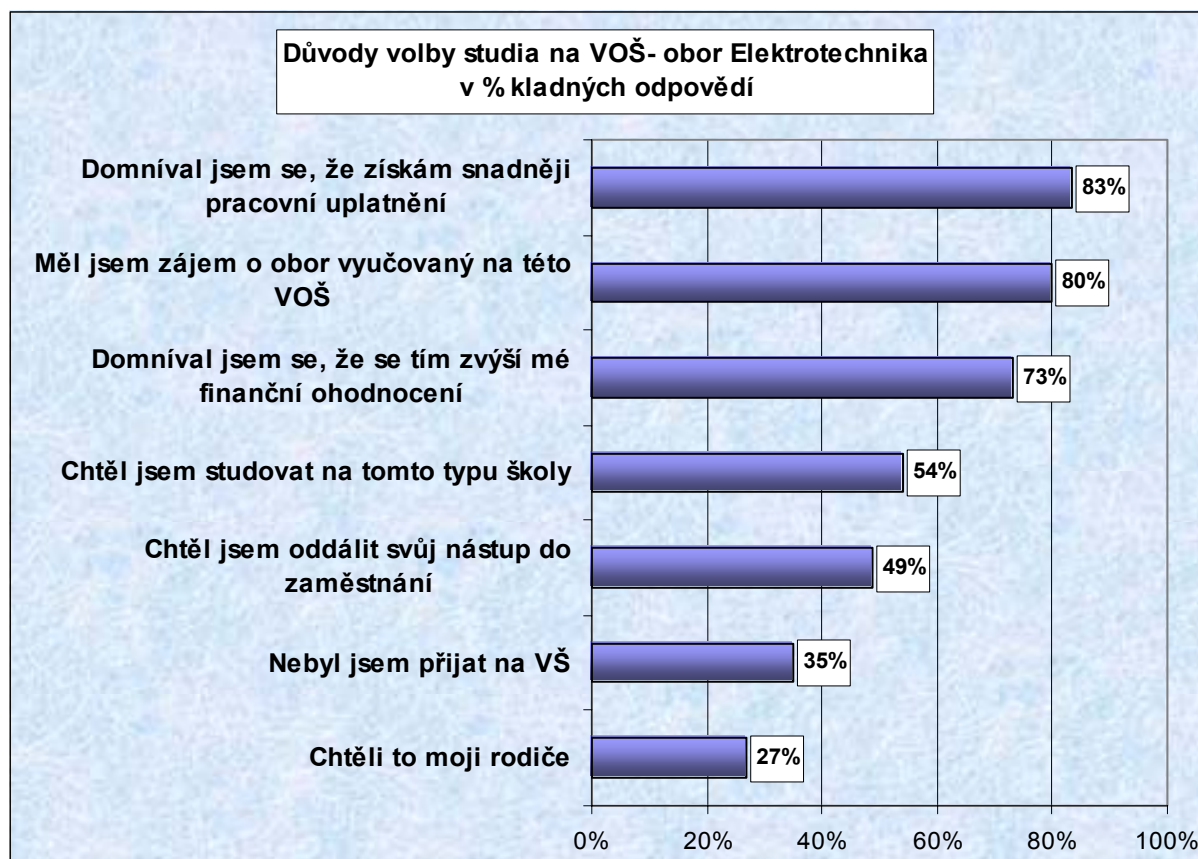
4.2. Elektrotechnika a výpočetní technika - 26

Vzdělávací cesta absolventů oboru Elektrotechnika

Většina studentů oboru Elektrotechniky nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Konkrétně tento podíl dosahuje 70 %. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, je relativně nízký a činí jen 11 %. Charakteristický je podobně jako v oboru Strojírenství poněkud vyšší podíl studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (8 %).

Podíváme-li se na důvody volby tohoto typu studia, pak nejfrekventovanějším důvodem bylo usnadnění vstupu na trh práce a snadnější získání pracovního uplatnění, které ovlivnilo 83 % studentů při volbě tohoto oboru. Druhým nejfrekventovanějším důvodem pro rozhodnutí studovat VOŠ byl zájem o obor vyučovaný na této škole. Na třetím místě pak najdeme finanční motivaci. Snaha získat vzdělání na tomto typu školy ovlivnila rozhodnutí 53 % studentů.

Obrázek 4.2.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ – obor Elektrotechnika

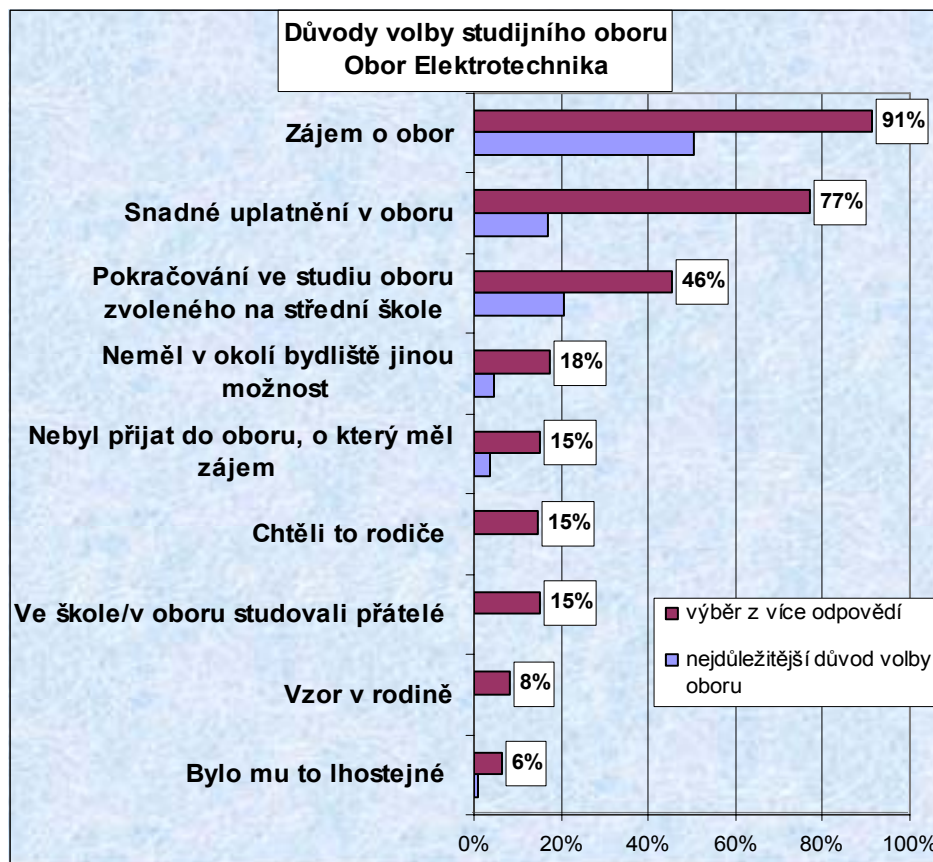
Zájem o studium a důvody volby oboru studia

Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je poměrně vysoký. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 85 % dotázaných absolventů, přibližně 10 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a jen asi 3 % studentů, tento obor původně studovat nechtěla.

Zaměříme-li se na jednotlivé důvody volby studijního oboru, které znázorňuje obr. 4.2.2, můžeme konstatovat, že právě zájem o obor byl nejčastějším motivem výběru tohoto oboru. Ovlivnil rozhodnutí 91 % studentů a přibližně pro polovinu studentů byl základním důvodem, který výběr oboru ovlivnil. Dalším důležitým faktorem byl předpoklad, že tento obor vzdělání umožňuje snadné uplatnění na trhu práce. Uvedený předpoklad ovlivnil v procesu rozhodování o volbě studijního oboru 77 % studentů. Třetím nejčastějším motivem byla

snaha prohlubovat si vzdělání v oboru, kterému se student věnovat na střední škole. Vyšší podíl studentů, kteří uvedli tento důvod, je dán vyšším podílem studentů vstupujících do studia VOŠ ze středních odborných škol.

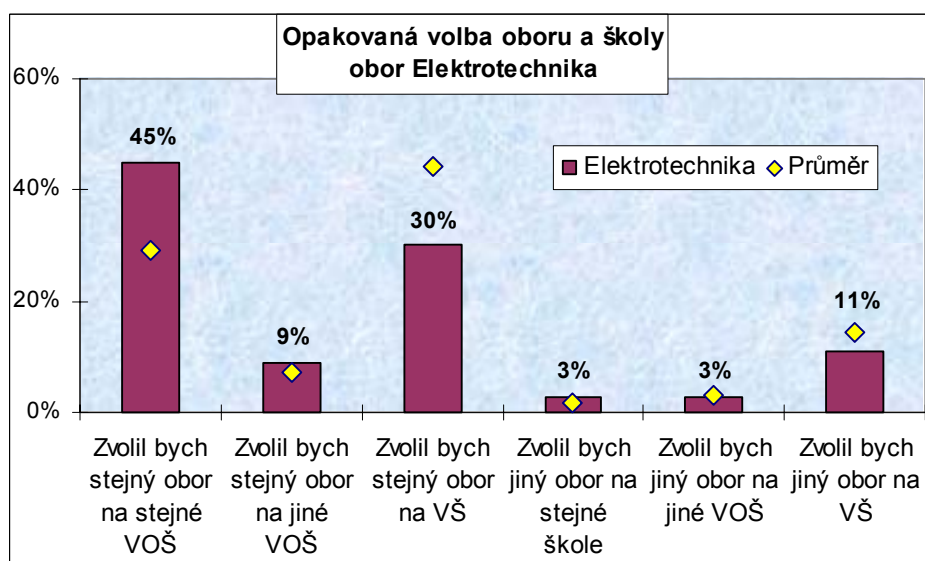
Obrázek 4.2.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Elektrotechnika

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Elektrotechnika a výpočetní technika velmi vysoká, stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 83 % z nich.

Obrázek 4.2.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

Z toho, jak ukazuje graf, by nadprůměrné procento studentů - 45 % - zvolilo stejný obor na stejné VOŠ a 9 % by raději studovalo tento obor na jiné VOŠ. Zájem studentů studovat tento obor na vysoké škole, v případě možnosti zopakovat svoji volbu, je ve srovnání s ostatními zkoumanými obory naopak nižší - dosahuje jen 30 %. Mírně nižší je i podíl studentů, kteří by na vysoké škole dali přednost studiu jiného oboru (11 %). Souhrnný podíl studentů, kteří by raději zvolili vysokoškolské studium, tak dosahuje 41 %.

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení studia můžeme konstatovat, že studium tohoto oboru splnilo očekávání převážné většiny studentů – celkově 76 %, z toho 8 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání a podle 68 % studium jejich očekávání spíše splnilo. Na druhou stranu 24 % nebylo spokojeno, z toho 7 % uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně nesplnilo.

Podívejme se na podrobnější hodnocení studia z hlediska úrovně jednotlivých získaných kompetencí. Z grafu, který znázorňuje spokojenost s úrovní získaných kompetencí, je zřejmé, že nejlépe hodnoceny jsou odborné teoretické znalosti. Poměrně vysoko jsou hodnoceny i všeobecné znalosti a rozhled. U dovednosti práce s výpočetní technikou a u znalosti cizího jazyka je hodnocení diferencovanější. Na jedné straně je zde poměrně vysoké procento studentů (24 %, resp. 25 %), kteří jsou se získanou úrovní těchto kompetencí zcela spokojeni, na straně druhé je zastoupen i nezanedbatelný podíl spíše nespokojených (18 %) i velmi nespokojených studentů (5 %, resp. 8 %). K nejhůře hodnoceným kompetencím patří odborné praktické znalosti a komunikační dovednosti.

Obrázek 4.2.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

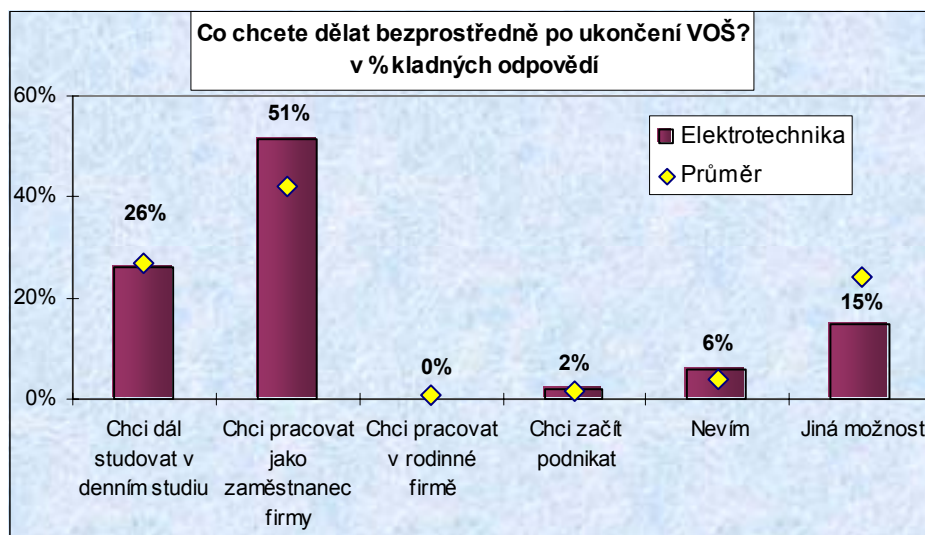
Studijní a pracovní plány

Nadpoloviční většina - 51 % - absolventů oboru Elektrotechnika a výpočetní technika má v úmyslu po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění v nějaké firmě. Uvedený podíl je vysoko nad průměrem z ostatních sledovaných oborů. Přibližně průměrný podíl - 26 % absolventů - má v úmyslu navázat na studium a pokračovat ve studiu

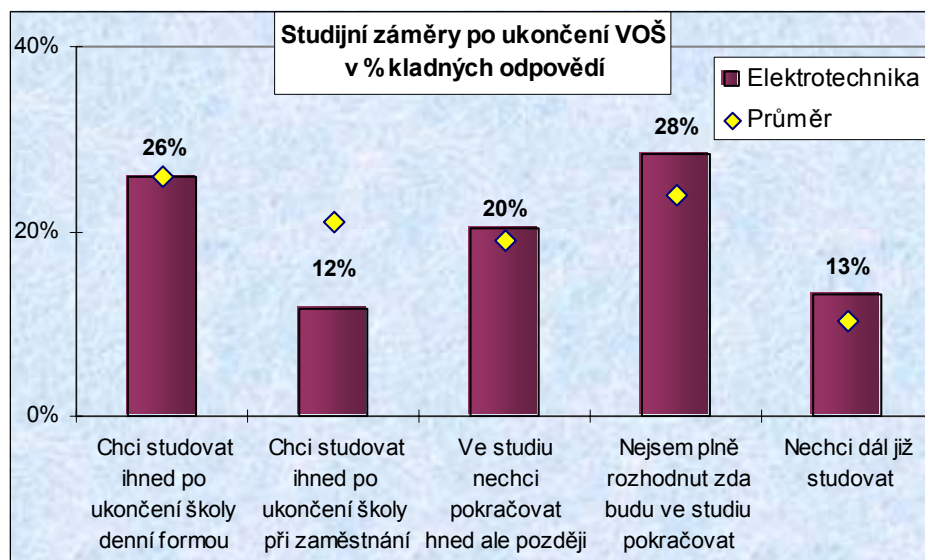
na vysoké škole. Naopak relativně nižší je zájem studentů tohoto oboru o studium při zaměstnání. Vyšší je i podíl studentů, kteří nejsou rozhodnuti, zda budou ve studiu někdy pokračovat, i těch, kteří již nemají v úmyslu dál studovat.

Studenti mají zájem se dále vzdělávat především v oborech elektrotechnika, informatika, informační systémy, telekomunikační technika, částečně i management.

Obrázek 4.2.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

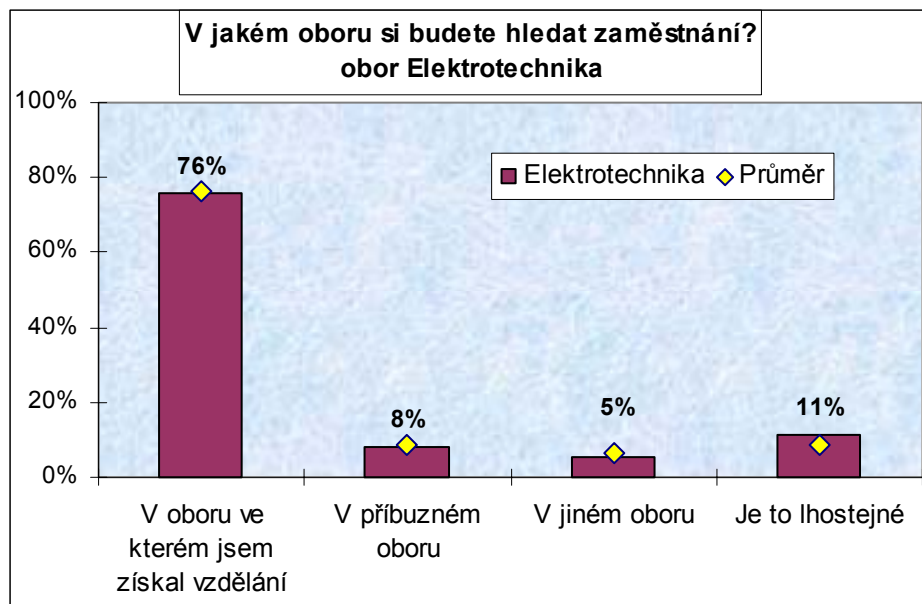
Obrázek 4.2.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ, obor Elektrotechnika

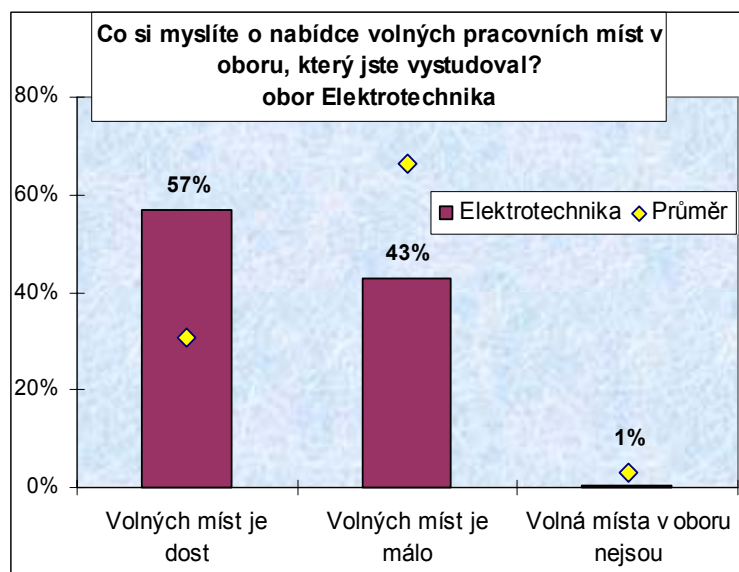
Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

Stabilita profesní volby absolventů oboru Elektrotechnika na VOŠ je podobně jako u ostatních oborů vysoká. V tomto oboru se pohybuje kolem průměru z ostatních námi sledovaných oborů a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 76 %. Dalších 8 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, se pohybuje přibližně kolem 5 %. Podíl absolventů, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria, činí 11 %.

Obrázek 4.2.7: Stabilita profesní volby – obor Elektrotechnika

Obrázek 4.2.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Elektrotechnika

Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst v tomto oboru je v porovnání s ostatními obory velmi příznivé. Více než polovina budoucích absolventů (57 %) se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco 43 % si myslí, že volných míst je málo. Jen minimální počet dotázaných předpokládá, že volná místa v tomto oboru nejsou.

Příznivé je i subjektivní hodnocení možnosti získat pracovní uplatnění. Přibližně 8 % se domnívá, že pracovní

místo získá bez větších obtíží, 61 % očekává, že se při hledání zaměstnání setká s menšími obtížemi. Větší obavy má jen 29 % a další 3 % studentů vyjádřila z pohledu získání pracovního místa velmi pesimistický názor.

Při pohledu na dosavadní aktivitu budoucích absolventů při hledání zaměstnání můžeme konstatovat, že poměrně vysoké procento – kolem 17 % se dosud o pracovní místa a možnost uplatnění nezajímalo, zároveň ale výrazný podíl budoucích absolventů (53 %) oslovil konkrétní firmy, z toho 22 % již má slíbeno pracovní místo. Přibližně polovina budoucích absolventů se zabývala mapováním situace na trhu práce a četbou inzerátů. Poměrně vysoký podíl studentů v tomto oboru - 10 % - plánuje zahájení vlastní podnikatelské činnosti.

Obor Elektrotechnika

- Většina studentů oboru Elektrotechnika a výpočetní technika (70 %) nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií je relativně nízký a činí jen 11 %. Charakteristický je poněkud vyšší podíl studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (8 %).
- Nejfrekventovanějšími důvody volby tohoto typu studia je usnadnění vstupu na trh práce (83 %) a zájem o obor vyučovaný na VOŠ. Na třetím místě najdeme finanční motivaci. Zájem o tento typ školy mělo 53 % studentů.
- Původní zájem o studium tohoto oboru byl poměrně vysoký. Studijní obor mělo zájem studovat 85 % dotázaných, 10 % byl obor lhostejný a jen asi 3 % tento obor původně studovat nechtěla. Právě zájem o obor byl nejčastějším motivem výběru oboru. Dalším důležitým motivem bylo snadnější uplatnění na trhu práce. Vysoký podíl studentů chtěl pokračovat ve studiu oboru, kterému se věnoval na střední škole.
- Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Elektrotechnika a výpočetní technika velmi vysoká, stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 83 % z nich.
- Studium splnilo očekávání převážné většiny studentů (76 %). Na druhou stranu 24 % nebylo spokojeno, z toho 7 % uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně nesplnilo. Pozitivně jsou hodnoceny odborné teoretické znalosti a všeobecné znalosti a rozhled. U dovedností práce s výpočetní technikou a u znalosti cizího jazyka je hodnocení diferencovanější. K nejhůře hodnoceným kompetencím patří odborné praktické znalosti a komunikační dovednosti..
- Nadpoloviční většina - 51 % - absolventů oboru Elektrotechnika a výpočetní technika má v úmyslu po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu. Přibližně 26 % absolventů má v úmyslu navázat na studium a pokračovat ve studiu na vysoké škole. Naopak relativně nižší je zájem studentů tohoto oboru o studium při zaměstnání.
- Stabilita profesní volby absolventů oboru Elektrotechnika se pohybuje kolem průměru z ostatních sledovaných oborů VOŠ a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, dosahuje 76 %. Dalších 8 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Přibližně 5 % chce odejít pracovat mimo vystudovaný obor a 11 % je lhostejné, v jakém oboru se uplatní.
- Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst v tomto oboru je v porovnání s ostatními obory velmi příznivé. Více než polovina budoucích absolventů (57 %) se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek. Příznivé je i subjektivní hodnocení možnosti získat pracovní uplatnění. Přibližně 8 % se domnívá, že pracovní místo získá bez větších obtíží, 61 % očekává, že se při hledání zaměstnání setká s menšími obtížemi. Větší obavy má jen 29 % a další 3 % studentů vyjádřila z pohledu získání pracovního místa velmi pesimistický názor.

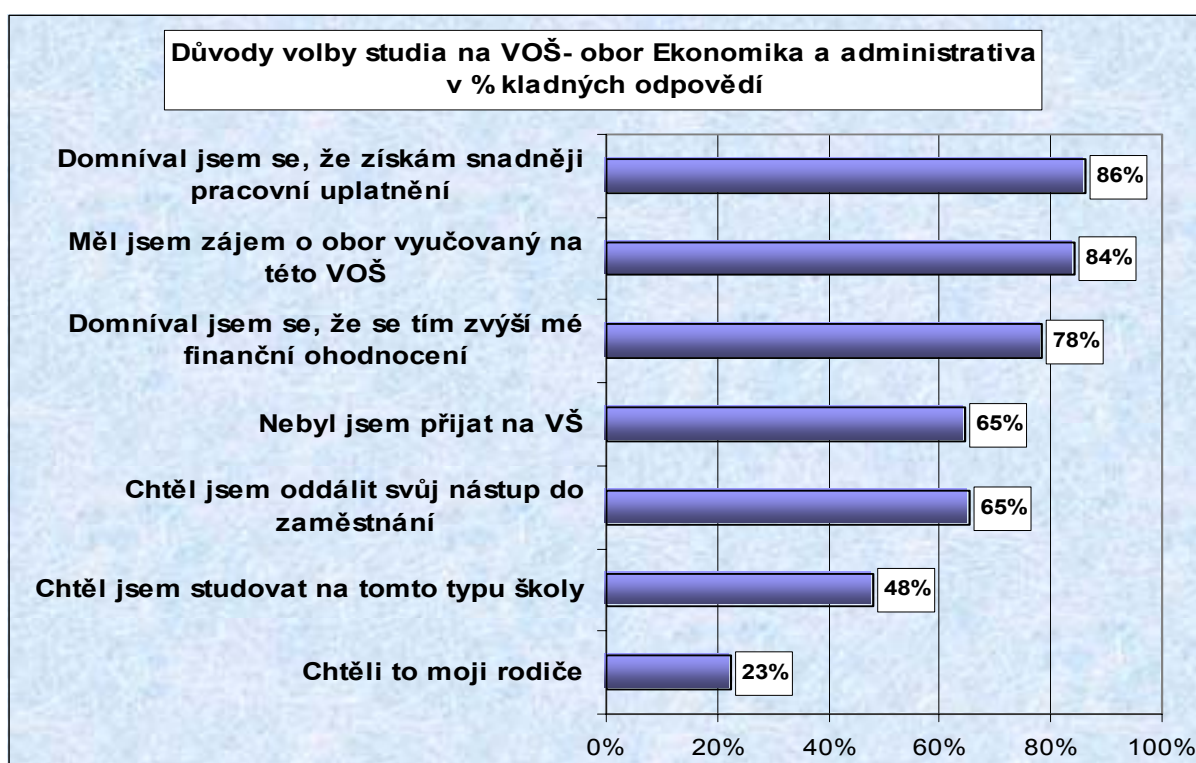
4.3. Ekonomika a administrativa - 63

Vzdělávací cesta absolventů oboru Ekonomika a administrativa

Převážná většina studentů oboru Ekonomika a administrativa - 78 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, je relativně nízký a tvoří jen 13 %. Poměrně nízké je v tomto oboru i zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (8 %).

Podíváme-li se na důvody volby tohoto typu studia, pak nejfrekventovanějším důvodem bylo usnadnění vstupu na trh práce a snadnější získání pracovního uplatnění, které ovlivnilo 86 % studentů při volbě tohoto oboru. Druhým nejfrekventovanějším důvodem pro rozhodnutí studovat VOŠ byl zájem o obor vyučovaný na této škole. Na třetím místě pak najdeme opět finanční motivaci. Významným důvodem, který uvedlo 65 % studentů tohoto oboru, bylo nepřijetí na vysokou školu. Naopak zájem o studium na tomto typu školy byl spíše nižší – získat vzdělání na tomto typu školu původně chtělo 48 % studentů.

Obrázek 4.3.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ v oboru Ekonomika a administrativa

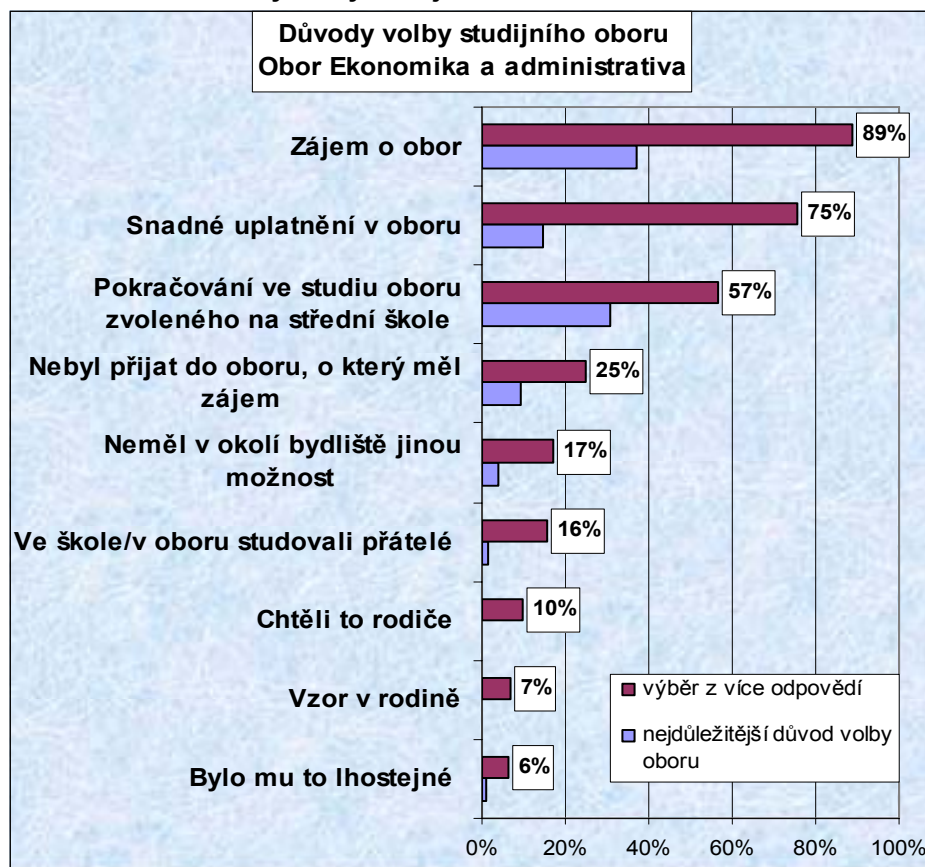
Zájem o studium a důvody volby oboru studia

Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je vysoký. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 88 % dotázaných absolventů, přibližně 10 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a jen asi 3 % studentů tento obor původně studovat nechtělo.

Zaměříme-li se na jednotlivé důvody volby studijního oboru, které znázorňuje obr. 4.3.2, můžeme konstatovat, že právě zájem o obor byl nejčastějším motivem výběru tohoto oboru. Ovlivnil rozhodnutí 89 % studentů. Na druhé straně rozhodujícím motivem byl jen pro asi 18 % studentů. V pořadí druhým nejčastěji uváděným důvodem je předpoklad, že studium tohoto oboru umožňuje snadné uplatnění na trhu práce. Uvedený předpoklad ovlivnil v procesu rozhodování o volbě studijního oboru 75 % studentů. Třetím nejfrekventovanějším motivem a zároveň druhým z pohledu nejvýznamnějších důvodů byla snaha pokračovat ve vzdělávání v oboru, kterému se student věnoval na střední škole. Vyšší podíl studentů, kteří

uvedli tento důvod, je dán vyšším podílem studentů vstupujících do studia VOŠ ze středních odborných škol. Na čtvrtém místě pak najdeme nepřijetí ke studiu oboru, o který měl původně student zájem. Zásadním způsobem ale tento omezující faktor ovlivnil rozhodnutí jen 5 % studentů.

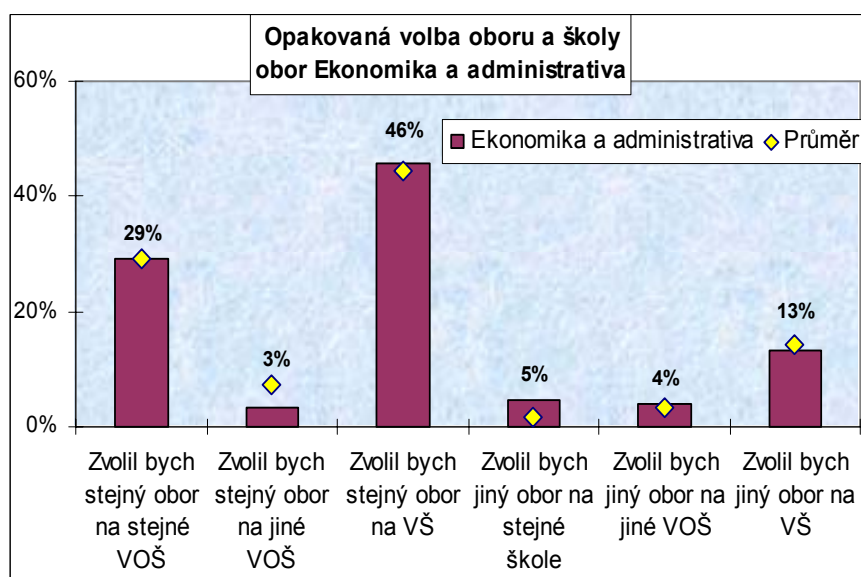
Obrázek 4.3.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Ekonomika a administrativa

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Ekonomika a administrativa ve srovnání s ostatními sledovanými obory průměrná.

Obrázek 4.3.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

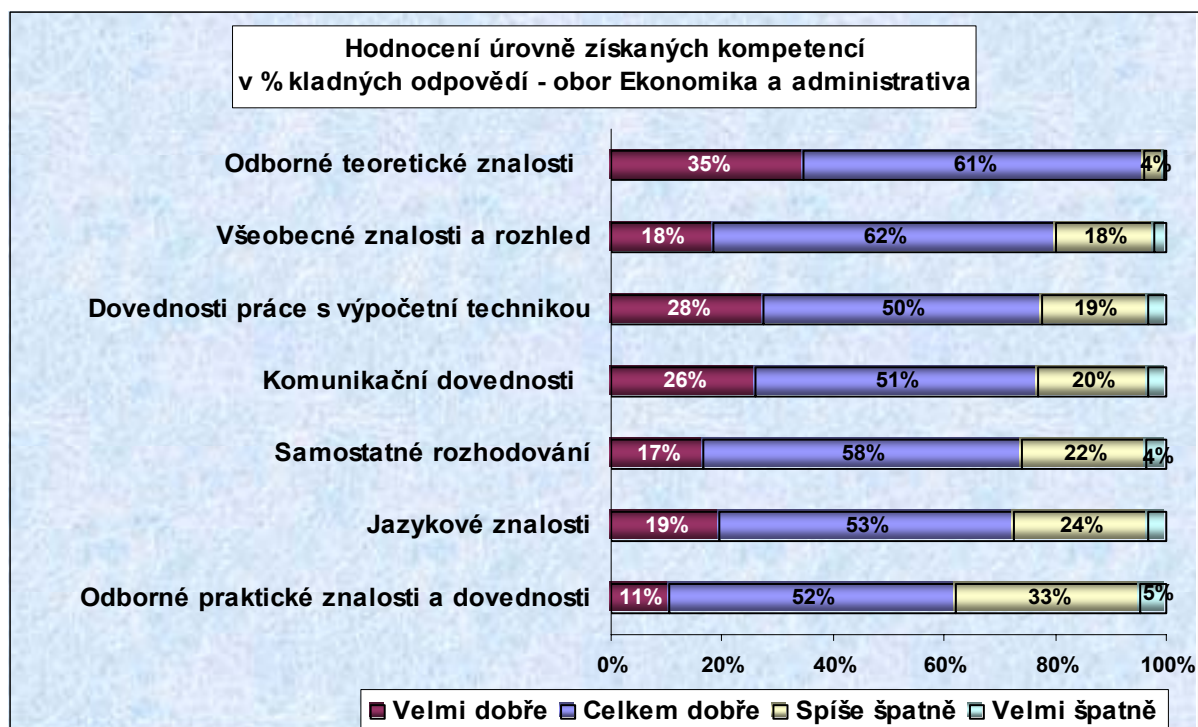

Stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 78 % z nich. Z toho 29 % by si zvolilo stejný obor na stejné VOŠ, 3 % by dala přednost studiu tohoto oboru na jiné VOŠ a 46 % by preferovalo vysokoškolské studium oboru. Jiný studijní obor by si při opakované volbě vybralo 22 % studentů, z toho 13 % by chtělo studovat jiný obor na vysoké škole.

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení studia můžeme konstatovat, že studium tohoto oboru splnilo očekávání převážné většiny studentů - celkově 80 %, z toho 12 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání a 68 % že studium jejich očekávání spíše splnilo. Na druhou stranu 20 % nebylo spokojeno, z toho 17 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání spíše nesplnilo a přibližně 3 % rozhodně nesplnilo.

Obrázek 4.3.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

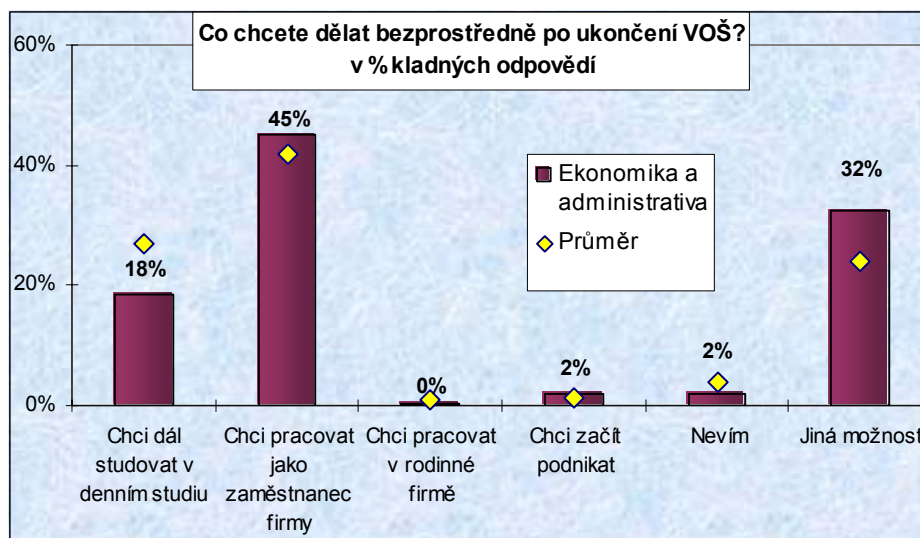

Z obr. 4.3.4, který znázorňuje spokojenost s úrovní získaných kompetencí, je zřejmé, jak studenti hodnotili úroveň jednotlivých získaných kompetencí. Nejlépe hodnoceny jsou odborné teoretické znalosti, které hodnotí kladně celkem 96 % studentů, z toho 35 % je hodnotí velmi dobře a 61 % spíše dobře. Hodnocení úrovně většiny ostatních kompetencí je poměrně vyrovnané. Relativně slabší je hodnocení schopnosti dorozumět se v cizím jazyce, kterou hodnotí záporně 28 % dotázaných, z toho jako spíše špatnou 24 % a velmi špatnou úroveň má podle názoru přibližně 4 % studentů. Nejslabší hodnocení se vztahuje k úrovni odborných praktických znalostí a dovedností, které považuje za spíše špatné 33 % dotázaných studentů tohoto oboru a za velmi špatné dalších 5 % z nich.

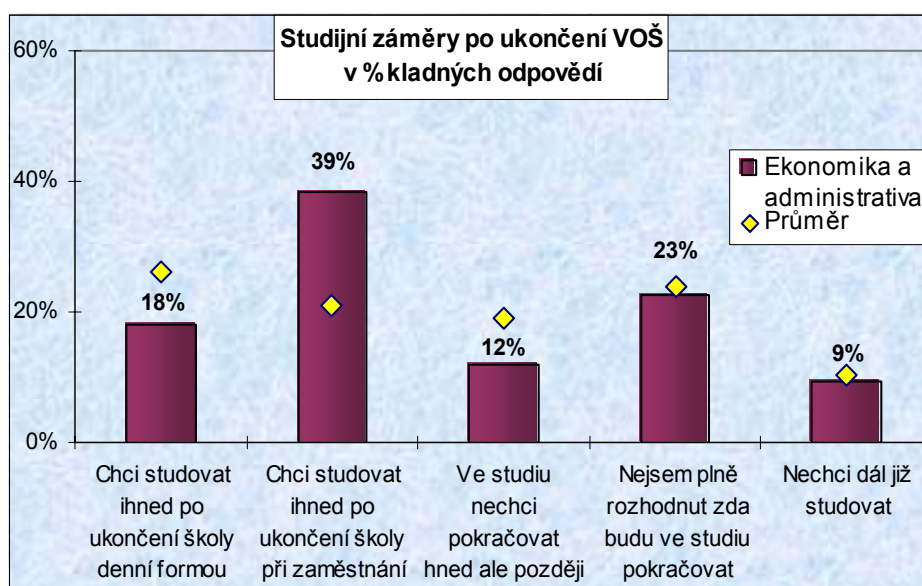
Studijní a pracovní plány

Přibližně 45 % absolventů oboru Ekonomika a administrativa má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění v nějaké firmě. Tento podíl je lehce nad průměrem ostatních sledovaných oborů. Relativně nízké je procento studentů, kteří chtějí po ukončení VOŠ pokračovat v dalším denním studiu, jejich podíl dosahuje jen 18 %. Naopak můžeme konstatovat, že studenti tohoto oboru preferují kombinaci pracovní činnosti a studia. Při zaměstnání má v úmyslu studovat téměř 39 % studentů, což je téměř dvojnásobek oproti průměru zjištěného z ostatních sledovaných oborů (obr. 4.3.6). Procento studentů, kteří se již studiu vůbec nechtějí věnovat, se pohybuje kolem 9 %.

Obrázek 4.3.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

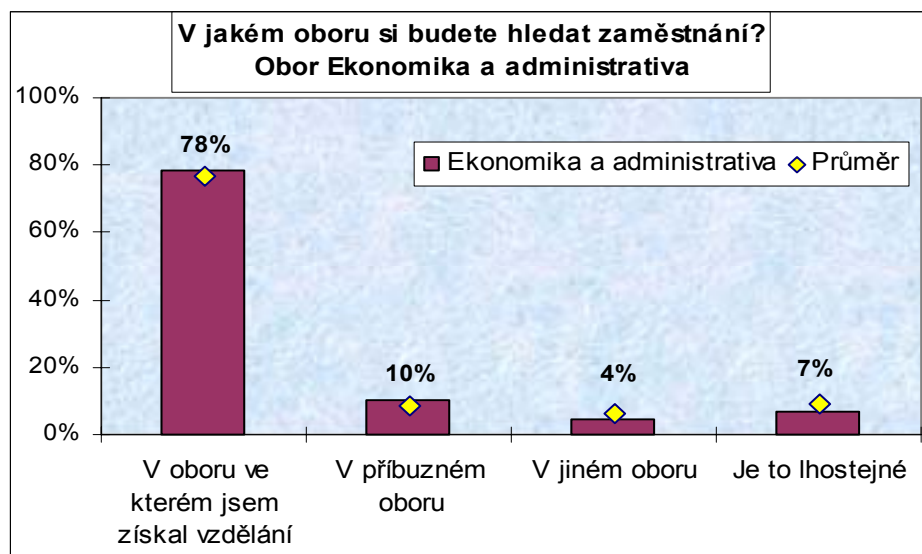
Obrázek 4.3.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ obor Ekonomika a administrativa

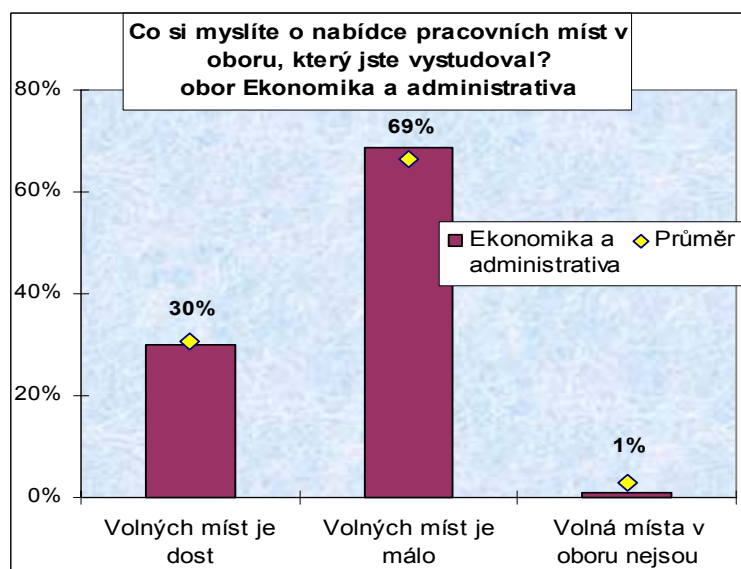
Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

Stabilita profesní volby absolventů oboru Ekonomika a administrativa na VOŠ je podobně jako u ostatních oborů vysoká. V tomto oboru se pohybuje kolem průměru z ostatních námi sledovaných oborů a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 78 %. Dalších přibližně 10 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, se pohybuje přibližně kolem 4 %. Zbývajících 7 % tvoří absolventi, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria činí 11 %.

Obrázek 4.3.7: Stabilita profesní volby – obor Ekonomika a administrativa

Obrázek 4.3.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Ekonomika a administrativa

Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst v tomto oboru je v porovnání s ostatními obory průměrné. Necelá třetina (30 %) budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco 69 % se obává, že volných míst je málo. Jen minimální počet dotázaných předpokládá, že volná místa v tomto oboru nejsou.

Tomuto průměrnému hodnocení situace na trhu práce odpovídá i subjektivní hodnocení šancí na získání pracovního

místa. Přibližně 6 % se domnívá, že pracovní místo získají bez větších obtíží, 55 % počítá při hledání pracovního uplatnění s menšími obtížemi. Větší obavy má 38 %. Výrazné obavy, že se jim zaměstnání nepodaří získat, vyjádřilo ale jen minimum dotázaných.

Při pohledu na dosavadní aktivitu budoucích absolventů při hledání zaměstnání můžeme konstatovat, že v tomto oboru jen relativně nízké procento absolventů se v době před závěrečnými zkouškami nezajímalo o získání pracovního místa (12 %). Naopak poměrně značný podíl absolventů kontaktoval firmy, kde se ucházel o získání pracovního místa, přitom 22 % bylo úspěšných. Přibližně 32 % budoucích absolventů oslovilo firmy, ale nepodařilo se jim získat příslib pracovního místa. Poměrně vysoké procento se orientovalo na sledování inzerátů. Naopak relativně nízký je v tomto oboru podíl studentů, kteří plánují vlastní podnikatelskou aktivitu (3 %).

Obor Ekonomika a administrativa

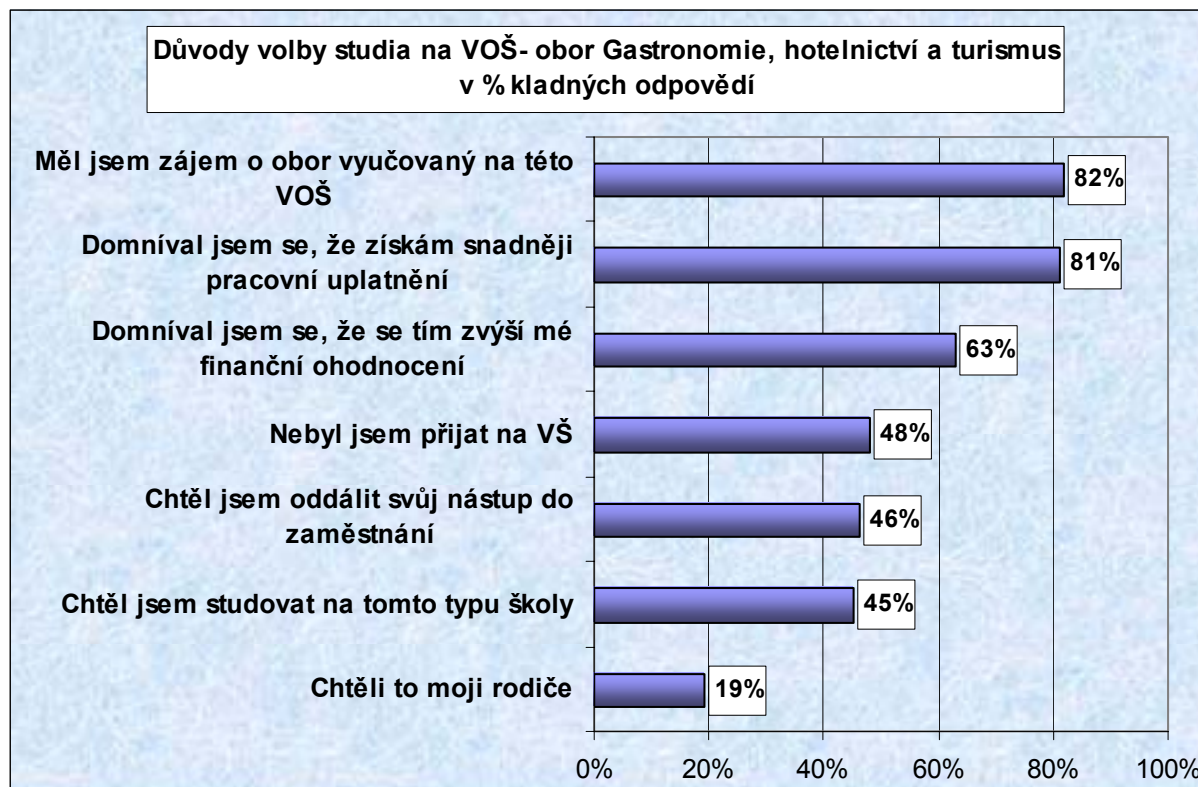
- Převážná většina studentů oboru Ekonomika a administrativa (78 %) nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování maturitního oboru na SOŠ. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, je relativně nízký a tvoří jen 13 %. Poměrně nízké je v tomto oboru i zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (10 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (8 %).
- Nejčastějším důvodem volby studia na VOŠ bylo usnadnění vstupu na trh práce (86 %) a zájem o obor vyučovaný na VOŠ. Na třetím místě pak najdeme finanční motivaci. Významným důvodem, který uvedlo 65 % studentů tohoto oboru, bylo nepřijetí na vysokou školu. Naopak zájem o studium na tomto typu školy byl spíše nižší (48 %).
- Studenti měli původně vysoký zájem o studium oboru, 88 % absolventů chtělo tento obor studovat, asi 10 % byl obor lhostejný a jen 3 % studentů obor studovat nechtěla. K základním důvodům volby oboru patřil zájem o obor, snadné uplatnění na trhu práce, snaha pokračovat ve vzdělávání v oboru, kterému se student věnoval na střední škole.
- Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Ekonomika a administrativa ve srovnání s ostatními sledovanými obory průměrná, stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 78 % z nich. Z toho 46 % by preferovalo vysokoškolské studium tohoto oboru. Naopak jiný studijní obor by si při opakované volbě vybralo 22 % studentů, z toho 13 % na vysoké škole.
- Studium splnilo očekávání převážné většiny studentů (80 %), nespokojeno bylo 20 % studentů, z toho jen 3 % byla zásadně nespokojena. Nejlépe hodnoceny jsou odborné teoretické znalosti (96 %). Hodnocení úrovně většiny ostatních kompetencí je poměrně vyrovnané. Slabší je hodnocení schopnosti dorozumět se v cizím jazyce a nejhorší hodnocení se vztahuje k úrovni odborných praktických znalostí.
- Přibližně 45 % absolventů oboru Ekonomika a administrativa má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ získat pracovní uplatnění v nějaké firmě. Relativně nízké je procento studentů, kteří chtějí po ukončení VOŠ pokračovat v dalším denním studiu (18 %). Naopak velmi vysoký je podíl studentů, kteří preferují studium při zaměstnání (39 %).
- Stabilita profesní volby absolventů oboru Ekonomika a administrativa se pohybuje kolem průměru, 78 % absolventů má v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, 10 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Uplatnění mimo vystudovaný obor předpokládají 4 % absolventů.
- Hodnocení dostupnosti pracovních míst je průměrné. Necelá třetina (30 %) budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco 69 % se obává, že volných míst je málo. Jen minimální počet dotázaných předpokládá, že volná místa v tomto oboru nejsou. Tomuto průměrnému hodnocení situace na trhu práce odpovídá i subjektivní hodnocení šancí na získání pracovního místa. Větší obavy, zda se jim podaří získat pracovní místo vyjádřilo 38 % dotázaných.

4.4. Gastronomie, hotelnictví a turismus - 65

Vzdělávací cesta absolventů oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus

Nadpoloviční většina studentů Gastronomie, hotelnictví a turismus - 56 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, je výrazně vyšší (trojnásobně) než např. u technických oborů a dosahuje 38 %. Téměř zanedbatelné je v tomto oboru zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (2 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (4 %).

Obrázek 4.4.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ v oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus

Z pohledu na graf, který ukazuje důvody volby tohoto typu studia, je zřejmé, že nejčastějšími důvody byl zájem o obor vyučovaný na této škole, který uvedlo 82 % dotázaných studentů, a snadnější získání pracovního uplatnění, které ovlivnilo 81 % studentů při volbě tohoto oboru. Přibližně 63 % studentů bylo motivováno předpokladem většího finančního ohodnocení. Méně frekventovaným důvodem ve srovnání s jinými zkoumanými obory bylo nepřijetí k vysokoškolské formě studia, který uvedlo 48 % z nich. VOŠ jako typ školy uvedlo jako důvod pro svoji studijní volbu asi 45 % studentů.

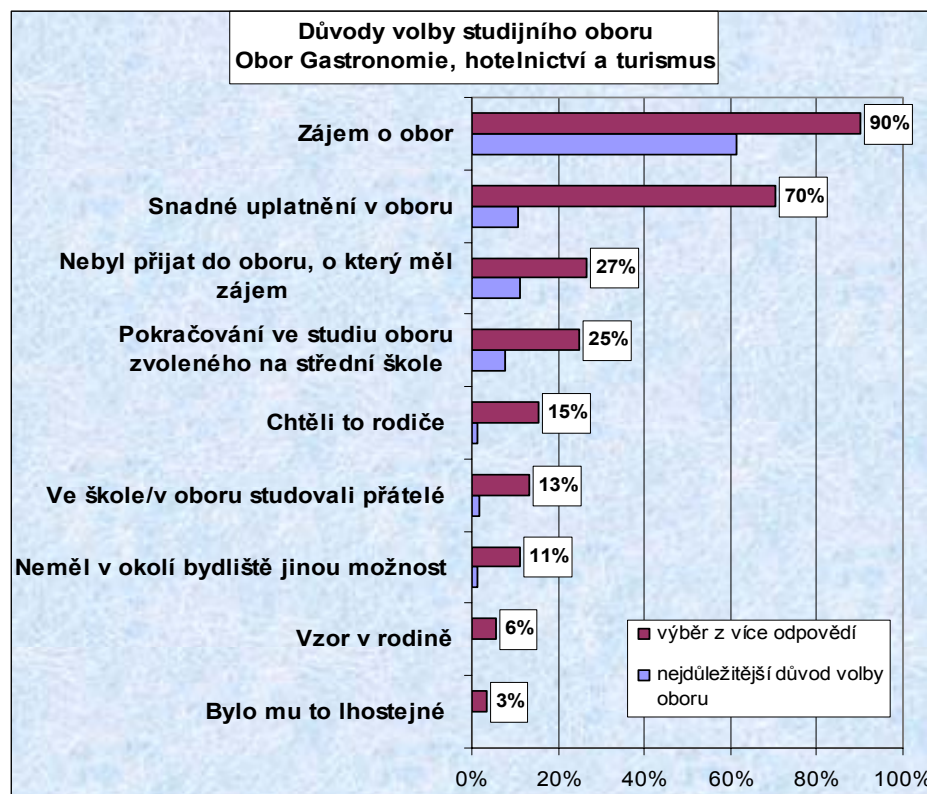
Zájem o studium a důvody volby oboru studia

Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je vysoký. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 85 % dotázaných absolventů tohoto oboru, přibližně 11 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a jen asi 4 % studentů, tento obor původně studovat nechtělo.

Zaměříme-li se na jednotlivé důvody volby studijního oboru, jak je zobrazuje obr. 4.4.2, můžeme konstatovat, že dominantním motivem pro studijní volbu tohoto oboru je právě zájem o obor, který ovlivnil výběr naprosté většiny studentů, konkrétně 90 % z nich. Vysoký zájem o tento obor je zřejmý i z faktu, že pro více než 60 % byl zájem o obor rozhodujícím motivem. V pořadí druhým nejčastěji uváděným důvodem je předpoklad, že studium tohoto oboru umožňuje snadné uplatnění na trhu práce. Uvedený předpoklad ovlivnil v procesu

rozhodování o volbě studijního oboru vysoké procento studentů (70 %), ale zásadní studijní rozhodnutí udělalo na základě tohoto faktoru jen asi 6 % z nich. Nepřijetí do jiného studijního oboru bylo motivem pro výběr tohoto oboru jako náhradního nebo dalšího řešení asi pro 27 % studentů. Pokračování vzdělávání v oboru studovaném na střední škole bylo motivem jen pro menší podíl absolventů – ovlivnilo přibližně 25 % z nich, což je zřejmě dáno strukturou studentů vstupujících do tohoto studijního oboru na VOŠ, vyšším podílem absolventů gymnázií, případně jiným odborným zaměřením absolvovaných SOŠ.

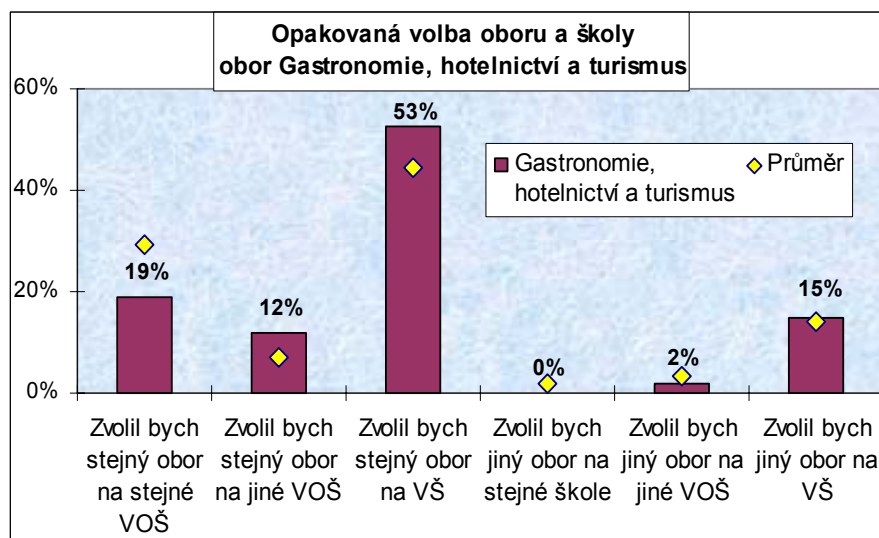
Obrázek 4.4.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus ve srovnání s ostatními sledovanými obory poměrně vysoká.

Obrázek 4.4.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

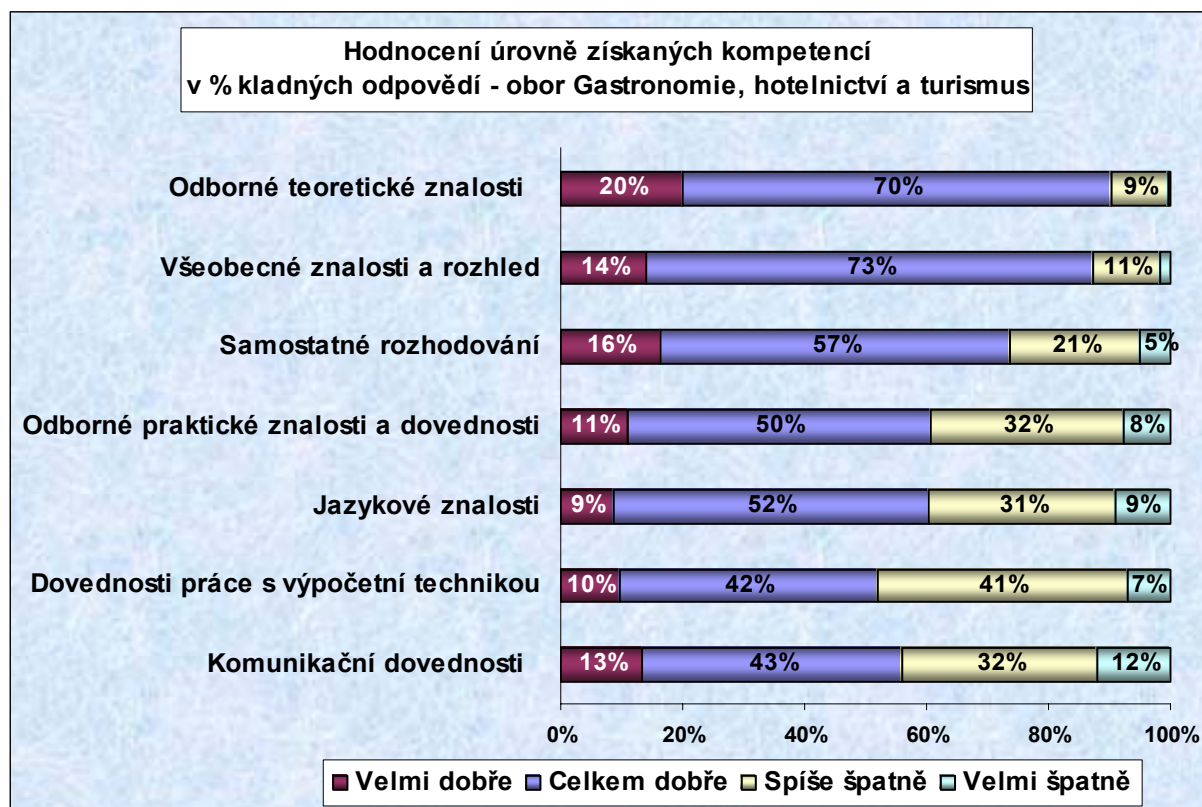
Stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 84 % z nich. Ve srovnání s průměrem z námi sledovaných oborů je ale patrný vyšší zájem o studium tohoto oboru na vysoké škole, tento způsob vzdělání by upřednostnilo 53 % dotázaných studentů, zatímco studovat

tento obor na VOŠ by mělo znovu zájem jen 19 % studentů. Vyšší je i podíl studentů, kteří nebyli spokojeni s výukou na zvolené škole a dali by přednost jiné VOŠ. Podíl studentů, kteří by si na vysoké škole zvolili jiný studijní obor, odpovídá průměru a dosahuje asi 15 %.

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení studia můžeme konstatovat, že absolventi tohoto oboru studia patří k relativně nejméně spokojeným. Studium tohoto oboru splnilo očekávání 60 %, z toho jen 5 % uvedlo, že studium rozhodně splnilo jejich očekávání, a 55 %, že studium jejich očekávání spíše splnilo. Na druhou stranu vysoký podíl studentů (40 %) se vyjádřil negativně, z toho 35 % studentů konstatovalo, že studium jejich očekávání spíše nesplnilo a přibližně 5 % bylo rozhodně nespokojeno.

Obrázek 4.4.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

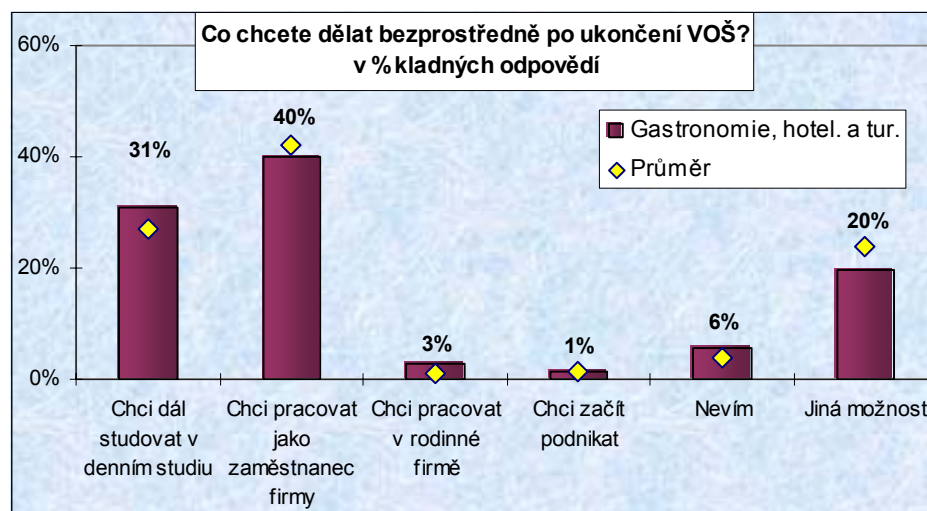
Z obr. 4.4.4, který znázorňuje spokojenost s úrovní získaných kompetencí, je zřejmé, jak studenti hodnotili úroveň jednotlivých získaných kompetencí. Nejlépe hodnoceny jsou podobně jako u ostatních sledovaných oborů odborné teoretické znalosti, které hodnotí kladně celkem 90 % studentů, z toho 20 % je hodnotí velmi dobře a 70 % spíše dobře. Relativně příznivě jsou hodnoceny rovněž všeobecné znalosti a rozhled, které kladně hodnotí 85 % dotázaných studentů, z toho 14 % velmi dobře. Relativně slabší je hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností, které hodnotí kladně 60 % dotázaných, zatímco záporné hodnocení uvedlo zbývajících 40 %, z toho 8 % posuzuje jejich úroveň jako velmi špatnou. Schopnost dorozumět se v cizím jazyce hodnotí záporně opět 40 % dotázaných, z toho jako spíše špatnou 31 %. Velmi špatnou úroveň má podle názoru přibližně 9 % studentů. Slabé hodnocení se vztahuje k úrovni dovednosti pracovat s výpočetní technikou, kterou považuje za spíše špatnou 41 % dotázaných studentů tohoto oboru a jako velmi špatnou ji posuzuje dalších 7 % z nich.

Studijní a pracovní plány

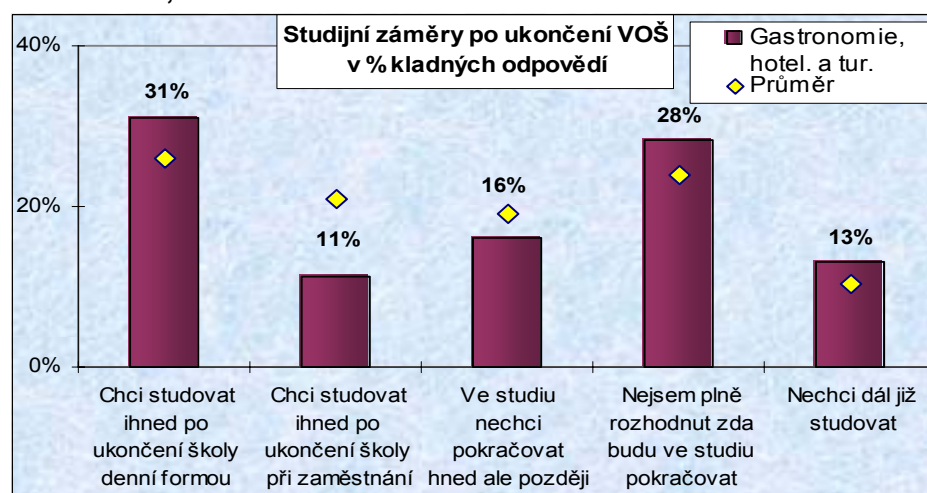
Přibližně 40 % absolventů oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění

v nějaké firmě. Tento podíl se rovněž pohybuje kolem průměru z ostatních sledovaných oborů.

Obrázek 4.4.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

Obrázek 4.4.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ obor Gastronomie, hotelnictví a turismus

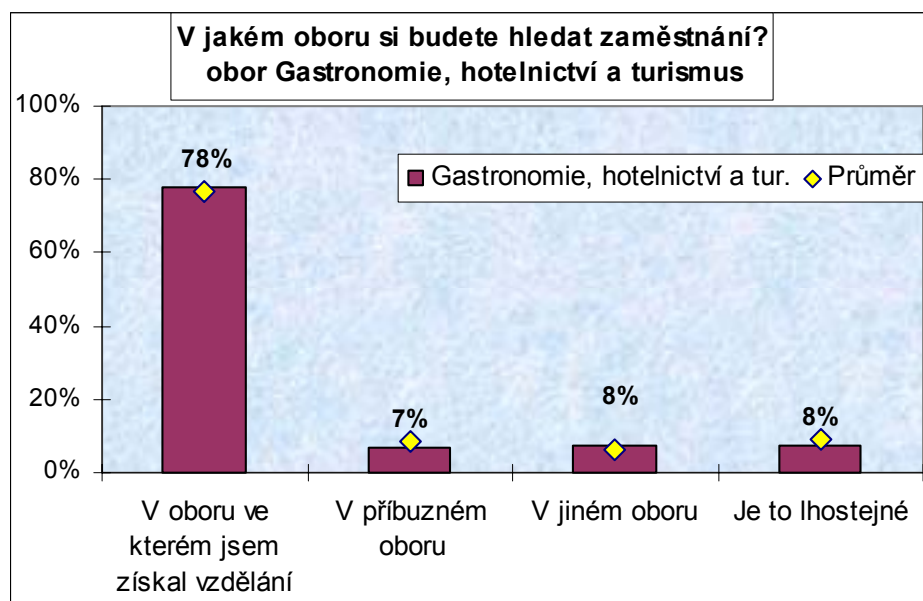

Z hlediska dalších studijních plánů jsou plány absolventů tohoto oboru diferencované. Na jedné straně je zde vysoký zájem o další denní studium na vysoké škole, podíl studentů, kteří usilují o VŠ studium v denní formě studia, dosahuje 31 %. Naopak podstatně nižší je podíl studentů, kteří chtějí studovat při zaměstnání, ten činí jen 11 %. Zároveň je zde ve srovnání s ostatními obory vyšší podíl studentů, kteří nejsou rozhodnuti, zda budou dál studovat (28 %), a těch, kteří již žádné studijní ambice nemají (13 %).

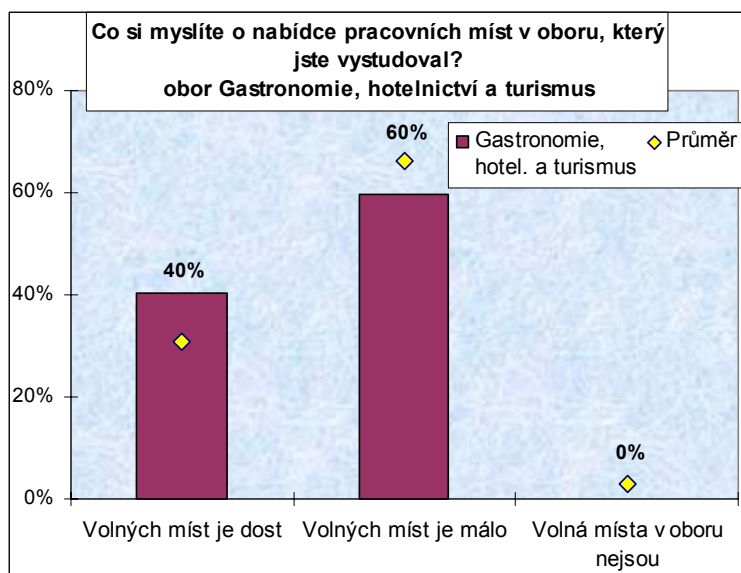
Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

Stabilita profesní volby absolventů oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus na VOŠ je podobně jako u ostatních oborů vysoká. V tomto oboru se pohybuje kolem průměru z ostatních námi sledovaných oborů a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 78 %. Dalších přibližně 7 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, se pohybuje přibližně kolem 8 %. Zbývajících 8 % tvoří absolventi, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria.

Obrázek 4.4.7: Stabilita profesní volby – obor Gastronomie, hotelnictví a turismus

Obrázek 4.4.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus

Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst v tomto oboru je v porovnání s ostatními obory optimistické. Přibližně 40 % budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco 60 % se obává, že volných míst je málo.

Přes poměrně optimistický názor na situaci na trhu práce je hodnocení vlastních šancí na získání pracovního místa spíše průměrné. Přibližně 6 % se domnívá, že pracovní místo získají bez větších obtíží, 58 % počítá při hledání pracovního

uplatnění s menšími obtížemi. Větší obavy má 33 %. Výrazné obavy, že se jim zaměstnání nepodaří získat, vyjádřilo jen minimum dotázaných.

Při pohledu na dosavadní aktivitu budoucích absolventů při hledání zaměstnání můžeme konstatovat, že v tomto oboru poměrně vysoké procento budoucích absolventů neprojevilo žádnou aktivitu a zájem o získání pracovního místa (17 %) a poměrně nízké je procento budoucích absolventů, kteří kontaktovali firmy. Konkrétně 25 % studentů uvedlo, že se neúspěšně pokusili získat zaměstnání a oslovili konkrétní firmu a dalších 17 % bylo úspěšných a podařilo se jim získat příslib zaměstnání. Určitým specifickým je poměrně vysoký podíl absolventů, kteří mají zajištěno místo v rodinné firmě (6 %), i těch, kteří chtějí zahájit vlastní podnikání (6 %)

Obor Gastronomie, hotelnictví a turismus

- Nadpoloviční většina studentů Gastronomie, hotelnictví a turismus - 56 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií je relativně vyšší (38 %). Nízké je v tomto oboru zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (2 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (4 %).
- Nejčastějšími důvody volby tohoto typu studia byl zájem o obor vyučovaný na VOŠ (82 %) a snadnější získání pracovního uplatnění (81 %) a finanční motivace (63 %). Méně frekventovaným důvodem ve srovnání s jinými obory bylo nepřijetí na VŠ (48 %) VOŠ jako typ školy mělo zájem studovat 45 % studentů.
- Zájem o zvolený studijní obor byl vysoký, přibližně 85 % dotázaných mělo zájem o obor, 11 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a jen asi 4 % studentů, tento obor původně studovat nechtělo. Dominantním motivem pro studijní volbu tohoto oboru je právě zájem o obor. Jen pro 25 % bylo motivem pokračování vzdělávání v oboru studovaném na střední škole.
- Míra identifikace s oborem je celkem vysoká, stejný obor by zvolilo 84 % absolventů, z toho ale vysoký podíl studentů (53 %) by dal přednost studiu na VŠ, zatímco o studium na VOŠ by mělo znovu zájem jen 19 % studentů. Vyšší je i podíl studentů, kteří nebyli spokojeni s výukou na zvolené škole a dali by přednost jiné VOŠ. Podíl studentů, kteří by si na vysoké škole zvolili jiný studijní obor, se pohybuje kolem průměru a dosahuje asi 15 %.
- Z pohledu souhrnného hodnocení studia patří absolventi tohoto oboru studia k relativně nejméně spokojeným. Studium splnilo očekávání 60 % a vysoký podíl studentů (40 %) se vyjádřil negativně, z toho 5 % bylo rozhodně nespokojeno. Nejlépe hodnoceny jsou odborné teoretické znalosti, všeobecné znalosti a rozhled. Slabší je hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností, schopnost dorozumět se v cizím jazyce. K nejhorším patří hodnocení dovednosti práce na PC, kde se negativně vyjádřilo celkem 48 %.
- Průměrný podíl absolventů (40 %) má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ začít pracovat ve firmě. Z hlediska dalších studijních plánů jsou plány absolventů tohoto oboru diferencované. Na jednu stranu je zde vysoký zájem o další denní studium na vysoké škole (31 %), naopak celkem nízký je podíl studentů, kteří chtějí studovat při zaměstnání (11 %). Zároveň je zde vyšší podíl studentů, kteří nejsou rozhodnutí, zda budou dál studovat (28 %), a těch, kteří již žádné studijní ambice nemají (13 %).
- Stabilita profesní volby se pohybuje kolem průměru a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 78 %. Dalších přibližně 7 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, dosahuje asi 8 %. Zbývajících 8 % tvoří absolventi, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria.
- Z hlediska pohledu na situaci na trhu práce jsou studenti tohoto oboru poměrně optimističtí, 40 % se domnívá, že volných míst v oboru je dostatek, 60 % si naopak myslí, že volných míst je málo. Zároveň se zde ale nevyskytují studenti, kteří hodnotí situaci zcela pesimisticky a myslí si, že volná místa v oboru vůbec nejsou.

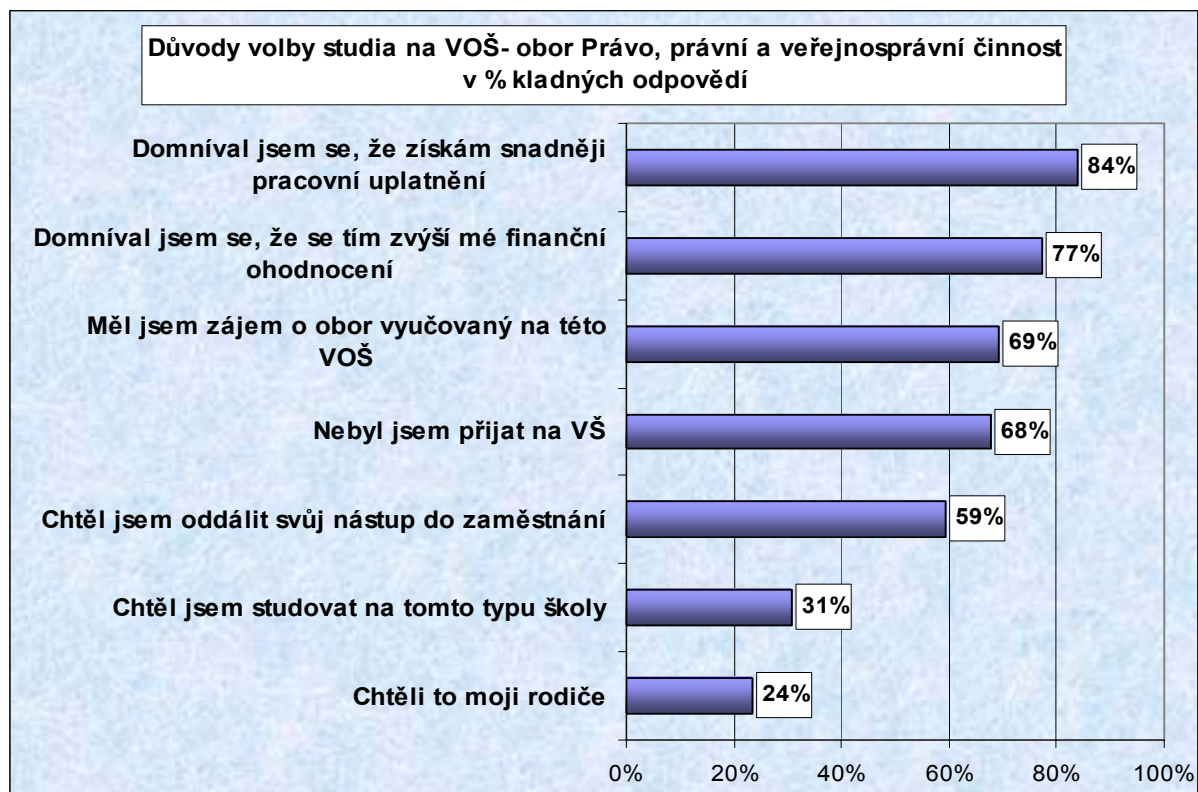
4.5. Právo, právní a veřejnosprávní činnost - 68

Vzdělávací cesta absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost

Většina studentů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost - 62 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií, kteří si zvolili tento obor na VOŠ, je relativně vyšší než např. u technických oborů a dosahuje 28 %. Poměrně nízké je v tomto oboru zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (3 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (7 %).

Podíváme-li se na důvody volby tohoto typu studia, pak nejfrekventovanějším důvodem bylo usnadnění vstupu na trh práce a snadnější získání pracovního uplatnění, které ovlivnilo 84 % studentů při volbě tohoto oboru. Druhým nejfrekventovanějším důvodem pro rozhodnutí studovat VOŠ byl předpoklad vyššího finančního ohodnocení, který uvedlo 77 % studentů. Až na třetím místě najdeme zájem obor o vyučovaný na VOŠ. Ten ovlivnil studijní volbu 69 % studentů. Významným důvodem, který uvedlo 68 % studentů tohoto oboru, bylo nepřijetí na vysokou školu. Naopak zájem o studium na tomto typu školy byl poměrně nízký – získat vzdělání na tomto typu školu původně chtělo jen 31 % studentů.

Obrázek 4.5.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ v oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost

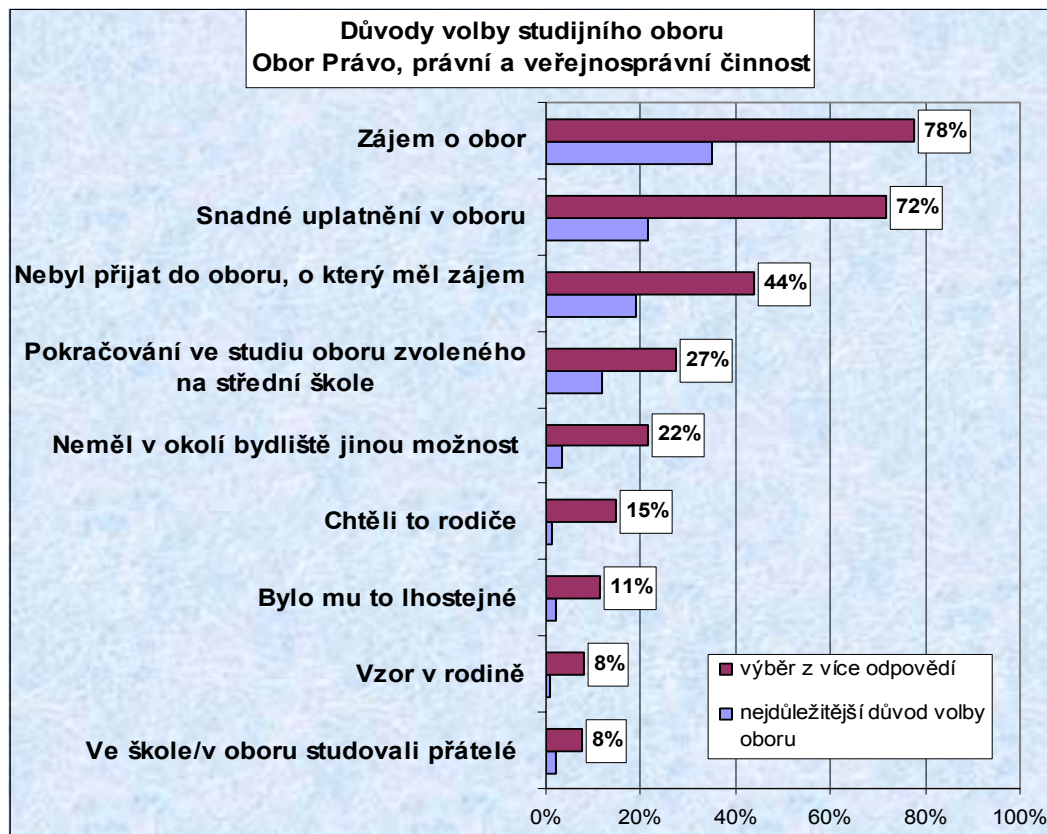
Zájem o studium a důvody volby oboru studia

Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je relativně nižší. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 70 % dotázaných absolventů tohoto oboru, přibližně 17 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a asi 13 % studentů tento obor původně studovat nechťelo.

Zaměříme-li se na jednotlivé důvody volby studijního oboru, jak je zobrazuje obr. 4.5.2, můžeme konstatovat, že zájem o obor byl nejčastěji uváděným důvodem pro volbu oboru, ve srovnání s ostatními obory ale není tento důvod nijak dominantní. Hned za tímto důvodem najdeme na druhém místě snadné uplatnění v oboru, které ovlivnilo výběr studijního oboru u 72 % studentů. Vysoké procento studentů si tento studijní obor zvolilo z důvodu nepřijetí ke

studiu jiného oboru. Konkrétně ovlivnila tato okolnost 44 % studentů. Naopak vzhledem k charakteru oboru bylo jen relativně malé procento ovlivněno předchozí studijní volbou oboru na střední škole. Pokračovat ve studiu na střední škole mělo zájem 28 % studentů. Přibližně 22 % bylo rovněž ovlivněno nabídkou studijních příležitostí v místě bydliště a horší dostupností jiných možností studia.

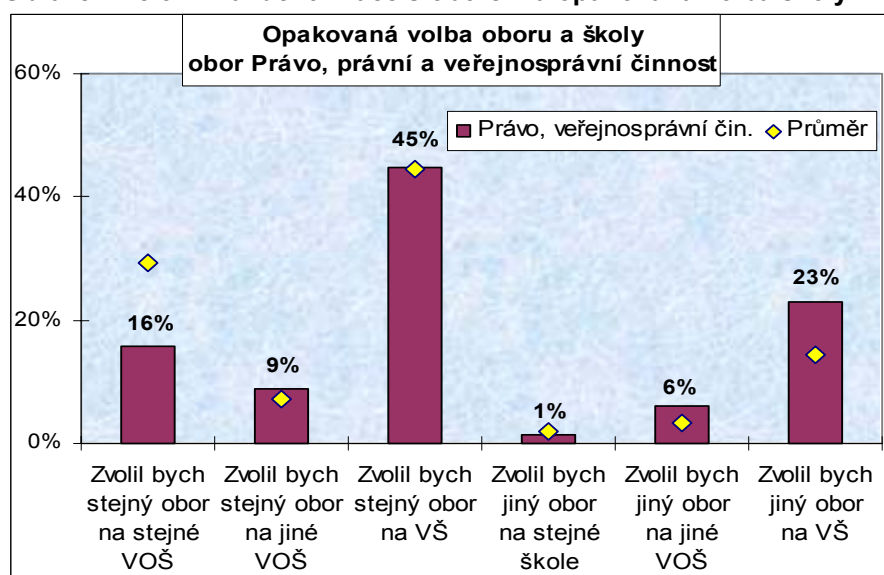
Obrázek 4.5.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost ve srovnání s ostatními sledovanými obory poměrně nízká.

Obrázek 4.5.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

Stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně jen 70 % z nich. Jako velmi nízký můžeme hodnotit především podíl studentů, kteří by si zvolili znovu stejný studijní obor na stejné VOŠ. Ten dosahuje jen 16 % (obr. 4.5.3) a pohybuje se tak přibližně v polovině průměru z ostatních sledova-

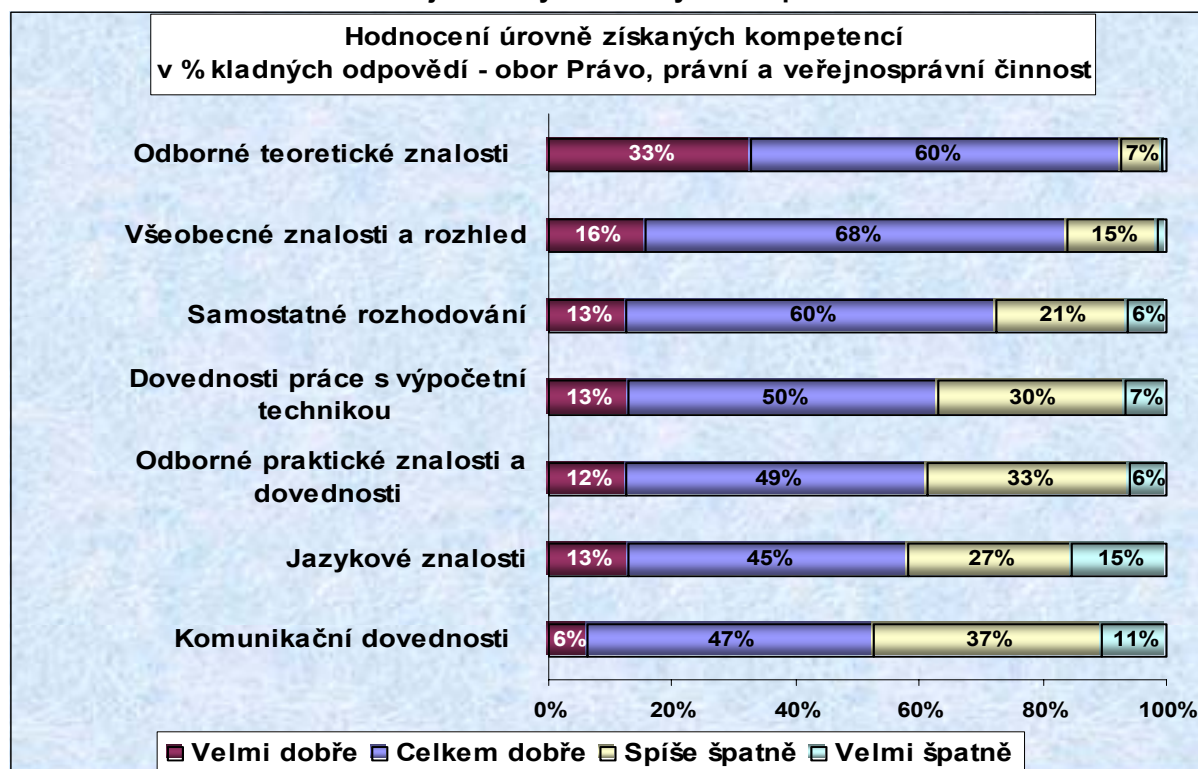
ných oborů. Podíl studentů, kteří by si zvolili stejný obor na jiné VOŠ nebo by dali přednost vysokoškolskému studiu, se pohybuje kolem průměrných hodnot. Nedostatečný zájem o studium původně zvoleného oboru na VOŠ je tedy je důsledkem vysokého podílu studentů, kteří by dali přednost vysokoškolskému studiu jiného oboru (23 %) a vyšším podílem těch studentů, kteří by si sice vybrali tento typ studia, ale studovali by jiný obor (6 %).

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení studia můžeme konstatovat, že absolventi tohoto oboru studia patří k relativně nejméně spokojeným. Studium tohoto oboru splnilo očekávání 60 %, z toho jen 5 % uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně splnilo, a 55 %, že studium jejich očekávání spíše splnilo. Na druhou stranu vysoký podíl studentů (40 %) se vyjádřil negativně, z toho 35 % studentů konstatovalo, že studium jejich očekávání spíše nesplnilo, a přibližně 5 % bylo rozhodně nespokojeno.

Z obr. 4.5.4, který znázorňuje spokojenost s úrovní získaných kompetencí, je zřejmé, jak studenti hodnotili úroveň jednotlivých získaných kompetencí. Nejlépe hodnoceny jsou podobně jako u ostatních sledovaných oborů odborné teoretické znalosti, které hodnotí kladně celkem 93 % studentů, z toho 33 % je hodnotí velmi dobře a 60 % spíše dobře. Relativně příznivě jsou hodnoceny rovněž všeobecné znalosti a rozhled, které kladně hodnotí 84 % dotázaných studentů, z toho 16 % velmi dobře.

Obrázek 4.5.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

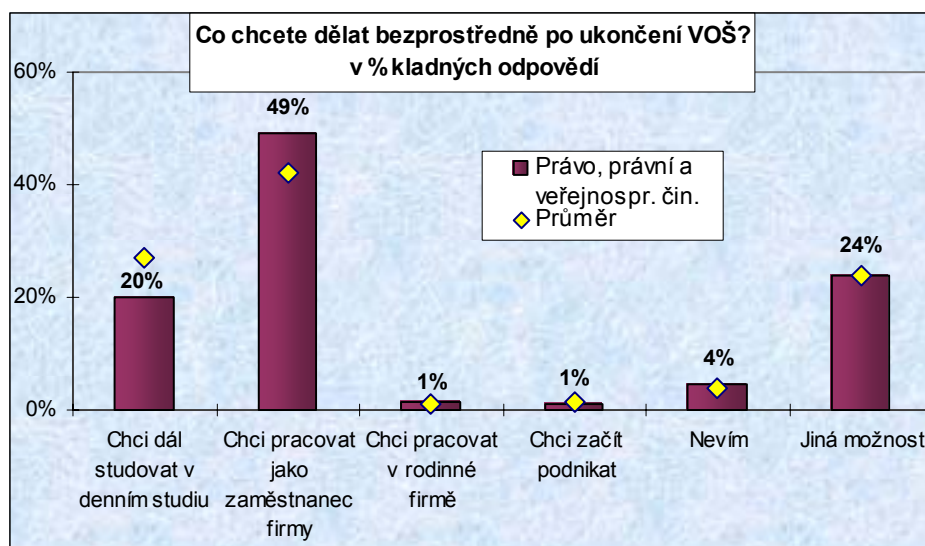

Na třetím místě v žebříčku hodnocení najdeme schopnost samostatně se rozhodovat. Poněkud slabší je hodnocení dalších důležitých kompetencí, jako jsou schopnost pracovat s výpočetní technikou, kterou hodnotí velmi dobře jen 13 % dotázaných a spíše dobře dalších 50 %, zatímco zbývajících 37 % ji hodnotí nepříznivě. Podobně je hodnocena i získaná úroveň odborných praktických dovedností. Nejvýraznější negativní hodnocení najdeme u získaných jazykových znalostí, které souhrnně posuzuje kladně 58 % studentů (z toho 13 % velmi dobře a 45 % spíše dobře), ale poměrně vysoký podíl negativního hodnocení (42 %) zahrnuje 15 % studentů, kteří jsou se získanou úrovní velmi nespokojeni. Nejhorší hodnocení, což je vzhledem k předmětu studia překvapující, se vztahuje ke komunikačním dovednostem.

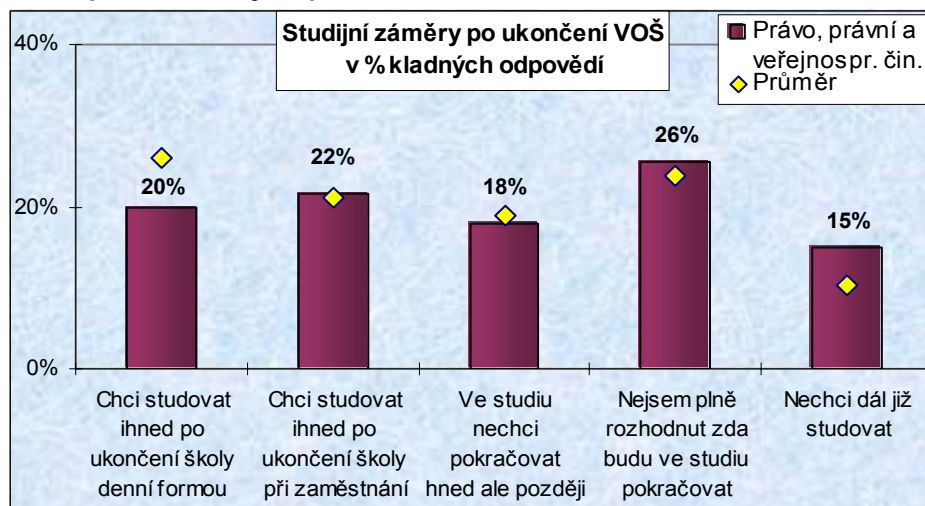
Studijní a pracovní plány

Přibližně 49 % absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění v nějaké firmě. Tento podíl přesahuje průměr z ostatních sledovaných oborů přibližně o 9 procentních bodů. Vyšší je i podíl studentů, kteří zvolili jinou možnost, kde převažuje zájem studovat jazyky a pracovat v zahraničí, případně kombinovat studium a zaměstnání. Naopak nižší je zájem studentů tohoto oboru o bezprostřední pokračování v dalším studiu na vysoké škole, tento záměr uvedlo 20 % studentů. Zájem studovat při zaměstnání bezprostředně po ukončení školy uvedlo 22 % studentů. Dalších 18 % studentů má v úmyslu pokračovat ve studiu později. Nadprůměrný je naopak podíl studentů, kteří již nemají zájem dál studovat, ten dosahuje 15 %.

Obrázek 4.5.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

Obrázek 4.5.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ obor Právo, právní a veřejnosprávní činnost

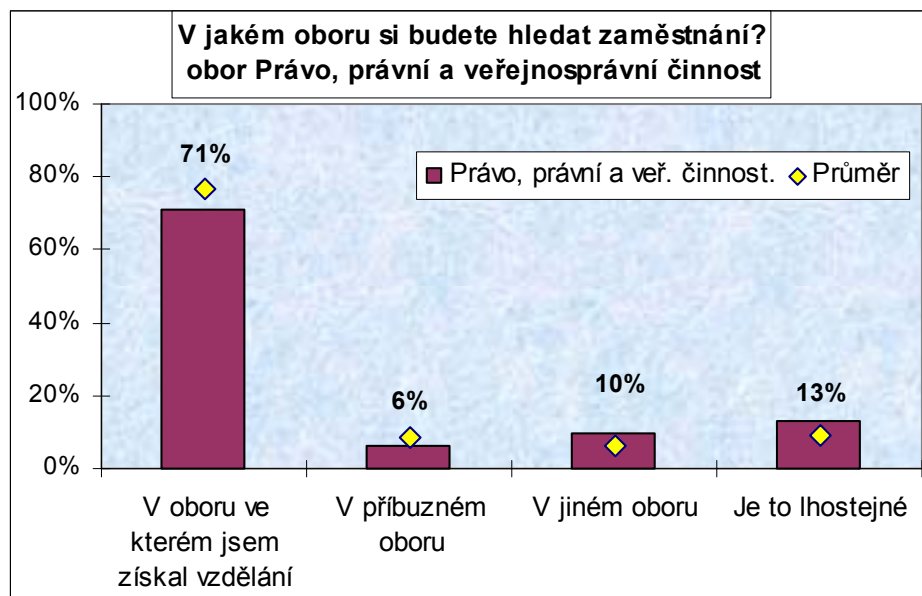

Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

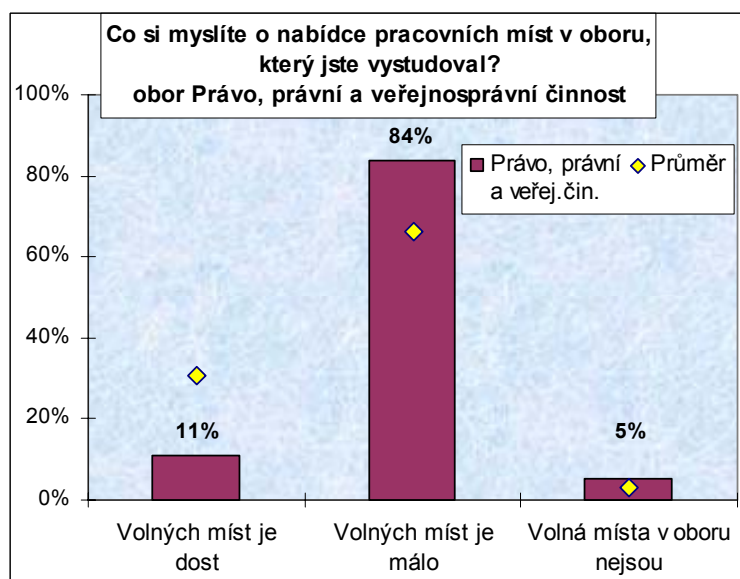
Stabilita profesní volby absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost na VOŠ je podobně jako u ostatních oborů poměrně vysoká. Pohybuje se mírně pod průměrem ostatních námi sledovaných oborů a podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 71 %. Dalších přibližně 6 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo

vystudovaný obor, je mírně vyšší než u ostatních oborů a pohybuje se přibližně kolem 10 %. Podobně je mírně vyšší i podíl studentů, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria, a který činí 13 %.

Obrázek 4.5.7: Stabilita profesní volby – obor Právo, právní a veřejnosprávní činnost

Obrázek 4.5.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost

Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst je v tomto oboru v porovnání s ostatními obory velmi pesimistické. Pouze 11 % budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco většina - 84 %- se obává, že volných míst je málo. Další 5 % uvádí, že volná místa v tomto oboru vůbec nejsou.

Tomuto pesimistickému názoru odpovídá i hodnocení šancí na získání pracovního uplatnění, které rovněž nevyznívá příznivě. Pouze 3 % se domnívá, že pracovní místo

získají bez větších obtíží, 46 % počítá při hledání pracovního uplatnění s menšími obtížemi. Podstatná část absolventů - 47 % - projevila výrazné obavy z obtíží při hledání zaměstnání v oboru. Přibližně 4 % se navíc domnívá, že se jim zaměstnání nepodaří získat.

Přes vyjádření obav z problémů s uplatněním své odbornosti na trhu práce není aktivita budoucích absolventů tohoto oboru výraznější než u ostatních sledovaných oborů. O získání zaměstnání se dosud nezajímalo asi 15 % z nich. Přibližně 61 % se především zabývalo sledováním inzerátů, ale nepodniklo konkrétní kroky k získání zaměstnání. Poněkud větší problémy se získáním zaměstnání se zřejmě odrážejí ve skutečnosti, že pouze 12 % bylo úspěšných a získalo při kontaktování firem příslib pracovního místa. Na druhé straně podíl studentů, kteří při oslovení firem nebyli úspěšní, dosahuje 33 % a je podobný situaci v ostatních sledovaných oborech. Vyšší není ani snaha studentů tohoto oboru kontaktovat úřady práce (7 %).

Obor Právo, právní a veřejnosprávní činnost

- Většina studentů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost - 62 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Podíl absolventů gymnázií dosahuje 28 %. Poměrně nízké je v tomto oboru zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (3 %) nebo nástavbovým studem pro absolventy UO SOU (7 %).
- Nejčastějším důvodem volby studia na VOŠ je snadnější získání pracovního uplatnění (84 %) a předpoklad vyššího finančního ohodnocení (77 %). Až na třetím místě najdeme zájem o obor vyučovaný na VOŠ (69 %). Významným důvodem je nepřijetí na vysokou školu (68 %), naopak zájem o tento typ školy byl poměrně nízký – získat vzdělání na tomto typu školu původně chtělo jen 31 % studentů.
- Původní zájem studentů o studium tohoto oboru je relativně nižší. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 70 %, obor byl lhostejný přibližně 17 % a asi 13 % studentů tento obor původně studovat nechťelo. Přesto je zájem o obor nejčastěji uváděným důvodem volby oboru, těsně za ním ale následuje uplatnění v oboru (72 %). Poměrně vysoké procento studentů si tento studijní obor zvolilo z důvodu nepřijetí ke studiu jiného oboru (44 %).
- Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost ve srovnání s ostatními sledovanými obory poměrně nízká, stejný obor by zvolilo jen 70 % z nich. Velmi nízký je především podíl studentů, kteří by si znovu zvolili stejný studijní obor na stejné VOŠ (16 %). Nízký zájem o studium původně zvoleného oboru na VOŠ je v protikladu s vysokým podílem studentů, kteří by dali přednost vysokoškolskému studiu jiného oboru (23 %), a vyšším podílem studentů, kteří by si sice opět vybrali tento typ studia, ale studovali by jiný obor (6 %).
- Absolventi tohoto oboru studia patří k relativně nejméně spokojeným. Studium splnilo očekávání jen 60 % studentů. Velmi dobře jsou hodnoceny odborné teoretické znalosti (kladné hodnocení 93 %), relativně příznivé je hodnocení všeobecných znalostí a rozhledu (84 %). Poněkud slabší je hodnocení schopnosti pracovat s výpočetní technikou (63 % kladně). Nejvýraznější negativní hodnocení najdeme u získaných jazykových znalostí, které sice posuzuje kladně 58 % studentů (z toho 13 % velmi dobře a 45 % spíše dobře), ale vysoký je podíl negativního hodnocení (42 %), z toho 15 % studentů je velmi nespokojeno. Nejhorší hodnocení, překvapivě vzhledem k předmětu studia, se vztahuje ke komunikačním dovednostem.
- Poměrně vysoký podíl (49 %) absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost má v úmyslu po ukončení VOŠ získat pracovní uplatnění v nějaké firmě. Vyšší je i zájem studovat jazyky a pracovat v zahraničí, případně kombinovat studium a zaměstnání. Naopak nižší je zájem studentů o bezprostřední pokračování v dalším studiu na vysoké škole (20 %) Dalších 18 % studentů má v úmyslu pokračovat ve studiu později. Nadprůměrný je podíl studentů, kteří již nemají zájem dál studovat (15 %).
- Stabilita profesní volby absolventů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost na VOŠ je ve srovnání s ostatními sledovanými obory VOŠ mírně nižší. Podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se v oboru, dosahuje 71 %, dalších asi 6 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl těch, kteří chtějí odejít mimo obor, je 10 %, těch, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní, je 13 %.
- Z hlediska pohledu na situaci na trhu práce jsou studenti tohoto oboru velmi pesimističtí, pouze 11% se domnívá, že volných míst v oboru je dostatek, 84% si naopak myslí, že volných míst je málo a navíc 5% se domnívá, že volná místa v tomto oboru vůbec nejsou.

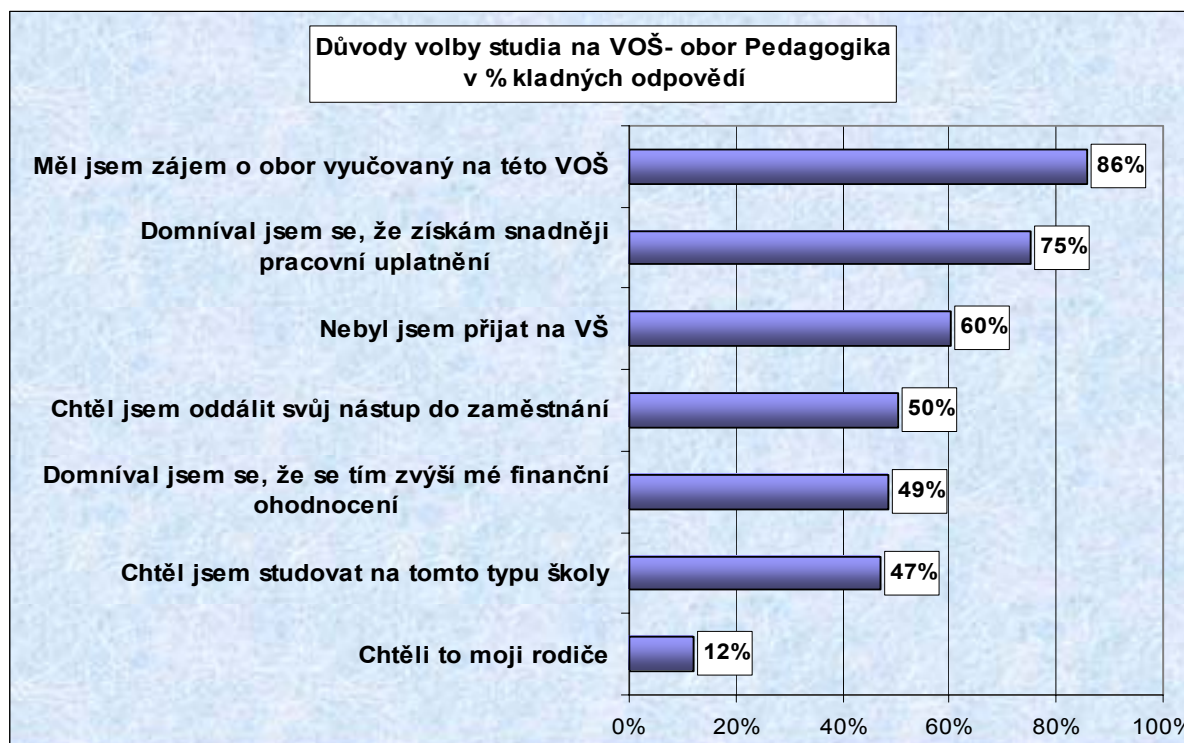
4.6. Pedagogika, učitelství a sociální práce - 75

Vzdělávací cesta absolventů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce

Většina studentů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce¹⁴ - 60 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Relativně vyšší je v tomto oboru zastoupení absolventů gymnázií, dosahuje 34 %. Dost nízké je v tomto oboru naopak zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (4 %) nebo nástavbovým studiem pro absolventy UO SOU (2 %).

Podíváme-li se na důvody volby tohoto typu studia, pak můžeme konstatovat, že studenti tohoto oboru se vyznačují vysokým zájmem o tento obor a řada z nich byla ovlivněna nepřijetím na vysokou školu. Nejfrekventovanějším důvodem vstupu do tohoto studia byl totiž právě zájem o studium oboru vyučovaného na VOŠ, který ovlivnil 86 % studentů. Na druhém místě najdeme usnadnění vstupu na trh práce, který uvedlo jako jeden z důvodů 75 % absolventů. Třetím nejfrekventovanějším důvodem pro volbu studia na VOŠ je nepřijetí ke studiu na vysoké škole (60 %). Zvýšení finančního ohodnocení bylo jedním z motivů pouze u necelé poloviny studentů (49 %). Pouze přibližně 47 % studentů mělo zájem studovat na tomto typu školy.

Obrázek 4.6.1: Důvody pro volbu studia na VOŠ v oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce

Zájem o studium a důvody volby oboru studia

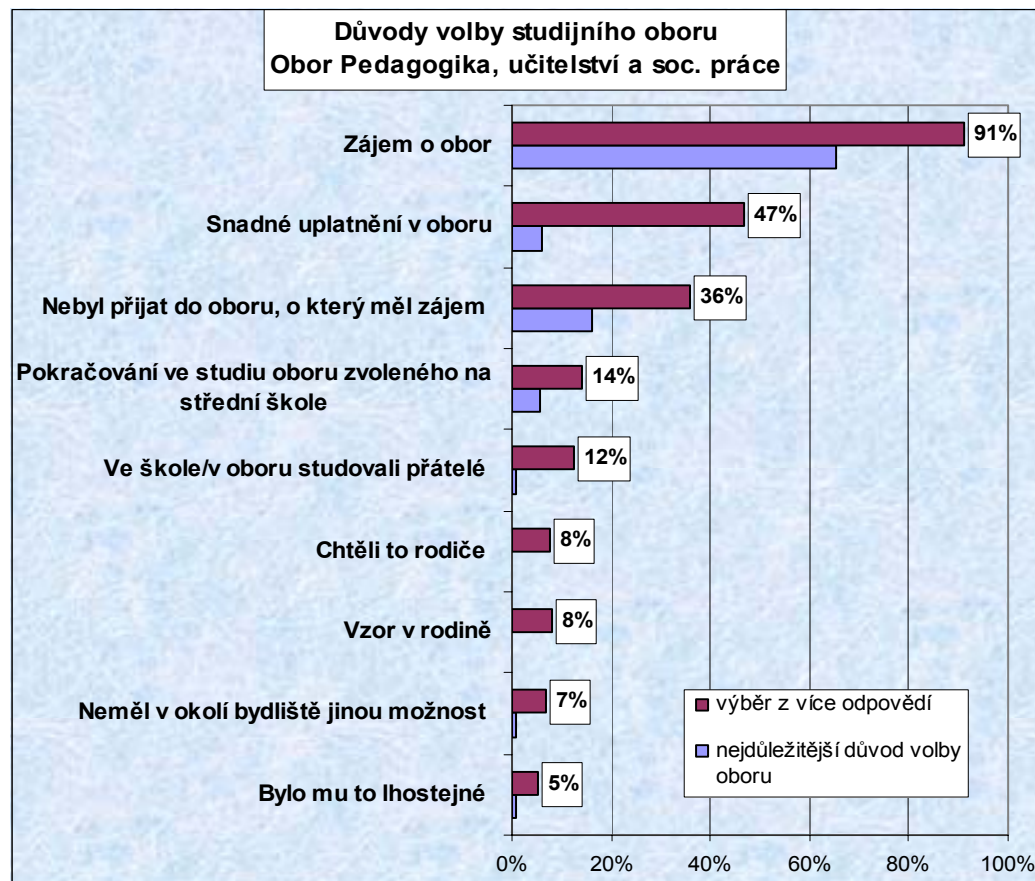
Původní zájem studentů o studium tohoto oboru můžeme hodnotit jako průměrný. Zvolený studijní obor mělo zájem studovat 81 % dotázaných absolventů, přibližně 14 % uvedlo, že jim byl obor lhostejný, a asi 4 % studentů tento obor původně studovat nechtělo.

Zaměříme-li se na jednotlivé důvody volby studijního oboru, jak jsou znázorněny na obr. 4.6.2, je na první pohled zřejmé, že jako dominantní důvod zde vystupuje zájem o tento studijní obor. Tento důvod ovlivnil 91 % studentů a přibližně pro 63 % z nich byl důvodem rozhodujícím. V pořadí druhý nejčastější důvod, kterým je snadné uplatnění v oboru, následuje s poměrně velkým odstupem, uvedlo ho 47 % studentů a rozhodujícím motivem

¹⁴ V této skupině byl zastoupen pouze jediný obor vzdělání: Sociální práce a sociální pedagogika

byl jen pro 4 % studentů. Z hlediska důležitosti vlivu bylo zřejmě významnějším motivem nepřijetí ke studiu jiného studijního oboru, které uvedlo celkově 36 % studentů a rozhodujícím způsobem ovlivnilo studijní volbu asi 8 % z nich. Ostatní důvody se objevují již s podstatně nižší frekvencí. Pokračovat ve studiu na střední škole mělo zájem 14 % studentů. Podíl studentů, kteří byli ovlivněni svými vrstevníky, dosahuje asi 12 %.

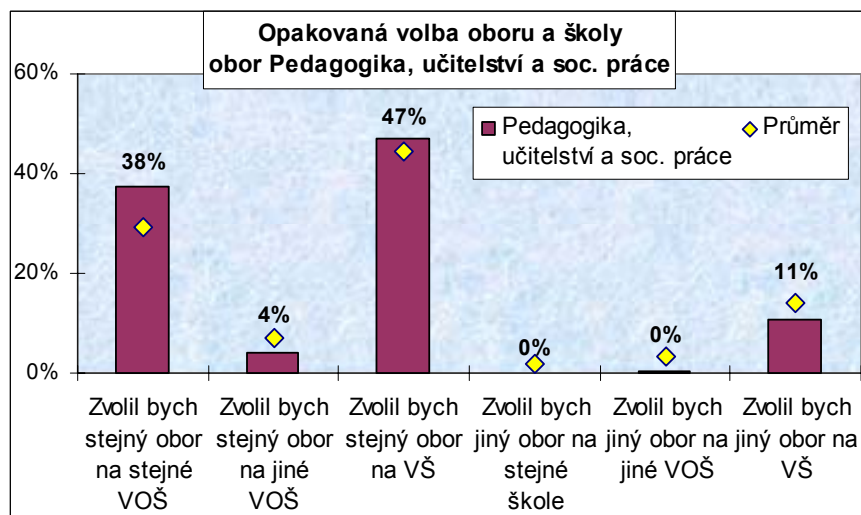
Obrázek 4.6.2: Důvody volby studijního oboru v oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce

Míra identifikace s oborem a důvody nízké identifikace s oborem

Míra identifikace s oborem je u absolventů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce ve srovnání s ostatními sledovanými obory poměrně vysoká.

Obrázek 4.6.3: Míra identifikace s oborem a opakovaná volba školy

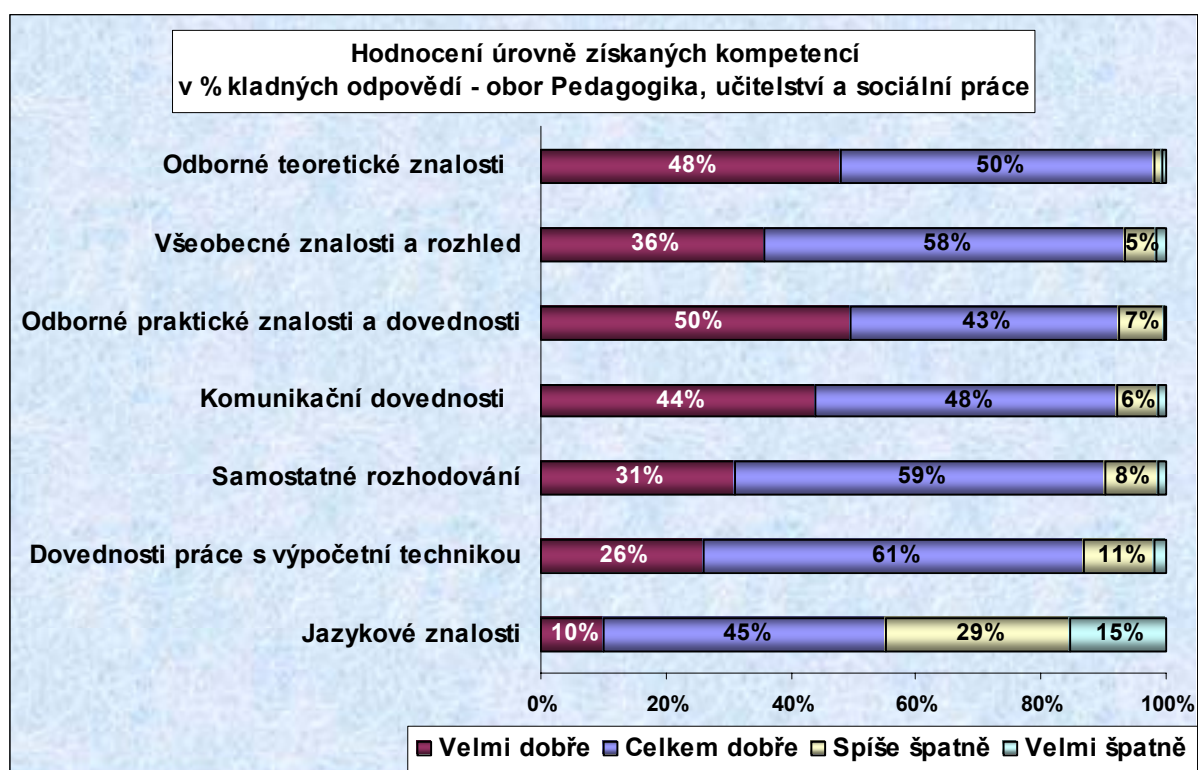
Stejný obor by při hypotetické možnosti zopakovat svoji studijní volbu zvolilo souhrnně 89 % z nich. Ve srovnání s průměrem z námi sledovaných oborů je patrný nejen zájem o tento obor, ale i o formu studia na VOŠ, kterou by znovu zvolilo 38 % studentů. I přes tuto relativně vysokou hodnotu je podíl studentů, kteří by preferovali studium

původně vybraného oboru na vysoké škole vyšší, pohybuje se kolem průměru z námi sledovaných oborů a dosahuje 47 %. Zájem o obor je zřejmý i ze spíše nižšího podílu studentů, kteří by na vysoké škole zvolili jiný studijní obor (11 %).

Hodnocení studia

Z pohledu souhrnného hodnocení můžeme konstatovat, že absolventi tohoto oboru studia patří k nejspokojenějším. Studium tohoto oboru splnilo očekávání 91 % studentů, z toho velmi vysoké procento - 27 % - uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně splnilo, a dalších 64 %, že studium jejich očekávání spíše splnilo. Podíl studentů, kteří se vyjádřili negativně, dosahuje celkově jen 9 %, z toho 8 % konstatovalo, že studium nesplnilo jejich očekávání.

Obrázek 4.6.4: Hodnocení úrovně jednotlivých získaných kompetencí

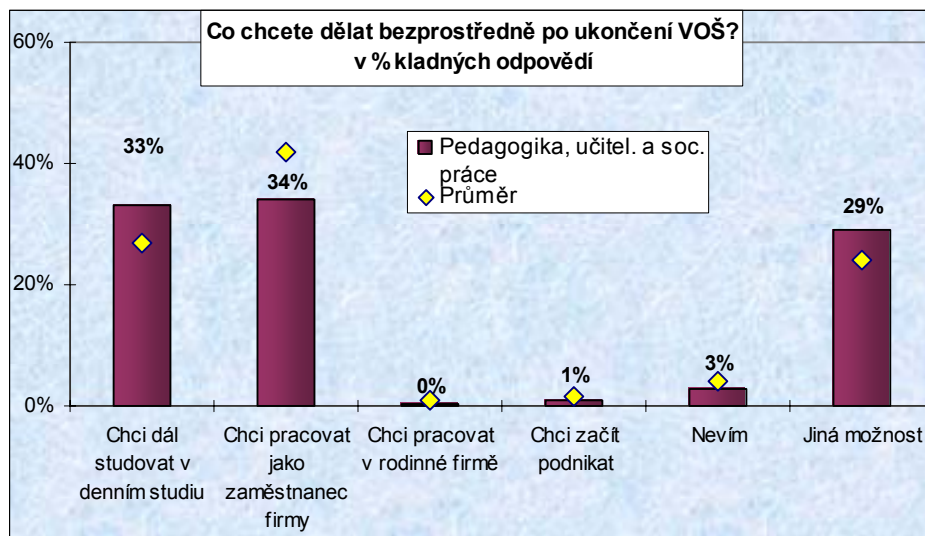
Podíváme-li se na rozdělení spokojenosti ve vztahu k jednotlivým získaným kompetencím, pak jednoznačně nejlépe hodnoceny jsou podobně jako u ostatních sledovaných oborů odborné teoretické znalosti, které hodnotí kladně naprostá většina studentů (98 %). Na druhém místě jsou velmi kladně hodnoceny všeobecné znalosti a rozhled, které posuzuje příznivě 94 % absolventů. Zajímavou skutečností je velmi dobré hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností, které je u ostatních oborů spíše výjimkou. K relativně slabším dovednostem ve srovnání s předchozími kompetencemi patří schopnost pracovat s výpočetní technikou, i když na druhé straně i zde bylo velmi vysoké procento studentů (87 %) v podstatě spokojeno. Nejhuře hodnocenou kompetencí je úroveň znalosti cizího jazyka, kde podíl spokojených studentů dosahuje souhrnně 55 %, z toho ale jen 10 % hodnotí svou úroveň získaných jazykových dovedností velmi dobře. Naopak 29 % hodnotí jazykové znalosti spíše špatně a nezanedbatelná část - dalších 15 % - je hodnotí dokonce velmi špatně.

Studijní a pracovní plány

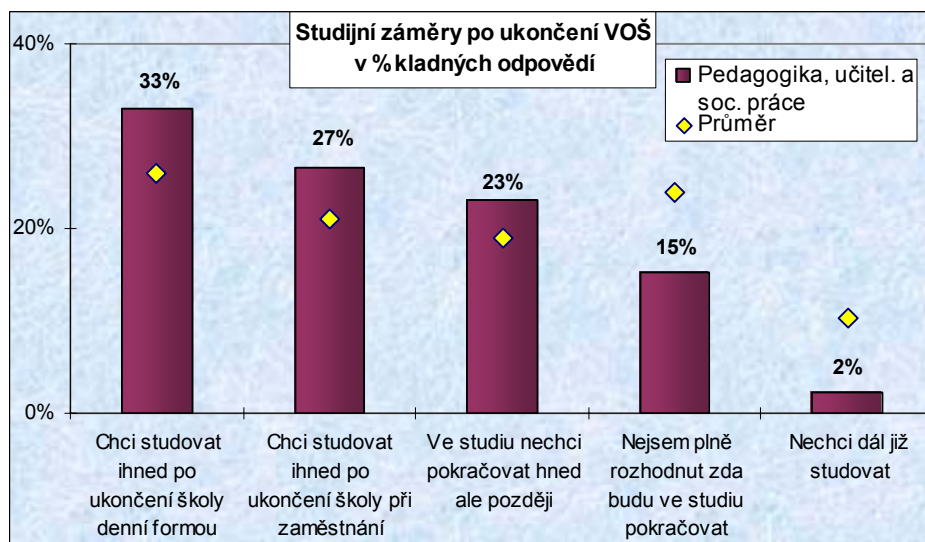
Přibližně 34 % absolventů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění v nějaké firmě, úřadu nebo instituci. Tento podíl je ve srovnání s ostatními obory spíše nižší

a je kompenzován vysokým zájmem studentů o denní studium na vysoké škole, ve kterém chce pokračovat asi 33 % z nich.

Obrázek 4.6.5: Pracovní a studijní plány absolventů po ukončení školy

Obrázek 4.6.6: Další studijní záměry absolventů VOŠ obor Pedagogika, učitelství a sociální práce

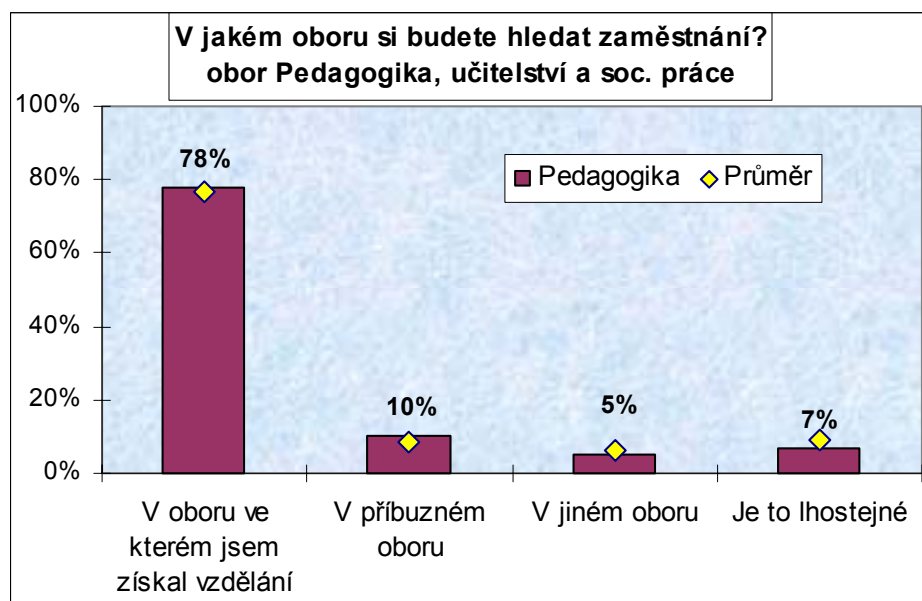

Vysoký podíl studentů má v úmyslu pokračovat ve studiu při zaměstnání (27 %) a téměř čtvrtina se chce vzdělávat s odstupem času (23 %). Naopak podíl studentů, kteří již studovat nechtějí je mimořádně nízký - tvoří jen 2 %.

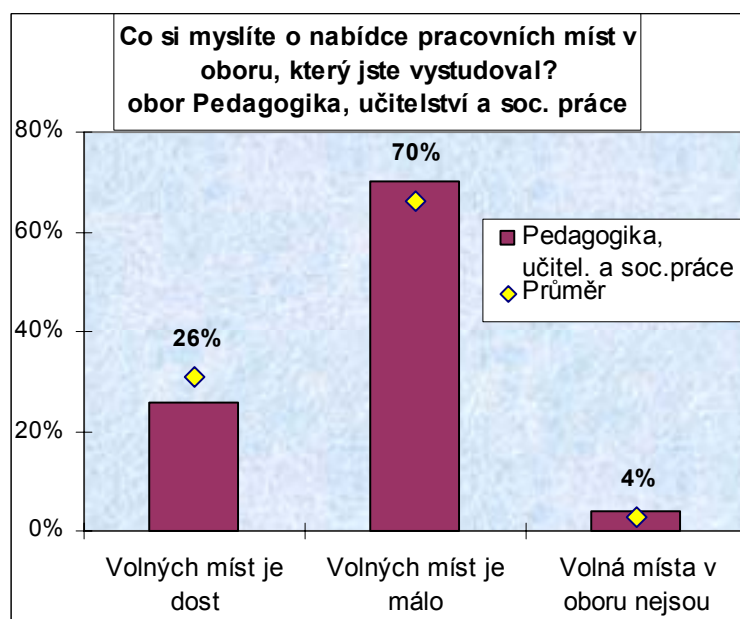
Stabilita profesní volby a hodnocení situace na trhu práce ve vystudovaném oboru

Stabilita profesní volby absolventů oboru Pedagogika, učitelství a soc. práce je podobně jako u ostatních oborů na úrovni VOŠ poměrně vysoká. Pohybuje se na průměru ostatních námi sledovaných oborů, takže podíl absolventů, kteří mají v úmyslu uplatnit se přímo v oboru, který vystudovali, dosahuje 78 %. Dalších přibližně 10 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, je nízký a dosahuje pouze 5 %. Podobně je vcelku nízký i podíl studentů, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní nebo pro které jsou rozhodující jiná kritéria, ten činí 7 %.

Obrázek 4.6.7: Stabilita profesní volby – obor Pedagogika, učitelství a sociální práce

Obrázek 4.6.8: Hodnocení situace na trhu práce v oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce

Hodnocení situace na trhu práce z pohledu dostupných pracovních míst je v tomto oboru v porovnání s ostatními sledovanými obory mírně pesimistické. Pouze 26 % budoucích absolventů se domnívá, že volných míst je v tomto oboru dostatek, zatímco většina - 70 %- se obává, že volných míst je málo. Další 4 % uvádí, že volná místa v tomto oboru vůbec nejsou.

Tomuto spíše pesimistickému názoru na situaci na trhu práce odpovídá i hodnocení vlastních šancí na získání pracovního uplatnění, které rovněž není příliš optimistické.

Pouze 5 % se domnívá, že pracovní místo získají bez větších obtíží, 52 % počítá při hledání pracovního uplatnění s menšími obtížemi. Podstatná část absolventů - 42 % - projevila výrazné obavy z problémů se získáním pracovního místa v oboru. Podíl budoucích absolventů, kteří uvedli, že se jim pracovní místo vůbec nepodaří získat, je ale jenom asi jedno procento.

Přes vyjádření obav z problémů s uplatněním své odbornosti na trhu práce není aktivita budoucích absolventů tohoto oboru výraznější než u ostatních sledovaných oborů. O získání zaměstnání se dosud nezajímalo asi 18 % z nich. Přibližně 60 % se soustředilo na sledování inzerátů, ale nepodniklo žádné konkrétní kroky k získání zaměstnání. Přibližně 35 % budoucích absolventů zahájilo jednání s nějakou institucí, ale dosud nezískali příslib zaměstnání. Podíl budoucích absolventů, kteří v době provádění šetření před závěrečnými zkouškami měli již zajištěno pracovní místo, je pouze 17 %. Přibližně 10 % se o možnosti zaměstnání informovalo na úřadech práce.

Obor Pedagogika, učitelství a sociální práce

- Většina studentů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce - 60 % - nastoupila ke studiu VOŠ po absolvování studia maturitního oboru SOŠ. Relativně vyšší je v tomto oboru zastoupení absolventů gymnázií, které dosahuje 34 %, naopak nízké je zastoupení studentů, kteří získali maturitní vzdělání absolvováním čtyřletého studijního oboru SOU (4 %) nebo nástavbovým studem pro absolventy UO SOU (2 %).
- Hlavními důvody volby studia na VOŠ jsou zájem o vyučovaný obor, usnadnění vstupu na trh práce a nepřijetí na VŠ.
- Celkový původní zájem o studium oboru je průměrný. Přesto byl výběr oboru nejfrekventovanějším důvodem jeho volby, ovlivnil 91 % studentů. Dalším, ale již podstatně méně frekventovaným důvodem bylo snadné uplatnění v oboru (47 %) a nepřijetí ke studiu jiného oboru (36 %).
- Míra identifikace s oborem je ve srovnání s ostatními sledovanými obory poměrně vysoká, stejný obor by zvolilo 89 % absolventů. Přibližně 47 % by preferovalo vysokoškolskou formu studia tohoto oboru, ale relativně vyšší je zájem i o formu studia na VOŠ (38 %). Zájem o obor je zřejmý i z nižšího podílu studentů, kteří by na vysoké škole zvolili jiný studijní obor (11 %).
- Studium tohoto oboru splnilo očekávání naprosté většiny studentů (91 %). Podíl studentů, kteří se vyjádřili negativně, je nízký a dosahuje celkově jen 9 %, z toho 8 % konstatovalo, že studium nesplnilo jejich očekávání, a jen 1 %, že rozhodně nesplnilo.
- Jednoznačně nejlépe jsou hodnoceny odborné teoretické znalosti (98 %). Na druhém místě jsou velmi kladně hodnoceny všeobecné znalosti a rozhled (94 %). Zajímavou skutečností je velmi dobré hodnocení odborných praktických znalostí a dovedností, které je u ostatních oborů spíše výjimkou. Mírně horší je schopnost pracovat s výpočetní technikou. Nejhuře hodnocenou kompetencí je úroveň znalosti cizího jazyka. Zde podíl spokojených studentů dosahuje 55 %, z toho ale jen 10 % hodnotí svou úroveň získaných jazykových dovedností velmi dobře. Naopak 29 % hodnotí jazykové znalosti spíše špatně a dalších 15 % dokonce velmi špatně.
- Přibližně 34 % absolventů oboru Pedagogika, učitelství a sociální práce má v úmyslu bezprostředně po ukončení VOŠ zahájit svoji pracovní dráhu a získat pracovní uplatnění v nějaké firmě, úřadu nebo instituci. Tento podíl je ve srovnání s ostatními obory spíše nižší a je kompenzován vysokým zájmem studentů o denní studium na vysoké škole, ve kterém chce pokračovat asi 33 % z nich.
- Stabilita profesní volby absolventů oboru Pedagogika, učitelství a soc. práce je z pohledu ostatních sledovaných oborů průměrná. Přímo v oboru se chce uplatnit 78 % budoucích absolventů. Dalších přibližně 10 % si chce najít pracovní uplatnění v příbuzném oboru. Podíl těch, kteří chtějí odejít zcela mimo vystudovaný obor, je nízký (5 %). Podíl těch, kterým je lhostejné, v jakém oboru se uplatní, je jen 7 %.
- Situaci na trhu práce hodnotí studenti ve srovnání s ostatními obory mírně pesimisticky, pouze 26% se domnívá, že volných míst je dostatek, 70% se obává, že volných míst je málo, a 4% jsou dokonce přesvědčena, že v oboru volná místa nejsou.

5. Závěr

Závěrem této publikace se zaměříme na základní zjištění, která charakterizují situaci a postavení VOŠ a jejich absolventů. Vyšší odborné školy jsou součástí vzdělávací soustavy od školního roku 1996/97 a vznikly zpravidla při středních odborných školách. Cílem jejich vzniku bylo vytvoření samostatného stupně vzdělání, který bude tvořit základ neuniverzitního typu studia zaměřeného především na získání praktických dovedností. Podívejme se nejprve na to, jaká je pozice VOŠ ve vztahu k očekávání studentů a motivům, které jsou s volbou tohoto typu studia spojeny. V první řadě můžeme konstatovat, že výsledky výzkumu potvrzují poněkud nejednoznačnou pozici VOŠ zejména ve vztahu k rozvíjejícím se bakalářským programům. Ukazuje se totiž, že podíl absolventů, kteří měli původně zájem studovat přímo tento typ školy, není příliš vysoký a dosahuje jen 45 %. Naopak pro přibližně 54 % absolventů bylo jedním z důvodů volby studia na VOŠ nepřijetí na VŠ. **Studium na VOŠ tedy v mnoha případech není cílem studentů, ale představuje spíše určitou náhradní variantu k původně zvolené vzdělávací cestě.**

V této souvislosti je ale třeba upozornit na výrazné rozdíly, které z tohoto pohledu nacházíme mezi jednotlivými obory. Zatímco v oboru Strojírenství nebo Elektrotechnika mělo zájem o studium na tomto typu školy 56 %, resp. 54 % studentů, v oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost byl tento podíl jen 31 %. Naopak nepřijetí na VŠ ovlivnilo volbu studia jen 25 %, resp. 35 % studentů Strojírenství a Elektrotechniky, ve srovnání s 68 % studentů oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost. **Z výše uvedeného je zřejmé, že zatímco v některých oborech studenti jednoznačně preferují vysokoškolské studium a studium na VOŠ volí jen jako náhradní možnost, v jiných oborech, např. technických je zájem přímo o tuto formu studia podstatně vyšší.**

Nejfrekventovanější důvody pro volbu tohoto typu studia byly ale pozitivní, studenti předpokládali, že absolutorium VOŠ jim usnadní situaci na trhu práce, umožní snadněji získat zaměstnání a zvýší jejich finanční ohodnocení. Podstatnou motivací většiny studentů byl i zájem o obor vyučovaný na vyšší odborné škole.

Zatímco z hlediska stupně vzdělání řada absolventů VOŠ studovala typ školy, o který původně neměla zájem, podstatně příznivější je situace ve vztahu k oborovému zaměření studia. Pozitivní je v této souvislosti skutečnost, že **převážná většina absolventů VOŠ studovala obor v souladu se svým zájmem.** Tomuto původnímu vysokému zájmu o obor odpovídá i vysoká míra identifikace s oborem, kdy by si většina studentů při hypotetické opakované volbě opět zvolila stejný obor - 81 % - a jiný obor by si vybralo jen 19 % z nich. Toto pozitivní konstatování o vysoké míře identifikace s oborem do jisté míry narušuje fakt, že zatímco na stejné VOŠ by znovu svůj obor mělo zájem studovat 29 % studentů, podstatně vyšší procento - 45 % - by sice opět studovalo původně zvolený studijní obor, ale preferovali by studium na VŠ. Vezmeme-li v úvahu dalších 14 % studentů, kteří by si při opakované volbě zvolili studium jiného oboru na VŠ, pak celkový podíl studentů VOŠ, kteří by v závěru studia na VOŠ v případě možnosti zopakovat svoji volbu dali přednost vysokoškolskému studiu, dosahuje dokonce 59 %. I v tomto případě ale existují mimořádně výrazné difference mezi jednotlivými obory. Největší podíl studentů z naší sledovaných oborů, kteří by si zvolili stejný studijní obor na stejné VOŠ, najdeme v oboru Elektrotechnika (45 %). Opačná situace je například v oboru Gastronomie, hotelnictví a turismus, kde tento podíl dosahuje jen asi 19 %, a mimořádně nízký je v oboru Právo, právní a veřejnosprávní činnost, kde by stejný obor na VOŠ chtělo studovat dokonce jen 16 % absolventů.

Důležitou zpětnou vazbu poskytuje školské sféře **hodnocení spokojenosti s úrovní výuky a dosaženou úrovní získaných znalostí a dovedností.** Přestože nadpoloviční většina studentů by si při opakované studijní volbě zvolila vysokoškolskou formu studia, v souhrnu můžeme konstatovat, že **studium splnilo očekávání většiny studentů.** Pozitivně

se vyjádřilo asi 76 % studentů, z toho 13 % studentů uvedlo, že studium jejich očekávání rozhodně splnilo, a podle dalších 63 % spíše splnilo. Podíl studentů, jejichž očekávání studium spíše nesplnilo, dosahuje 20 % a podíl těch, jejichž očekávání studium rozhodně nesplnilo, je vcelku nízký – dosahuje jen 4 %. Ačkoli celkové hodnocení vyznívá pozitivně, významné rozdíly najdeme jak v hodnocení úrovně dosažených kompetencí, tak i v hodnocení získaných znalostí v jednotlivých oborech. Celkově **nejlépe je hodnocena úroveň získaných odborných teoretických znalostí** a kladné hodnocení převažuje i v hodnocení všeobecných znalostí a rozhledu. Průměrné hodnocení s relativně vyšším podílem nespokojených studentů najdeme u dovednosti pracovat na PC. Vzhledem k širokému využití a potřebnosti zvládnutí této dovednosti na této poměrně vysoké úrovni vzdělání nelze hodnocení, které zahrnuje 26 % nespokojených, považovat za příliš dobré.

V rozporu s tím, že VOŠ představuje typ školy zaměřený k praktickému a profesně orientovanému vzdělání, je podíl studentů, kteří **nejsou spokojeni se získanou úrovní odborných praktických znalostí, překvapivě vysoký** – konkrétně dosahuje 30 %. **Závažným zjištěním je, že na nejnižší příčce žebříčku se umístila jedna z nejdůležitějších a široce využitelných klíčových kompetencí, a to zvládnutí cizího jazyka.** Nedostatečné jazykové znalosti jsou tak i z pohledu studentů VOŠ (podobně jako ostatních vzdělanostních kategorií) neuralgickým bodem i v této kategorii vzdělání. Zcela spokojeno je s nimi jen 14 % studentů a spíše spokojeno asi 49 %. Zároveň ale 37 % studentů vyjádřilo se zvládnutím cizího jazyka nespokojenost, z toho 10 % hodnotí získanou úroveň velmi špatně. Toto zjištění je problematické i vzhledem k tomu, že neodpovídá očekávání zaměstnavatelů, z nichž naprostá většina (96 %) považuje zvládnutí cizího jazyka u této úrovně vzdělání za důležité.

Jaké jsou další pracovní a studijní záměry absolventů VOŠ? Z hlediska dalších pracovních a studijních záměrů můžeme konstatovat, že **jen asi 40 % absolventů předpokládá, že se bezprostředně po ukončení studia na VOŠ bude věnovat pouze pracovní činnosti.** Vysoký podíl absolventů (27 % z našeho vzorku) má další v úmyslu realizovat své studijní ambice a pokračovat v denním studiu na vysoké škole. Vcelku vysoký je i podíl studentů, kteří chtějí nějakým způsobem kombinovat pracovní činnost a studium, ať už formou dálkového studia v tuzemsku (20 %) nebo kombinací práce a studia jazyka v zahraničí (6 %). Z uvedeného je zřejmé, že vysoký podíl studentů nepovažuje vzdělání získané na VOŠ za dostačující a má snahu pokračovat ve vzdělávání na vysoké škole. Přitom vyšší studijní ambice u té skupiny studentů, kteří začali studovat VOŠ z důvodu nepřijetí na VŠ, přetrvávají. Tento fakt dokládá zjištění, že podíl studentů, kteří i po skončení VOŠ mají v úmyslu pokračovat v dalším denním studiu na vysoké škole, dosahuje 30 % ve srovnání s 20 % podílem v té skupině studentů, kteří se před vstupem na VOŠ o studium na vysoké škole nepokoušeli.

Na závěr můžeme uvést příznivou skutečnost, že s poměrně vysokým zájmem o studovaný obor koresponduje i vcelku vysoká stabilita profesní volby absolventů VOŠ. Většina studentů si **chce hledat uplatnění ve vystudovaném oboru nebo příbuzném oboru.** Přitom ve vystudovaném oboru se chce uplatnit 77 % z nich a dalších přibližně 8 % má v úmyslu pracovat v příbuzném oboru.